

**TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN NİTELİKLERİ KONUSUNDA YAPILAN
ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Gülçin ÜSTÜNER

Eskişehir 2024

**TÜRKİYE’DE ÖĞRETMEN NİTELİKLERİ KONUSUNDA YAPILAN
ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ**

Gülçin ÜSTÜNER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Danışman: Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Eskişehir Anadolu Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ekim 2024

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

TÜRKİYE’DE ÖĞRETMEN NİTELİKLERİ KONUSUNDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Gülçin ÜSTÜNER

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitim Yüksek Lisans Programı

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekim 2024

Danışman: Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 1998-2023 yılları arasında öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların incelenmesidir. Bu amaçla araştırmada nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını Türkiye’de öğretmen nitelikleri konusunda yapılan akademik çalışmalar oluşturmuş; veriler Google Akademik, TR Dizin, Research Gate, Dergipark ve YÖK Tez Merkezi başta olmak üzere çeşitli kaynaklardan elde edilmiştir. Yapılan tarama sonucunda 61 yüksek lisans tezi, 18 doktora tezi ve 35 araştırma makalesi olmak üzere toplam 114 çalışmaya ulaşılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda, çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında en çok çalışmanın 2020 yılında gerçekleştirildiği ve çalışma sayısının 2018 yılından sonra arttığı görülmüştür. Çalışmaların konularının öğretmen nitelikleri, öğretmen yeterlilikleri ve etkili öğretmenlik başlıkları altında toplandığı; çalışmaların çoğunlukla 84 araştırmanın devlet okulunda gerçekleştirildiği; çalışmalardan 52’sinin nicel, 28’inin nitel ve 11’inin de karma desenle yapıldığı; en çok çalışmanın 33 çalışma ile öğretmenlerle yapıldığı; çalışmalarda en çok kullanılan veri toplama aracının ise 59 çalışma ile anket ve 54 çalışma ile ölçek olduğu görülmüştür. Çalışmaların sonuçları; öğretmen niteliklerinin öğrenci başarısı, motivasyonu ve sınıf yönetimi üzerindeki etkilerinin olduğu; etkili öğretmenlerin kişisel özellikleri ve mesleki yeterliliklerinin öne çıktığı ve öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi için sürekli mesleki eğitim ve araştırma temelli stratejilerin kritik önemde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen nitelikleri, Öğretmen yeterlilikleri, Etkili öğretmenlik

ABSTRACT

AN ANALYSIS OF STUDIES ON TEACHER QUALIFICATIONS IN TURKEY

Gülçin ÜSTÜNER

Department of Primary Education, Primary School Education Program

Anadolu University, Graduate School, October 2024

Supervisor: Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN

The aim of this research is to examine the studies on teacher qualifications conducted in Turkey between the years 1998-2023. For this purpose, document review technique was used within the scope of qualitative research method in the research. The data source of the research consisted of academic studies on teacher qualifications in Turkey; data were obtained from various sources including Google Scholar, TR Index, Research Gate, Dergipark and YÖK Thesis Center. As a result of the scanning, a total of 114 studies were reached, including 61 master's theses, 18 doctoral theses and 35 research articles. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the data. As a result of the research, when the distribution of studies by years was examined, it was seen that the most studies were conducted in 2020 and the number of studies increased after 2018. The subjects of the studies were gathered under the titles of teacher qualifications, teacher competencies and effective teaching; mostly 84 of the studies were conducted in public schools; 52 of the studies were quantitative, 28 were qualitative and 11 were mixed design; It was seen that the most studies were conducted with teachers with 33 studies; the most commonly used data collection tool in the studies was survey with 59 studies and scale with 54 studies. The results of the studies; It was concluded that teacher qualifications have effects on student success, motivation and classroom management; personal characteristics and professional qualifications of effective teachers are prominent and continuous professional education and research-based strategies are of critical importance for the development of teacher qualifications.

Keywords: Teacher qualifications, Teacher competencies, Effective teaching

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında katkılarıyla farklı bir bakış açısı kazanmamı sağlayan Sayın Prof. Dr. Mehmet Gültekin'e, zorlu süreçte bir an olsun desteğini esirgemeyen her sorunumu çözen, sevgili eşim Mustafa Mertcan Üstüner'e, "Yapamayacağım" dediğimde beni yüreklendirip, "Sen hep başardın, bunu da yapacaksın" diyen kıymetli aileme, tüm bu süreçte sabırla yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen dostlarıma ve çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

25/11/2024

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Gülçin ÜSTÜNER

25/11/2024

ÜRETKEN YAPAY ZEKA KULLANIM BEYANI

Bu tezi hazırlarken üretken yapay zeka programlarından destek almadığımı beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Gülçin ÜSTÜNER

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
ÜRETKEN YAPAY ZEKA KULLANIM BEYANI.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiii
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Problem.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı	2
1.3 Araştırmanın Önemi	3
1.4 Sınırlılıklar.....	3
1.5 Tanımlar.....	4
2 ALANYAZIN	5
2.1 Öğretmenlik Mesleğinin Gereklilikleri ve Boyutları.....	6
2.1.1 Pedagojik bilgi ve içerik bilgisi	6

2.1.2 Profesyonel etik ve değerler	8
2.2 Öğretmen Nitelikleri: Tanım ve Kapsam	9
2.2.1 Etkili öğretmenin özellikleri: kişisel ve mesleki özellikler	9
2.2.2 Öğretmen yeterlikleri	16
2.3 Öğretmen Yeterlilikleri.....	16
2.3.1 Öğretmen yeterliliklerinin değerlendirilmesi	18
2.3.2 Öğretmen niteliklerinin artırılması	20
3 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	25
4 YÖNTEM	26
4.1 Araştırmanın Modeli.....	26
4.2 Veri Kaynağı.....	27
4.3 Verilerin Analizi	30
4.4 Güvenirlik ve Geçerlilik	32
5 BULGULAR	34
5.1 Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular.....	34
5.2 Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular	35
5.3 Çalışmaların Gerçekleştirildiği Kuruma Göre Dağılımına İlişkin Bulgular.....	35
5.4 Çalışmaların Kullanılan Modele Göre Dağılımına İlişkin Bulgular	36
5.5 Çalışmaların Katılımcılara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular.....	37
5.6 Çalışmaların Veri Toplama Aracına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular	38
5.7 Çalışmaların Konularına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular.....	38

5.8 Öğretmen nitelikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları	39
5.8.1 Genel öğretmen nitelikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları	39
5.8.2 Etkili öğretmenlik bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları	51
5.8.3 Öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları.....	55
5.8.4 Öğretmen yeterlilikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları.....	65
6 SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	67
6.1 Sonuçlar.....	67
6.2 Tartışma.....	68
6.3 Öneriler.....	70
KAYNAKÇA	71
EK.....	81

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 4.2 Araştırmanın veri kaynağını oluşturan çalışmalar	28
Tablo 5.1 Yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı	34
Tablo 5.2 Yapılan çalışmaların türlerine göre dağılımı	35
Tablo 5.3 Yapılan çalışmaların gerçekleştirildiği kuruma göre dağılımı	35
Tablo 5.4 Yapılan çalışmaların kullanılan modele göre dağılımı	36
Tablo 5.5 Yapılan çalışmaların katılımcılarına göre dağılımı	37
Tablo 5.6 Yapılan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımı	38
Tablo 5.7 Yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı	39
Tablo 5.8.1 Yapılan çalışmaların öğretmen nitelikleri bağlamında sonuçlarına ilişkin dağılımı	39
Tablo 5.8.1.1 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin öğretmen davranışları ve ilişkileri kapsamında sonuçları	40
Tablo 5.8.1.2 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar	41
Tablo 5.8.1.3 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin eğitim stratejileri ile ilgili sonuçları	45
Tablo 5.8.1.4 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin liderlik ve rehberlik becerileri ile ilgili sonuçlar	46
Tablo 5.8.1.5 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin sürekli mesleki gelişimi ile ilgili sonuçları	46
Tablo 5.8.1.6 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin yararları ile ilgili sonuçlar	47

Tablo 5.8.1.7 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları.....	48
Tablo 5.8.1.8 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerin öğrenci motivasyonuna etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları.....	50
Tablo 5.8.1.9 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin diğer sonuçları.....	50
Tablo 5.8.2 Yapılan çalışmaların etkili öğretmenlik bağlamında sonuçlarına ilişkin dağılımı	51
Tablo 5.8.2.1 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliği etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar	52
Tablo 5.8.2.2 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliğin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sonuçlar	52
Tablo 5.8.2.3 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliğin mesleki gelişimi ile ilgili sonuçlar	53
Tablo 5.8.2.4 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliğin öğretmen davranışları ve ilişkileri ile ilgili sonuçları	54
Tablo 5.8.3 Yapılan çalışmaların öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları.....	55
Tablo 5.8.3.1 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar	56
Tablo 5.8.3.2 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinde eğitim stratejileri ile ilgili sonuçlar	58
Tablo 5.8.3.3 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinde karşılaşılan zorluklar ile ilgili sonuçlar.....	59
Tablo 5.8.3.4 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin sürekli mesleki gelişimi ile ilgili sonuçlar.....	59

Tablo 5.8.3.5 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinde sınıf yönetimi ile ilgili sonuçlar	61
Tablo 5.8.3.6 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sonuçları	61
Tablo 5.8.3.7 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin öğrenci motivasyonuna etkisi ile ilgili sonuçları	62
Tablo 5.8.3.8 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin öğretmen davranışları ve ilişkileri ile ilgili sonuçları	63
Tablo 5.8.3.9 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin diğer sonuçları	64
Tablo 5.8.4 Yapılan çalışmaların etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları	65
Tablo 5.8.4.1 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliğe ve öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenler ile ilgili çalışmaların sonuçları	65
Tablo 5.8.4.2 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin ve etkili öğretmenliğin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları	66

KISALTMALAR DİZİNİ

TR Dizin	: Türkiye Atıf Dizini
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
YÖUYÖTÖ	: Yapılandırmacı Öğrenme Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği.
YYGÖNBÖ	: Yapılandırmacı Yaklaşımın Gerektirdiği Öğretmen Niteliklerini Belirleme Ölçeği.
MDÖ1ÖAÖ	: Matematik Dersi Öğrenci Ödev Algı Ölçeği.
MDÖÖAÖ	: Matematik Dersi Öğretmen Algı Ölçeği.
MDVÖAÖ	: Matematik Dersi Veli Ödev Algı Ölçeği.
KÖNYÖ	: Karakter Eğitiminde Öğretmen Nitelikleri Ölçeği.
TSES	: Öğretmen Öz-Yeterlik Ölçeği.
TAGOS	: Öğretmen Başarı Hedef Yönelimleri Ölçeği.
CBS	: Öğretmenler İçin Bireysel Vatandaşlık Davranışı Ölçeği.
SCBS	: Öğretmenler İçin Öğrenci Merkezli İnanç ve Uygulamalar Ölçeği.
CLES	: Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı Ölçeği.
MEPÖ	: Meslek Eğitimi Politikaları Ölçeği.
ÖÇTÖ	: Çok Kültürlü Öğretmen Tutum Ölçeği.
PISA	: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment)

TIMSS : Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması (Trends
in International Mathematics and Science Study)

1 GİRİŞ

1.1 Problem

Eğitim sistemi, toplumsal kalkınmanın en önemli unsurlarından biri olarak kabul edilmekte ve bu sistemin başarısı büyük ölçüde öğretmenlerin niteliğine bağlı bulunmaktadır. Bu yönüyle öğretmenler, yalnızca bilgi aktaran bireyler değil; aynı zamanda öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimini şekillendiren rehberlerdir. Çünkü öğretmenlerin sahip oldukları nitelikler, eğitimin kalitesini ve öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki başarılarını doğrudan etkilemektedir (Ünsal ve Gökdaş, 2020; Arduç vd., 2020). Nitelikli öğretmenler, eğitim ortamını etkili bir şekilde yönlendirerek öğrencilere ilham verebilir ve onları geleceğe hazırlayabilir. Öğretmen nitelikleri, eğitim ortamının şekillendirilmesinde büyük öneme sahiptir. Nitekim araştırmalar, öğretmenlerin mesleklerinde başarılı olabilmeleri için belirli niteliklere sahip olmaları gerektiğini göstermektedir (Oğuz, 2023; Ünsal, 2021; Ramazan ve Yılmaz, 2017).

Öğretmenlerin niteliklerinin, eğitim sisteminin başarısı üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olması, eğitim sisteminin niteliğini artırmak için öğretmenlerin kişisel ve mesleki niteliklerinin geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu durum, sadece bireylerin değil; aynı zamanda toplumun genel gelişimi açısından da kritik bir öneme sahiptir (Emre, 2023; Şeker ve Aydın, 2021).

Öğretmen niteliklerinin öğrenci öğrenme çıktıları ve başarılarında da önemli bir belirleyici olduğu tespit edilmiştir (Akın ve Solmaz, 2019). Etkili öğretim için öğretmen niteliklerinin uzmanlık ve öğretim becerileri gibi unsurlarının, konu bilgisi kadar önemli olduğu öne sürülmektedir (Karabatak, 2018). Ayrıca, öğretmen nitelikleri ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki de çeşitli çalışmalara konu olmuştur (İnci ve Kaya, 2022). Öğretmen niteliklerinin öğrenci öğrenmesi üzerindeki etkisi, eğitimin niteliğinde kritik bir faktör olarak vurgulanmaktadır (Akın ve Solmaz, 2019).

Öğretmenlerin nitelikleri ve özellikleri, öğrencilerin eğitimsel deneyimlerinin ve çıktılarının şekillenmesinde temel oluşturmaktadır. Nitekim öğretmen yetiştirme programları, sürekli mesleki gelişimin yanı sıra, eğitimcilerin günümüz eğitim ortamında öğrencilerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli beceri ve yeterliliklere sahip olmalarını sağlamada çok önemli bir rol oynamaktadır (Gültekin, 2020).

Öğretmenlerin, öğrencilere nitelikli bir eğitim sunabilmek için geleceğe hazır olmaları gerekmektedir. Bu; küresel düşünme, yeni teknolojileri öğrenme ve kullanma, dijital ayak izi oluşturma, iş birliği ve esneklik gibi becerilerin kazanılmasını içerir. Öğretmenlerin bu becerileri edinmeleri için özen gösterilmelidir. Geleceğe hazır bir öğretmen olabilmek için, öğretmenlerin günümüz dünyasında başarılı olmak için gerekli becerileri öğrenmeleri ve öğrencilere model olmaları önemlidir. Bu bağlamda, öğretmenlerin sürekli kendilerini geliştirmeleri ve mesleki eğitim almaları gerekmektedir. Nitelikli bir hizmet öncesi öğretmen eğitimi ve sürekli mesleki eğitim, bu hedefe ulaşmada önemli rol oynamaktadır (Gültekin, 2020).

Öğretmen niteliklerinin, eğitim sisteminin niteliğinin belirleyicisi konumunda olması, öğretmen niteliklerine yönelik çalışmaların incelenmesinin önemini artırmaktadır. Özellikle alanyazında yapılan çalışmaların incelenmesi, mevcut durumun ve sorunların belirlenmesinin yanı sıra ileride öğretmen nitelikleri konusunda neler yapılabileceğine ilişkin bakış açısının belirlenmesine katkı sağlayacaktır. Alanyazın incelendiğinde, öğretmen nitelikleri ve yeterlilikleri ile ilgili birçok çalışma bulunmakla birlikte, bu çalışmaları inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmanın, öğretmenlerin niteliklerinin mevcut durumunu ve sorunlarını ortaya koymasının yanı sıra, bu alandaki araştırma eğilimlerini belirleyerek alana katkı sağlaması beklenmektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 1998-2023 yılları arasında öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkiye’de öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların:
 - Yıllarına,
 - Türlerine,
 - Konularına,
 - Gerçekleştirildiği kuruma,
 - Kullanılan araştırma modeline,
 - Katılımcılarına,
 - Veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’de öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların sonuçları nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Smith'in (2017) vurguladığı gibi, öğretmenlik mesleği, bir rol model gerektirmektedir ve bu nitelik öğrenciler üzerinde derin bir etkiye sahiptir. Öğretmen nitelikleri, eğitim sisteminin temel taşlarından birini oluşturur ve öğrenci başarısının en önemli belirleyicilerindendir.

Türkiye'de öğretmen nitelikleri üzerine yapılan araştırmalar, bu niteliklerin öğrenci performansı, eğitim kalitesi ve genel olarak toplumun eğitim seviyesini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerileri, pedagojik yeterlilikleri ve kişisel özellikleri, etkili bir öğrenme ortamı yaratmada kritik rol oynamaktadır. Bu bağlamda, öğretmen niteliklerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, eğitimde kalitenin artırılması için vazgeçilmez bir gerekliliktir (Aydın, 2010).

Türkiye'de öğretmen nitelikleri konusundaki çalışmalar, eğitimde karşılaşılan sorunların çözümüne katkı sağlamanın yanı sıra, öğretmenlerin motivasyonunu ve mesleki doyumunu da artırabilir. Bu nedenle, öğretmen niteliklerinin iyileştirilmesine yönelik politikaların ve uygulamaların belirlenmesi hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin yararına olacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu çalışma ile öğretmen niteliklerinin geliştirilmesinin eğitimin niteliğini artırma potansiyeli ve toplumsal yararları vurgulanmaya çalışılmıştır. Öte yandan çalışmanın, öğretmen nitelikleri konusundaki çalışmaları inceleyerek, öğretmenlerin niteliklerini güçlendirmeye yönelik pratik uygulama ve eğitim politikaları oluşturmaya katkıda bulunması beklenmektedir.

Bu çalışma:

- Öğretmen niteliklerinin kapsamını ortaya koyması,
- Öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların niceliği ve niteliğini ortaya koyması ve yapılan çalışmalarla ilgili yönelimleri göstermesi ve
- Öğretmen nitelikleri konusunda çalışma yapacaklara ışık tutması ve yol göstermesi açısından önem taşımaktadır.

1.4 Sınırlılıklar

Bu araştırma, Türkiye'de 1995-2023 tarihleri arasında öğretmen nitelikleri, konusunda yapılan akademik çalışmalarla sınırlıdır.

1.5 Tanımlar

Öğretmen Niteliği: Öğretmen niteliği, bir öğretmenin etkili bir öğrenme süreci sağlamak adına sahip olması gereken bilgi, beceri, tutum ve değerlerin bütünü (Shulman, 1987).

Öğretmen Yeterliği: Öğretmenlerin eğitim ortamında etkili olabilmek için sahip olması gereken belirli bilgi, beceri ve yetkinlikleri (Wang, Haertel ve Walberg, 1993).

Etkili Öğretmen: Yalnızca akademik bilgiye sahip olmanın ötesinde, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını gözeten, empati yeteneği gelişmiş, esnek öğretim stratejileri uygulayabilen ve sürekli olarak mesleki gelişimini sürdüren öğretmen (Hattie, 2009).

Öğretmen Davranışı: Öğretmenin sınıf içerisindeki tutumları, öğrencilere karşı sergilediği davranışlar ve mesleki etik ilkelere bağlılık düzeyi (Black ve Wiliam, 1998).

2. ALANYAZIN

2.1 Öğretmenlik Mesleğinin Gereklilikleri ve Boyutları

Öğretmenlerin eğitimdeki rolü, öğrencilerin sadece akademik başarılarını artırmakla kalmayıp, aynı zamanda sosyal becerilerini de geliştirmelerinde kritik bir yer tutar. Öğretmenler, öğrencilerin bilgiye ulaşma, anlama ve bu bilgiyi uygulama becerilerini geliştirirken, aynı zamanda onların etik ve ahlaki değerler doğrultusunda gelişimlerini destekleyebilir. Etkili öğretmenler, öğrenme sürecini anlamlı ve motive edici hale getirerek, öğrencilerin öğrenme merakını ve ilgilerini canlı tutabilir (Hattie, 2003; Koçyiğit, 2019; Shulman, 1987).

Eğitimde öğretmenin rolü ve önemi, öğretmenlik mesleğinin gereklilikleriyle yakından ilişkilidir. Öğretmenler, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal becerilerini geliştirmede merkezi bir rol oynarken, bu mesleğin gereklilikleri, onların eğitim-öğretim sürecinde üstlendikleri çok yönlü sorumlulukları kapsar. Etkili bir eğitim süreci için öğretmenlerin sahip olması gereken pedagojik bilgi, mesleki etik ve iletişim becerileri, öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin niteliğini doğrudan etkiler. Örneğin, Shulman (1987) pedagojik bilgi kuramında, öğretmenlerin pedagojik içerik bilgisine sahip olmalarının, öğrencilerin anlamlı öğrenmelerini sağlamada kritik bir öneme sahip olduğunu vurgular. Ayrıca, öğretmenlerin mesleki doyum düzeyi ve sürekli mesleki gelişime yönelik çabaları, eğitimin niteliğini artırmada belirleyici faktörler olarak öne çıkar. Bu bağlamda, öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinin desteklenmesi ve mesleki yeterliliklerinin artırılması, öğrenci başarısının ve eğitim sisteminin niteliğinin iyileştirilmesinde temel bir unsur olarak kabul edilmektedir.

Öğretmenlik mesleği, bilgi, beceri ve etik değerlere sahip olmayı gerektirir. Öğretmenler, öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın yanı sıra, onların sosyal becerilerini de geliştirme görevini üstlenirler. Özellikle ele alınan konuya ilişkin mevcut alan yazındaki çelişkili bulguların nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşünme becerileri, öğretmenlerin öğrencilere kazandırması gereken temel yetkinlikler arasındadır (Churches ve Terry, 2020).

Öğretmenlerin sahip olması gereken bilgi, beceri ve etik değerler, eğitimde niteliği artırma konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Pedagojik bilgiye sahip öğretmenler, çeşitli öğretim stratejileri geliştirme ve uygulamada daha donanımlı olabilirler. Bunun yanı sıra, etik değerler ve profesyonel tutumlar, öğretmenlerin mesleki itibarlarını

destekleyerek eğitim ortamında güvenin pekişmesine katkı sağlar.

Öğretmenlik mesleği, bilgi, beceri ve etik değerlere sahip olmayı gerektirir. Başar (2015), öğretmenlerin bilgi ve beceri düzeylerinin, öğrencilerin akademik başarılarını ve sosyal becerilerini doğrudan etkilediğini vurgulamaktadır. Bu nedenle Güneş (2017), öğretmenlerin pedagojik bilgi ve sürekli mesleki gelişim süreçleriyle kendilerini güncel tutmaları gerektiğini belirtmektedir.

Öğretmenlik mesleği, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişiminde kritik bir rol oynadığından, öğretmenlerin pedagojik bilgi, etik değerler ve mesleki yeterliliklerle donatılması büyük önem taşımaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2024). Pedagojik içerik bilgisi, öğretmenlerin öğrencilere anlamlı öğrenme deneyimleri sunmalarına olanak tanımaktadır (Akyüz, 2021). Ayrıca, etik ilkeler ve profesyonel tutumlar, eğitim ortamında güven oluşturarak öğretmenlerin mesleki itibarını desteklemektedir (Karakuyu, 2024). Öğretmenlerin pedagojik bilgi, etik değerler ve mesleki yeterliliklerle donatılması, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişim süreçlerine olumlu katkılar sağlayabilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerine yönelik fırsatların artırılması, eğitim kalitesinin sürdürülebilir şekilde iyileştirilmesine olanak tanıyabilir.

Öğretmenlerin nitelikleri, etkili öğretim için gereken bilgi, beceri, tutum ve değerlerden oluşur (Shulman, 1987). Bu nitelikler, pedagojik bilgi, konu alanı uzmanlığı, iletişim becerileri, sınıf yönetimi becerileri ve profesyonel gelişime açık olma gibi unsurları içerir. Alan bilgisi, öğretmenin eğitim verdiği konuyu derinlemesine bilmesini gerektirir ve öğrencilere en iyi şekilde bu bilgiyi aktarma kapasitesini artırır (Koçyiğit, 2019). Öğretmenlik meslek bilgisi ise, pedagojik bilgi olarak da adlandırılır ve öğretmenlerin etkili öğretim yöntemleri, ders planlama ve değerlendirme tekniklerini bilmesini içerir (Shulman, 1987). Ayrıca, öğretmenlerin geniş bir genel kültür bilgisine sahip olması, onların öğrencilerine daha kapsamlı ve çeşitli bir öğrenme deneyimi sunmasına yardımcı olur (Şahin, Turan ve Karadeniz, 2021).

2.1.1 Pedagojik bilgi ve içerik bilgisi

Öğretmenlerin sahip olması gereken temel bilgi alanları ve bu bilgilerin etkin öğretim sürecine nasıl entegre edileceği ele alınacaktır. Pedagojik bilgi, öğretim yöntemleri, öğrenci psikolojisi ve eğitim teorileri gibi konuları kapsarken; içerik bilgisi, öğretmenin öğreteceği ders konularında derinlemesine bilgi sahibi olmasını gerektirir. Bu iki bilgi

türü, etkili bir öğretim için olmazsa olmazdır ve öğretmenlerin öğrencilere anlamlı ve kalıcı öğrenme deneyimleri sunmalarına olanak sağlayabilir (İzmirli ve Yurdakul, 2017)

Pedagojik bilgi, öğretmenlerin eğitim sürecini planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında gösterdikleri uzmanlık düzeyini ifade eder. Bu bilgi, öğretmenlerin ders planlama, öğretim stratejileri geliştirme, öğrenci değerlendirme ve sınıf yönetimi gibi kritik alanlarda yetkinlik kazanmalarını sağlar. Shulman (1986), pedagojik bilgi ile içerik bilgisi arasındaki farkı vurgulayarak, pedagojik içerik bilgisi (PCK) kavramını ortaya koymuştur. Pedagojik içerik bilgisi, öğretmenlerin belirli bir içeriği öğretirken kullandıkları özel pedagojik yaklaşımları ve bu içeriği en etkili şekilde öğrencilere nasıl kazandırabileceklerine yönelik bilgi ve becerileri kapsar. Bu bağlamda, öğretmenlerin sahip olduğu pedagojik bilgi, öğrencilere konuyu anlamalarına yardımcı olacak uygun stratejiler geliştirmeyi ve uygulamayı içerir. Ayrıca, öğrencilerin farklı öğrenme stillerini ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde öğretim yöntemlerini çeşitlendirmeyi sağlar.

Öğretmenlerin pedagojik bilgi ve içerik bilgisine sahip olmalarının, eğitim sürecinde başarıya ulaşmalarını sağlayan temel unsurlardan biri olduğu söylenebilir. Aydın (2014), bu bilgilerin öğretmenlerin ders planlama süreçlerinde daha etkili ve yapılandırılmış stratejiler geliştirmelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, pedagojik bilgi, öğretmenlerin eğitim materyallerinin seçme, düzenleme ve sunma süreçlerinde daha esnek ve yenilikçi olmalarına katkı sağladığı söylenebilir. Koç (2015) pedagojik bilginin, öğretmenlerin derslerini daha etkili bir şekilde yürütmelerine ve öğrencilerin akademik başarılarını artırmalarına yönelik kritik bir rol oynadığını ifade etmiştir. Bu bilgi, öğretmenlerin sınıf içi dinamikleri yönetmelerine ve öğrenci katılımını teşvik etmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda öğrenci değerlendirme süreçlerini de optimize etmelerine olanak tanır.

MEB (2017) de "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" başlıklı belgede, pedagojik bilgi ve içerik bilgisinin önemini şu şekilde belirtmiştir: "Pedagojik bilgi, öğretmenlerin öğretim yöntemleri ve stratejileri hakkında sahip oldukları bilgi birikimini ifade ederken, içerik bilgisi ise öğretmenlerin öğretecekleri konulara dair derinlemesine bilgi sahibi olmalarını gerektirir. Bu bilgi türleri, öğretim sürecinin etkili yönetimi için temeldir".

Pedagojik bilgi ve içerik bilgisi, öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinin sürekli bir parçasıdır. Bu bilgiler, yalnızca öğretim sürecini yönlendirmekle kalmaz, aynı zamanda öğretmenlerin kendilerini yenilikçi öğretim teknikleri ve eğitim teknolojileri ile

güncellemelerini teşvik eder. Bununla birlikte, bu bilgi seti, öğretmenlerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek, ders içeriğini öğrencilere en uygun ve etkili şekilde sunmalarına olanak tanır. Darling-Hammond (2006), öğretmenlerin pedagojik bilgiye dayalı olarak geliştirdikleri öğretim stratejilerinin, öğrencilerin derse olan ilgisini artırdığını ve öğrenme motivasyonlarını güçlendirdiğini belirtmektedir. Öğrenci başarılarının artmasında doğrudan bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, pedagojik bilgi ve içerik bilgisi, öğretmenlerin eğitim süreçlerinde kritik bir rol oynadığı düşünülebilir. Bu bilgi birikimi, öğretmenlerin ders planlama, öğretim stratejileri geliştirme ve öğrenciyi değerlendirme gibi alanlarda yetkinlik kazanmalarını sağladığı söylenebilir. Öğretmenlerin bu niteliklere sahip olması, öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın yanı sıra, öğrenme süreçlerine katılımlarını da olumlu yönde etkilediği düşünülebilir.

2.1.2 Profesyonel etik ve değerler

Profesyonel etik ve değerler, öğretmenlerin mesleki davranışlarını yönlendiren temel ilkeler olup, eğitim sürecinde adalet, dürüstlük ve saygı gibi standartları belirlediği söylenebilir. Bu etik ilkeler, öğretmenlerin öğrencilere eşit ve adil hizmet sunmalarını, mesleki sorumluluklarını yerine getirirken yüksek standartları korumalarını sağlar (Aydın, 2016; MEB Etik Komisyonu, 2022). Profesyonel değerler, öğretmenlerin eğitim ortamında olumlu bir rol model olarak öğrenciler üzerinde derin bir etki bırakmalarını sağlar. Bu değerler, öğretmenlerin hem liderlik yeteneklerini geliştirmelerine hem de öğrencilerin eğitim sürecinde daha etkin ve motivasyonlu olmalarına yardımcı olur. Etik ilkeler ve değerler arasındaki güçlü ilişki, öğretmenlerin eğitimdeki profesyonel bütünlüklerini korurken, öğrencilere de doğru ve ahlaki bir yönlendirme sunar. Bu süreç, öğretmenlerin yalnızca bilgi aktarıcı değil, aynı zamanda toplumun etik ve değer sistemini yansıtan birer rehber olmalarına da katkıda bulunur (Orhan, 2020; Akari, 2019).

Akari'ye (2019) göre, değerler eğitimi, spor bağlamında etik ve ahlaki ilkelerin önemini vurgulamaktadır. Profesyonel etik, öğretmenlerin meslek ahlakına uygun davranmalarını ve eğitimde adalet, eşitlik ve dürüstlük ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmalarını sağlar (Campbell, 2008). Etik değerlere sadık kalmanın, öğretmenlerin öğrencilerle güvene dayalı ilişkiler kurmalarına katkı sağlayabileceği belirtilmektedir. Bu bağlamda, etik ilkeler öğretmenlerin öğrencilerle olan etkileşimlerinde şeffaflık ve adil davranış sergilemelerine olanak tanımakta, böylece eğitim ortamında güven duygusunu

pekiştirmektedir.

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017) tarafından yayımlanan "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" belgesinde, profesyonel etik ve değerlerin öğretmenlik mesleğindeki önemini şu şekilde belirtmiştir: “Öğretmenlerin profesyonel etik ve değerlere bağlılığının, mesleki sorumluluklarını yerine getirebilmelerinde önemli bir rol oynayabileceği söylenebilir. Etik değerlerin, öğretmenlerin karar alma süreçlerinde rehberlik edebileceği ve öğrencilerle olan ilişkilerde adil ve saygılı davranışlar sergilenmesini sağlayabileceği ifade edilebilir.”

Güneş (2017), öğretmenlerin profesyonel etik ve değerlere bağlı kalmalarının, mesleklerinde başarılı olmaları için kritik olduğunu belirtir. Benzer şekilde, Aydın (2014), etik ilkelerin öğretmenlerin eğitimde adalet, eşitlik ve dürüstlük ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmalarını sağladığını vurgular. Bu ilkeler, öğretmenlerin eğitimdeki etkinliklerini artırdığı ve öğrencilere etik davranışları içselleştirmede yardımcı olduğu söylenebilir.

2.2 Öğretmen Nitelikleri: Tanım ve Kapsam

Öğretmenlerin eğitim sürecindeki rolleri, sahip oldukları niteliklerle doğrudan ilişkilidir. Pedagojik bilgi, öğretim yöntemleri ve stratejileri içerirken, içerik bilgisi belirli bir konu alanındaki derinlemesine anlayışı kapsar. İletişim becerileri, bilgilerin ve duyguların etkili şekilde paylaşılmasını sağlar. Sınıf yönetimi, öğrenme ortamını düzenlemek için kullanılan stratejileri içerir ve profesyonel etik, mesleki davranışları yönlendirir. Bu nitelikler, eğitimde başarının anahtarı olarak kabul edilir ve öğretmenlerin eğitimdeki etkinliklerini artırmak için önemlidir (Şahin, Turan ve Karadeniz, 2021; Kurt, 2020; Koçyiğit, 2019).

2.2.1 Etkili öğretmenin nitelikleri

Öğretmenlerin hangi niteliklere sahip olması gerektiği tarih boyunca olduğu kadar günümüzde de cevabı aranan konulardan biridir. Öğretmen nitelikleri söz konusu olduğunda alanyazında daha çok etkili öğretmenlerin niteliklerinden söz edilmektedir (Gültekin, 2020).

Etkili bir öğretmen, öğrencilerin akademik başarılarını desteklemekle kalmayıp onların kişisel gelişimlerine de katkı sağlayan bir rehberdir. Etkili öğretmenler, öğretim sürecinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak esnek ve uyarlanabilir öğretim

stratejileri geliştiren, aynı zamanda pedagojik ve içerik bilgisine sahip olan profesyonellerdir (Shulman, 1986). Bu kapsamda, etkili üretmenler, rencilerin renme süreçlerine aktif olarak katılmalarını teşvik eder ve eēitim ortamını güvenli ve destekleyici hale getirir (Hattie, 2009).

retmenlerin nitelikleri söz konusu olduēunda genel olarak kişisel ve mesleki özelliklerinden söz edilmektedir. Nitekim Demirel (1999) retmen niteliklerinin nasıl olması gerektiēi konusunda yapılan araştırmaların daha çok etkili üretmenin nitelikleri konusuna odaklandıēını ve üretmenin sahip olması gereken niteliklerin genelde kişisel ve meslekî olarak nitelendirildiēini belirtmektedir.

Etkili retmenlerin kişisel özellikleri arasında empati, sabır, iletişim becerisi ve esneklik ön plana çıkar. Empati yeteneēi gelişmiş üretmenler, rencilerin duygusal ve bilişsel durumlarını anlayarak onların bireysel ihtiyaçlarına yanıt verebilirler. Sabırlı retmenler, rencilerin renme hızlarına saygı göstererek onların potansiyellerini en st düzeye çıkarmalarına yardımcı olur. Ayrıca, etkili iletişim becerilerine sahip üretmenler, sınıf ortamında güven ve karşılıklı saygıyı teşvik eder, bu da rencilerin daha rahat ve aktif bir şekilde renmelerini saēlar (Hargie, 2010).

Mesleki olarak etkili üretmenler, sürekli gelişime açık olma, geri bildirimle renme süreçlerini iyileştirme ve yenilikçi pedagojik yaklaşımlar benimseme özelliklerine sahiptir. Bu retmenler, eēitimdeki en son gelişmeleri takip ederek kendi pedagojik uygulamalarını güncellerler ve rencilerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilecek stratejiler geliştirirler. Mesleki gelişime açık olan üretmenler, eēitim sürecinde renci performansını ve katılımını artıracak yöntemleri kullanma konusunda kendilerini sürekli olarak geliştirirler (Koyiēit, 2019).

2.2.2.1 Etkili üretmenin kişisel nitelikleri

Dürüstlük: Dürüstlük, retmenlerin mesleklerinde güvenilir olmalarını saēlar. renciler, retmenlerinin dürüst olduēunu bildiklerinde, sınıfta güven ve saygı ortamı gelişir. Millî Eēitim Bakanlığı'nın (2017) raporuna göre, dürüstlük ve adalet ilkeleri, retmenlerin mesleklerinde güvenilir birer rehber olmalarına katkı saēlar. Bu durum, retmen-renci ilişkilerini güçlendirebilir ve renme sürecinin verimli olmasını destekleyebilir.

Empati: Empati, öğretmenlerin öğrencilerin duygusal ve bilişsel durumlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Gültekin (2020), empati becerisine sahip öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel zorluklarına karşı daha duyarlı olduğunu ve onların öğrenme süreçlerini kolaylaştırabildiğini belirtir. Öğrencilerin özgüveni empatik öğretmenler sayesinde artabilir ve bu durum sınıf atmosferini olumlu yönde etkileyebilir.

Sorumluluk bilinci: Sorumluluk bilinci, öğretmenlerin profesyonel görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelerine olanak tanır. Aydın (2018), öğretmenlerin sorumluluk sahibi olmasının, öğrencilerde de benzer bir bilinç geliştirebileceğini ifade eder. Sorumluluk bilincine sahip öğretmenler, öğrencilerine örnek olabilir ve bu durum, sınıf içinde düzen ve motivasyonu artırabilir.

Saygı: Saygı, öğretmenlerin öğrencilerle ve diğer paydaşlarla sağlıklı ilişkiler kurmalarını sağlar. Ersoy (2019), saygılı öğretmenlerin, öğrencilere olumlu bir rol model olduklarını ve bu tutumun öğrenciler arasında da yaygınlaştığını belirtir. Saygılı bir ortam, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini ve demokratik bir sınıf kültürünün oluşmasını destekleyebilir.

Adalet: Adaletli bir öğretmen, tüm öğrencilerine eşit fırsatlar sunar. MEB (2017) Öğretmen Yeterlilikleri'ne göre, öğretmenlerin adalet ilkesine bağlı kalması, öğrenciler arasında güven ortamını tesis eder ve sınıf içinde adil bir yönetim sağlar. Bu da öğrencilerin motivasyonunu artırabilir ve başarılarına olumlu yönde katkıda bulunabilir.

Rol model olma: Öğretmenlerin öğrenciler için olumlu bir rol model olmaları, onların davranış gelişimlerini etkileyebilir. Aydın (2018), öğretmenlerin etik davranışlarının, öğrenciler üzerinde kalıcı bir etki yaratarak onların kişisel ve toplumsal sorumluluklarını daha iyi anlamalarına katkıda bulunabileceğini ifade eder. Bu durum, öğretmenlerin öğrenciler üzerinde sadece akademik değil, aynı zamanda kişisel gelişim açısından da önemli bir rol oynamasını sağlayabilir.

Sürekli gelişim: Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine sürekli olarak önem vermeleri, eğitimde kaliteyi artırabilir. Turan (2020), öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik katıldıkları eğitim programlarının, onların pedagojik yeterliliklerini artırdığını ve öğrencilerine daha nitelikli bir eğitim sunmalarını sağladığını ifade eder. Bu, öğretmenlerin değişen eğitim koşullarına hızlıca adapte olabilmelerini sağlayabilir.

2.2.2.2 Etkili öğretmenin mesleki nitelikleri

Profesyonellik: Profesyonellik, öğretmenlerin mesleki standartlara uygun hareket etmelerini ve kendilerini sürekli geliştirmelerini gerektirir. Millî Eğitim Bakanlığı (2017) profesyonelliği, öğretmenlerin mesleklerinde başarılı olmaları ve eğitim süreçlerinde yüksek kaliteyi sağlamaları için temel bir gereklilik olarak tanımlar. Profesyonel bir öğretmen hem sınıf yönetiminde hem de meslektaşlarıyla olan ilişkilerinde etkili olabilir.

Liderlik: Liderlik becerisine sahip öğretmenler, öğrencilerine rehberlik ederek onların kişisel ve akademik gelişimlerine katkı sağlar. Kılıç (2015), liderlik yetkinliklerine sahip öğretmenlerin, öğrencilerin özgüvenini artırdığını ve sorumluluk bilinci geliştirmelerine yardımcı olduğunu belirtir. Öğretmenler bu sayede sadece bilgi aktaran bir figür değil, aynı zamanda öğrencilerin hayatlarında ilham kaynağı olabilirler.

Öğrenci İlişkileri: Öğrencilerle sağlıklı ilişkiler kurmak, öğretmenlerin mesleki başarıları için kritik öneme sahiptir. Ersoy (2019), öğretmenlerin destekleyici ve açık bir iletişim tarzı benimsemelerinin, öğrencilerin akademik başarılarına ve motivasyonlarına olumlu katkıda bulunduğunu vurgular. Öğretmen-öğrenci ilişkilerinin güçlü olması, eğitim sürecinin verimliliğini artırabilir ve öğrencilerin gelişimlerine destek olabilir.

İletişim Becerileri: Öğretmenlerin sahip olduğu iletişim becerileri, eğitimde başarıyı belirleyen kritik bir unsurdur. Etkili iletişim, bilgi aktarımı, sınıf yönetimi ve öğrenci motivasyonunu güçlendirir. Bu nedenle güçlü iletişim becerileri, nitelikli bir öğretmenin temel özellikleri arasında yer alır ve öğrencilerin hem akademik hem de sosyal gelişimini destekler. İletişim becerileri, öğretmenlerin öğrencilerle, velilerle ve diğer eğitim profesyonelleriyle etkili ve anlamlı etkileşimlerde bulunmalarını sağlar. Bu beceriler, ders içeriklerinin anlaşılabilirliğini artırır ve öğrenci motivasyonunu destekler (Hargie, 2010).

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017) de yayınladığı “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” başlıklı belgede, iletişim becerilerinin öğretmenlik mesleğindeki önemini özetle şu şekilde açıklamıştır:

- Öğrencilerle, velilerle ve meslektaşlarla etkili iletişim kurma.
- Sınıf yönetiminde ve öğrenci katılımını artırmada kritik rol oynar.
- İyi iletişim becerileri, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırır.

İyi iletişim becerilerine sahip öğretmenler, derslerini daha anlaşılır ve ilgi çekici hale

getirirler. Etkili bir öğretmen, öğrencilerle kurduğu iletişimde açık, anlaşılır ve dikkat çekici bir dil kullanarak, öğrencilerin derse olan ilgisini artırabilir. Bu tür öğretmenlerin, karmaşık konuları sadeleştirebileceği, öğrencilerin seviyesine uygun örneklerle dersleri zenginleştirebileceği ve bu sayede öğrenmeyi daha erişilebilir kılabileceği söylenebilir. Ayrıca, öğretmenlerin iletişim becerilerinin, sınıf içinde olumlu bir öğrenme ortamı yaratmada önemli bir rol oynayabileceği söylenebilir. Öğretmenlerin sıcak, samimi ve anlayışlı bir tutum sergilemesinin, öğrencilerin kendilerini güvende hissetmelerini sağlayabileceği ve bu durumun, onların kendilerini daha rahat ifade etmelerine, sorular sormalarına ve görüşlerini paylaşmalarına olanak tanıyabileceği düşünülebilir.

Öztürk (2016), iletişim becerilerinin öğretmenlerin öğrenci motivasyonunu artırmada ve öğrenme süreçlerini desteklemede kritik bir rol oynadığını vurgular. Etkili iletişim, öğretmenlerin öğrencilerle birebir ilişkilerini güçlendirir, öğrencilerin derslere aktif katılımını teşvik eder ve onların akademik başarısını olumlu yönde etkiler. Kara (2013) ise, öğretmenlerin iletişim becerilerinin, onların etkili ders verme yeteneklerini geliştirdiğini belirtir. Kara'ya göre, öğretmenler, doğru ve etkili bir iletişim kurarak, derslerin daha akıcı ve anlaşılır olmasını sağlar, bu da öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırır ve genel eğitim kalitesini yükseltir. Sonuç olarak, öğretmenlerin iletişim becerileri hem pedagojik yeterliliklerini hem de eğitim süreçlerini iyileştirir, bu da öğrenci başarısına doğrudan katkı sağlar.

Öğretmenlerin iletişim becerileri, eğitimdeki başarıyı doğrudan etkileyen önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Etkili iletişim, yalnızca bilgi aktarımını kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda sınıf yönetimini iyileştirdiği ve öğrenci motivasyonunu artırdığı sonucuna varılabilir. Öğrencilerle, velilerle ve meslektaşlarla kurulan sağlıklı iletişim, derslerin daha anlaşılır ve ilgi çekici hale gelmesini sağlayabilir. Bu beceriler, öğretmenlerin pedagojik yeterliliklerini desteklerken, öğrenci başarısına da olumlu katkıda bulunabilir. Dolayısıyla, öğretmenlerin iletişim becerileri hem akademik hem de sosyal gelişim açısından kritik bir öneme sahip olduğu ve eğitim kalitesinin yükseltilmesinde temel bir unsur olarak öne çıktığı söylenebilir.

Öğretim etkinliklerini planlama: Öğretmenlerin mesleki özellikleri arasında kritik bir öneme sahiptir. Etkili bir öğretmen, öğrenme hedeflerini belirleme, ders içeriklerini hazırlama ve bu içeriklerin öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun bir şekilde yapılandırılmasında yetkin olmalıdır. Planlama süreci, yalnızca ders içeriğini

düzenlemekle kalmaz, aynı zamanda öğretim stratejilerini ve araçlarını seçerek öğrenme deneyimlerini zenginleştirir (Creswell, 2014; Shulman, 1987).

Rehberlik etme: Öğretmenlerin hem bireysel öğrencilerin hem de tüm sınıfın öğrenme süreçlerini desteklemelerini gerektirir. Bu süreçte öğretmenler, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına yönelik çözümler sunar, onların ilgi alanlarını keşfetmelerine yardımcı olur ve akademik hedeflerini gerçekleştirmeleri için yol gösterir. Rehberlik, sadece akademik değil, aynı zamanda öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyen bir mesleki özellik olarak da öne çıkar (Hattie, 2009).

Değerlendirme: Öğretmenlerin öğrenme sürecinin etkinliğini analiz etmek için kullandıkları bir diğer önemli mesleki özelliktir. Değerlendirme, öğrencilerin kazanımlarını ölçmek, öğretim süreçlerini iyileştirmek ve öğrenme hedeflerine ulaşma derecesini belirlemek için kritik bir araçtır. Bu bağlamda, öğretmenlerin uygun ölçme ve değerlendirme yöntemlerini bilmesi ve bu yöntemleri etkili bir şekilde uygulayabilmesi gerekir. Değerlendirme sürecinde alınan geri bildirimler hem öğretmenin mesleki gelişimi hem de öğrencilerin öğrenme başarıları için değerli bilgiler sunar (Black ve Wiliam, 1998).

Sınıf Yönetimi: Öğretmenlik, öğrencilere sadece bilgi aktarmakla kalmaz; aynı zamanda onların sosyal ve akademik gelişimlerini de desteklemeyi içerir. Sınıf yönetimi, bu süreçte öğretmenin başarısında kritik bir rol oynar. İyi bir sınıf yönetimi, öğrencilerin öğrenme ortamlarında güvenli ve destekleyici bir atmosfer yaratır. Bu ortamda, öğretmenler disiplin ve motivasyon dengesini sağlayarak öğrenci katılımını artırır ve onların potansiyellerini en iyi şekilde ortaya koymalarına yardımcı olur (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 2020; Işıklı, 2020). Çok kültürlü sınıflarda etkili sınıf yönetimi, öğretmenlerin farklı kültürel arka planlara sahip öğrencilerle etkili iletişim kurmasını ve onların eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmesini gerektirir. Bu bağlamda, öğretmenlerin sınıf yönetimi konusundaki pratik bilgileri, çok kültürlü eğitim ortamlarında daha da önemli hale gelmektedir. Araştırmalar, çok kültürlü sınıflarda öğretmenlerin sosyokültürel farklılıkları dikkate alarak sınıf yönetimi stratejilerini uyarlamaları gerektiğini vurgulamaktadır (Mustafida, 2022; Teachers' Practical Knowledge, 2020). Öğrencilerle güçlü ilişkiler kurarak ve kültürel açıdan duyarlı yönetim sistemleri kullanarak, öğretmenler hem akademik başarıyı artırabilir hem de öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyebilir (Teachers' Practical Knowledge, 2020). Ayrıca,

kültürel açıdan duyarlı sınıf yönetimi, öğrencilerin kendilerine ve çevrelerine daha fazla güven duymasına yardımcı olur (Culturally Responsive Classroom Management, 2020).

Sınıf yönetimi, eğitim sürecinin düzenli ve etkin bir şekilde devam edebilmesini sağlamak için öğretmenlerin kullanabileceği strateji ve uygulamaların bütünüdür. Bu yönetim sürecinin, sınıf içi dinamikleri düzenleyerek öğretmenlerin derslerini planlı, organize ve verimli bir şekilde yürütebilmelerine olanak tanıyabileceği söylenebilir. Wang, Haertel ve Walberg (1993), sınıf yönetiminin, eğitimde başarıyı etkileyen en önemli faktörlerden biri olduğunu belirtmişlerdir. İyi bir sınıf yönetimi, sadece ders materyalinin etkili bir şekilde sunulmasını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sınıf içinde olumlu bir öğrenme atmosferi oluşturur. Bu atmosfer, öğrencilerin kendilerini güvende hissetmelerine, sınıf kurallarına uymalarına ve derslere aktif bir şekilde katılmalarına katkıda bulunur.

MEB (2017) öğretmen yeterliklerinde, sınıf yönetiminin kapsamını şu şekilde açıklamıştır:

- Öğrenme ortamının düzenlenmesi.
- Öğrenci davranışlarının yönlendirilmesi.
- Disiplinin korunması ve öğrencilerin dikkatinin derse odaklanması.

Bu bağlamda, Kara (2013), sınıf yönetiminin, öğretmenlerin sınıf içi düzeni sağlamaları ve öğrencilerin derslere etkin katılım göstermeleri için kritik bir unsur olduğunu vurgulamaktadır. Aydın (2014) ise, iyi bir sınıf yönetiminin, eğitim sürecinin kesintisiz ve etkin bir şekilde devamını sağladığını belirtir. Aydın'a göre, etkili sınıf yönetimi, öğretmenlerin akademik başarıyı artırmada ve öğrencilerin bireysel gelişimlerini desteklemede temel bir rol oynar.

Sonuç olarak, sınıf yönetimi becerilerinin, öğretmenlerin eğitim sürecini etkili bir şekilde yönetebilmeleri ve öğrencilerin öğrenme potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilmeleri için gerekli beceriler olduğu söylenebilir. Bu becerilerin, sadece öğretmenlerin pedagojik yeterliliklerini değil, aynı zamanda öğrencilerin eğitimden aldıkları verimi de doğrudan etkileyebileceği belirtilebilir. Dolayısıyla, sınıf yönetiminin hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin başarısı için vazgeçilmez bir unsur olabileceği ifade edilebilir.

2.2.2 Öğretmen yeterlikleri

Yeterlik kavramı, bireylerin belirli bir işi ya da görevi başarıyla yerine getirebilmesi için gerekli bilgi, beceri, tutum ve değerlerin bütünüdür. Öğretmen yeterlikleri ise, bir öğretmenin eğitim süreçlerini etkili bir şekilde yürütebilmesi, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini destekleyebilmesi için sahip olması gereken pedagojik bilgi, sınıf yönetimi becerileri, iletişim yetenekleri ve etik değerlere bağlılık gibi unsurları kapsar (Shulman, 1987; Wang ve Walberg, 1993). Bu yeterlikler, öğretmenlerin eğitim süreçlerinde yüksek standartları korumalarına ve öğrenci başarısını artırmalarına yardımcı olur.

Türkiye'de öğretmen yeterliklerinin tanımlanması ve geliştirilmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), 2006 yılında yayımladığı "Öğretmen Yeterlikleri Rehberi" ile öğretmenlerin sahip olması gereken temel yeterlik alanlarını belirlemiştir. Bu yeterlik alanları, Kişisel Nitelikler, Mesleki Bilgi, Mesleki Beceri ve Tutumlar ve Değerler olarak dört ana başlık altında toplanmıştır (MEB, 2006).

2017 yılında, öğretmen yeterlikleri güncellenmiş ve "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" başlığı altında daha kapsamlı bir çerçeve sunulmuştur. Bu güncellemelerle birlikte, öğretmenlerin eğitsel, mesleki ve etik açıdan daha yüksek bir performans göstermeleri hedeflenmiştir. Ayrıca, teknoloji kullanımı, öğrenci değerlendirme ve sınıf yönetimi gibi alanlarda öğretmenlerin yeterlik düzeylerinin artırılması amaçlanmıştır (MEB, 2017). Bu çalışmalar, öğretmenlerin sürekli gelişimini teşvik ederek eğitimde kaliteyi artırmayı hedeflemektedir.

2.3 Öğretmen Yeterlikleri

Mesleki yeterlilikler ve sürekli gelişim, öğretmenlerin eğitimdeki etkinliklerini artırmak için kritik öneme sahiptir. Mesleki yeterlilikler, öğretmenlerin alan bilgisi ve pedagojik becerilerini kapsarken, sürekli gelişim bu bilgilerin güncel tutulmasını ve yeniliklere uyum sağlamayı destekler. Bu iki unsur, öğretmenlerin etkili eğitim sunmalarını ve eğitim kalitesini artırmalarını sağlar (Altinkurt ve Ekinci, 2016; Pamukkale GCRIS, 2021).

Mesleki yeterlilikler, öğretmenlerin eğitimdeki etkinliklerini ve başarılarını belirleyen kritik unsurlardır. Bu yeterlilikler, öğretmenlerin sahip olduğu alan bilgisi, pedagojik beceriler ve öğretim stratejilerini kapsar ve bu nitelikler, öğretmenlerin öğrencilere etkili bir eğitim sunabilmesi için gereklidir. Sürekli mesleki gelişim ise, öğretmenlerin

pedagojik bilgi ve becerilerini güncel tutmalarına olanak tanır ve bu süreç, öğretmenlerin eğitimdeki donanımlarını ve etkinliklerini artırır (Desimone, 2009).

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017) tarafından yayımlanan "ğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri" belgesinde, mesleki yeterliliklerin ve sürekli gelişimin önemini şu şekilde açıklamıştır:

Öğretmenler, mesleki yeterliliklerini sürekli olarak geliştirmeli ve yeni ğretim yöntemleri ve teknolojilerini öğrenmelidir. Bu, ğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebilmelerini sağlar.

Sürekli mesleki gelişim, öğretmenlerin güncel eğitim teknolojileri ve pedagojik yaklaşımlar hakkında bilgi edinmelerini sağlar. Bu bilgiler, öğretmenlerin eğitim yöntemlerini ve stratejilerini güncellemelerine yardımcı olur, böylece öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerini güçlendirir. Eğitimdeki yeniliklere ve değişen gereksinimlere uyum sağlamak, öğretmenlerin etkili bir eğitim sunmalarını ve öğrencilerin öğrenme deneyimlerini iyileştirmelerini sağladığı söylenebilir.

Turan (2015), mesleki yeterliliklerin öğretmenlerin eğitimdeki başarılarını belirleyen en önemli faktörlerden biri olduğunu belirtir. Mesleki yeterliliklerin, öğretmenlerin profesyonel yetkinliklerini ve eğitim kalitesini doğrudan etkileyebileceği söylenebilir. Bu yeterliliklerin, öğretmenlerin dersleri etkili bir şekilde planlayıp uygulayabilmelerini, öğrencilerin ihtiyaçlarına yanıt verebilmelerini ve eğitimde yüksek standartları koruyabilmelerini sağlayabileceği ifade edilebilir. Erdoğan (2016) ise, öğretmenlerin sürekli mesleki gelişim programlarına katılımlarının, onların pedagojik becerilerini güncel tutmalarına olanak sağladığını vurgular. Bu programların, öğretmenlerin eğitimdeki yenilikleri takip edebilmelerini ve bu yenilikleri uygulamalarına entegre edebilmelerini destekleyebileceği söylenebilir. Sürekli mesleki gelişimin, öğretmenlerin eğitimdeki etkinliklerini artırarak, öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyebileceği ifade edilebilir. Mesleki yeterlilikler ve sürekli gelişimin, öğretmenlerin eğitimdeki etkinliklerini artırabilmek için temel unsurlar olduğu söylenebilir. Mesleki yeterliliklerin, öğretmenlerin alan bilgisi ve pedagojik becerilerini kapsadığı, sürekli gelişimin ise bu bilgilerin güncel tutulmasını sağlayabileceği ifade edilebilir. Sürekli mesleki gelişimin, öğretmenlerin eğitim yöntemlerini ve stratejilerini güncelleyerek öğrencilerin başarılarını olumlu yönde etkileyebileceği belirtilmelidir. Bu iki unsurun, öğretmenlerin eğitim kalitesini artırmada kritik bir rol oynayabileceği söylenebilir.

2.3.1 Öğretmen yeterliliklerinin değerlendirilmesi

Öğretmen yeterliliklerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesinin, eğitim kalitesinin yükseltilmesinde hayati bir rol oynayabileceği söylenebilir. Bu sürecin, öğretmenlerin alan bilgisi ve pedagojik becerilerinin sistematik bir şekilde analiz edilmesiyle güçlü yönlerin ve gelişim ihtiyaçlarının belirlenmesine olanak tanıyabileceği ifade edilebilir. Öğretmenlerin profesyonel gelişimini destekleyen bu değerlendirmeler, kişiselleştirilmiş gelişim planlarının oluşturulmasını ve sürekli mesleki gelişimlerini teşvik eder (Karakuyu, 2024; Buyruk ve Akbaş, 2021)

Smith (2018) çalışmasında, bu süreçlerin eğitimde kaliteyi artırmanın ve öğrenci başarısını güçlendirmenin anahtarı olduğunu vurgulamıştır. "Öğretmen Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi" başlığı altında, bu değerlendirmelerin nasıl yapıldığı ve profesyonel gelişime katkıları incelenmiştir. "Mesleki Gelişim ve Eğitim Kalitesi" başlığı ise, sürekli mesleki gelişimin eğitim kalitesine olan etkilerini ve öğretmenlerin pedagojik bilgi ve becerilerini nasıl artırdığını analiz edilmiştir.

Öğretmen yeterliklerinin değerlendirilmesi, eğitim sisteminin niteliğini artırmada önemli bir rol oynar. Bu süreç, öğretmenlerin sahip olduğu bilgi, beceri ve tutumların sistematik bir şekilde analiz edilmesini içerir. Değerlendirmeler, öğretmenlerin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyerek, mesleki gelişimlerini destekleyecek stratejilerin oluşturulmasına katkı sağlar. Bu sayede, öğretmenlerin performansı artırılarak, öğrenci başarısı ve genel eğitim kalitesi üzerinde olumlu etkiler yaratılması hedeflenir (Altınkurt ve Ekinci, 2016).

Öğretmen yeterliklerinin objektif olarak değerlendirilmesi, eğitim kalitesinin artırılmasında kritik bir rol oynar. Bu değerlendirme süreci, öğretmenlerin bilgi, beceri ve yetkinliklerini sistematik ve adil bir şekilde analiz etmeyi içerir. Objektif ölçütler kullanılarak yapılan değerlendirmeler, öğretmenlerin performansını daha adil bir şekilde değerlendirme olanağı sunar. Bu sayede, öğretmenlerin güçlü ve zayıf yönleri belirlenerek, mesleki gelişim süreçlerinin doğru bir şekilde yönlendirilmesine olanak tanınır (Türk Eğitim Derneği [TED], 2024)

Öğretmen yeterliklerinin değerlendirilmesi, yalnızca öğretmenlerin performansını iyileştirmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin akademik başarısını artırmada da önemli bir araçtır. Bu süreç, öğretmenlerin mesleki yeterliklerini tanımalarına ve profesyonel gelişim planlarını şekillendirmelerine yardımcı olur. Ayrıca, öğretmenlerin

gelişim alanlarını belirleyerek, bu alanlarda profesyonel gelişim fırsatları aramalarına ve mesleki tatminlerini artırmalarına imkân tanır (Buyruk ve Akbaş, 2021).

Yapılan araştırmaların, öğretmen yeterliklerinin değerlendirilmesinin eğitim kalitesini artırabileceğini ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyebileceğini gösterdiği söylenebilir. Bu sürecin, öğretmenlerin bilgi, beceri ve yetkinliklerinin objektif ölçütlerle değerlendirilebilmesini içerebileceği ifade edilebilir. Bu tür değerlendirmeler, öğretmenlerin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeye yardımcı olur ve mesleki gelişim için yol gösterici stratejilerin oluşturulmasına katkı sağlar (Hobbs, 2012; Kaiser ve König, 2019). Özellikle, ele alınan konuya dair mevcut literatürdeki çelişkili bulgular ve bu bulguların nasıl ele alınması gerektiği konusunda, öğretmenlerin profesyonel gelişimini desteklemek amacıyla yapılan değerlendirmeler, bireyselleştirilmiş gelişim planları oluşturarak öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine olanak tanır (Danielson, 2013; Darling-Hammond, 2000).

Gelişim süreçlerinde, öğretmenlerin mesleki yeterliklerini artırmak için yenilikçi pedagojik yaklaşımlar ve güncel eğitim teknolojilerinin kullanılması teşvik edilmelidir. UNESCO ve diğer uluslararası kuruluşlar, öğretmen eğitiminde bilişim ve iletişim teknolojilerinin (ICT) kullanımını vurgulayarak, eğitimde teknolojik entegrasyonu desteklemektedir (UNESCO, 2015; Teacher Development Organization, 2015). Bu bağlamda, öğretmenlerin ICT becerilerini geliştirmeleri, öğretim süreçlerini daha etkili hale getirirken, öğrenci katılımını da artırmaktadır (Huang et al., 2011; Kersting, 2008).

Ayrıca, öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerini destekleyebilmek amacıyla çeşitli eğitim programları ve kurslar düzenlenebileceği söylenebilir. Bu programlar, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini güncelleyerek eğitimdeki yeniliklere adapte olmalarına katkıda bulunabilir. Bu programlar, öğretmenlerin pedagojik bilgi ve becerilerini güncelleyerek, öğretim kalitesini artırmayı amaçlar (Kleickmann ve Anders, 2013). Öğretmenlerin bu tür programlara katılımı, onların profesyonel yeterliklerini artırırken, eğitimde karşılaşılan yeni zorluklara daha hazırlıklı olmalarını sağlar (Mullis et al., 2016).

MEB (2017) "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" belgesinde, öğretmen yeterliklerinin değerlendirilmesini şu şekilde açıklamıştır:

- Öğretmenlerin performansının objektif bir şekilde değerlendirilmesi.

- Gelişim alanlarının belirlenmesi ve bu alanlarda destek sağlanması.

Öğretmen yeterliklerinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, eğitim kalitesini artırmada temel bir role sahip olabilir. Bu süreç, öğretmenlerin bilgi, beceri ve tutumlarının objektif ölçütlerle değerlendirilebilmesini ve güçlü-zayıf yönlerinin belirlenebilmesini sağlayabilir. Değerlendirmeler, mesleki gelişim stratejilerinin oluşturulmasına ve bireyselleştirilmiş gelişim planlarının hazırlanmasına katkıda bulunabilir. Ayrıca, yenilikçi pedagojik yaklaşımlar ve eğitim teknolojilerinin entegrasyonu ile öğretmenlerin profesyonel gelişimleri desteklenebilir. Sonuç olarak, bu süreç, öğretmen performansını iyileştirebilir ve genel eğitim kalitesini, öğrenci başarısını yükseltebilir.

2.3.2 Öğretmen niteliklerinin artırılması

Mesleki gelişim programlarının, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini sürekli olarak güncelleyebilmelerine ve geliştirebilmelerine olanak tanıyabileceği söylenebilir. Bu programlar, öğretmenlerin eğitimdeki yeniliklere uyum sağlamalarını ve daha etkili öğretim stratejileri geliştirmelerini destekleyebilir. Bu programlar, modern eğitim gereksinimlerine uyum sağlamaları için önemlidir (Özer, Erdaş Kartal, Doğan, Çakmakçı, İrez ve Yalaki, 2018). Mesleki gelişim programları, öğretmenlerin bilgi ve becerilerini sürekli olarak güncelleyebilmelerine ve geliştirebilmelerine olanak sağlar. Bu programlar, modern eğitim gereksinimlerine uyum sağlamaları için kritik öneme sahiptir. Eğitimde başarılı sonuçlar elde etmek için öğretmenlerin profesyonel gelişim süreçlerinin desteklenmesi, öğrenci başarısını ve genel eğitim kalitesini artırabilir. Bu başlık altında, mesleki gelişim programları, araştırma temelli stratejiler ve profesyonel toplulukların rolü gibi konulara değinilecektir.

2.3.2.1 Araştırma temelli stratejiler

Araştırma temelli stratejiler, öğretmenlerin eğitimde etkinliklerini artırmak ve öğrenci başarılarını maksimize etmek için bilimsel bulgulara dayalı yöntemleri kullanmalarını sağlayan yaklaşımlar olabilir. Bu stratejiler, öğretmenlerin pedagojik uygulamalarını geliştirmelerine ve eğitimde en iyi uygulamaları benimsemelerine yardımcı olabilir (Hattie, 2009; Marzano, 2003). Özellikle veri odaklı öğretim yöntemleri, öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi anlamayı ve buna uygun öğretim stratejileri geliştirmeyi mümkün kılabilir. Araştırma temelli stratejilerin uygulanması, öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinin yanı sıra öğrencilerin akademik performansını da olumlu yönde

etkileyebilir.

Araştırma temelli stratejiler, öğretmenlerin pedagojik yeterliliklerini artırmak ve öğretim süreçlerini daha etkin hale getirmek için kullanılan güçlü yöntemler sunmaktadır. Bu stratejiler, eğitimcilerin güncel eğitim yaklaşımlarını takip etmelerini ve bu yenilikçi yöntemleri sınıf içi uygulamalarına entegre etmelerini sağlar (Cochran-Smith ve Zeichner, 2005). Araştırma temelli yaklaşımların, öğretmenlerin eğitimdeki en son gelişmeleri ve bilimsel bulguları dikkate alarak kendi pedagojik uygulamalarını geliştirebilmelerine olanak tanıyabileceği söylenebilir. Bu sürecin, öğretmenlerin sınıf içi etkinliklerini bilimsel temellere dayandırmalarını ve daha kanıt temelli uygulamalar geliştirmelerini teşvik edebileceği ifade edilebilir.

Aydın (2014), araştırma temelli stratejilerin, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde ve niteliklerinin artırılmasında önemli araçlar olarak hizmet ettiğini vurgulamaktadır. Bu stratejilerin, öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini derinleştirmelerine yardımcı olabileceği, aynı zamanda onların eğitimde daha etkin bir rol üstlenmelerini sağlayabileceği söylenebilir. Bu yaklaşımlar, öğretmenlerin hem kendi gelişimlerini sürdürmelerine hem de öğrencilerine daha etkili bir eğitim sunmalarına katkıda bulunabilir. Koç (2015) ise, bu yaklaşımların öğretmenlerin pedagojik yeterliliklerini geliştirmede kritik bir öneme sahip olduğunu ifade eder. Araştırma temelli stratejilerin uygulanmasının, öğretmenlerin sadece bilgi ve becerilerini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda onların mesleki özgüvenlerini pekiştirebileceği söylenebilir. Bu sayede, öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde daha bilinçli ve etkili bir şekilde hareket edebilmeleri mümkün hale gelebilir. Bu kapsamda, araştırma temelli stratejilerin, öğretmenlerin mesleki gelişim yolculuklarında vazgeçilmez bir bileşen olduğu ve eğitim kalitesinin artırılmasında önemli bir rol oynadığı düşünülebilir.

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2017) tarafından yayımlanan "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri" belgesinde, araştırma temelli stratejilerin önemini şu şekilde belirtmiştir:

- Eğitimde araştırma temelli stratejilerin kullanılması.
- Öğretmenlerin, eğitim bilimlerindeki yenilikleri takip etmesi ve uygulaması.

Araştırma temelli stratejilerin, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini ve pedagojik yeterliliklerini artırma konusunda önemli katkılar sağlayabileceği söylenebilir. Bu

stratejilerin, öğretmenlerin bilimsel bulgulara dayalı yöntemleri kullanmalarını ve eğitimde en iyi uygulamaları benimsemelerini teşvik ederek sınıf içi uygulamaların kalitesini yükseltebileceği ifade edilebilir. Eğitimcilerin güncel eğitim yaklaşımlarını takip etmeleri ve bu yenilikleri sınıf ortamına entegre etmeleri, öğrenci ihtiyaçlarına uygun öğretim stratejileri geliştirmelerine olanak tanıyabilir.

Araştırma temelli stratejilerin, öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini derinleştirerek, onların eğitim süreçlerinde daha etkin bir rol üstlenmelerini sağlayabileceği belirtilmektedir. Ayrıca, bu stratejilerin öğretmenlerin mesleki özgüvenlerini pekiştirirken, öğrenci başarısını da olumlu yönde etkileyebileceği vurgulanabilir. Sonuç olarak, araştırma temelli stratejilerin, öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinde ve eğitim kalitesinin artırılmasında kritik bir öneme sahip olduğu söylenebilir.

2.3.2.2 Profesyonel toplulukların rolü

Profesyonel toplulukların, öğretmenlerin mesleki gelişimi ve etkinliği üzerinde önemli bir rol oynayabileceği söylenebilir. Bu toplulukların, öğretmenlerin bilgi paylaşımı, deneyim alışverişi ve sürekli mesleki gelişim süreçlerinde kritik bir destek mekanizması sağlayabileceği ifade edilebilir. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine olanak tanıyan profesyonel toplulukların, mesleki dayanışmayı teşvik ederek, öğretmenlerin iş tatminini ve motivasyonunu artırabileceği de vurgulanabilir. Örneğin, Vangrieken ve diğerlerinin (2017) çalışması, öğretmen topluluklarının mesleki gelişim bağlamında merkezi bir rol oynadığını ve öğretmenlerin profesyonel gelişimine katkıda bulunduğunu ortaya koymuştur. Aynı şekilde, Cai vd (2022), profesyonel toplulukların öğretmenlerin işlerine olan bağlılıklarını artırdığını ve bu süreçte öz yeterlilik duygusunun aracılık rolü oynadığını belirtmiştir.

Bu tür toplulukların, öğretmenlerin pedagojik yaklaşımlarını yenilemelerine, karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmalarına ve öğrenci başarısını artırmalarına yardımcı olabileceği söylenebilir. Profesyonel toplulukların, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine önemli katkılar sağlayabileceği ve bu toplulukların, öğretmenlerin kendi mesleki uygulamalarını gözden geçirmelerine ve yenilikçi öğretim stratejileri geliştirmelerine olanak tanıyabileceği ifade edilebilir. Lieberman ve Miller (2008) tarafından belirtilen bu topluluklar, öğretmenlerin birbirlerinden öğrenmelerini teşvik ederek, ortak bir bilgi ve deneyim havuzu oluşturur. Bu durum, öğretmenlerin mesleki dayanışmalarını güçlendirir ve iş birliğini artırır.

Böylece, öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukları birlikte ele alarak etkili çözümler üretebilmeleri mümkün hale gelebilir. Profesyonel topluluklar, bu bağlamda, öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine olanak tanıyan bir ortam sağlayarak, daha iyi bir eğitim ortamının oluşturulmasına katkıda bulunabilir.

Bu toplulukların sunduğu iş birliği fırsatlarının, öğretmenlerin mesleki uygulamalarını iyileştirmelerine olanak tanıyabileceği söylenebilir. Öğretmenlerin bu topluluklar aracılığıyla birbirleriyle düzenli olarak iletişim kurabilmeleri, mesleki uygulamalarını tartışabilmeleri ve geri bildirim alabilmeleri, mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirmelerini sağlayabilir. Turan (2015) ve Erdoğan (2016) da bu durumu destekler nitelikte, profesyonel toplulukların öğretmenlerin mesleki gelişimlerine olumlu etkilerini vurgular. Bu araştırmacılar, profesyonel toplulukların, öğretmenlerin daha etkin öğretim yöntemleri geliştirmelerine yardımcı olduğunu ve mesleki dayanışmayı artırdığını belirtir. Bu dayanışmanın, öğretmenlerin yalnızlık hissini azaltabileceği ve bir topluluğun parçası olma duygusunu güçlendirebileceği söylenebilir. Bu durumun, öğretmenlerin mesleki tatminlerini artırarak, işlerine olan bağlılıklarını ve motivasyonlarını olumlu yönde etkileyebileceği ifade edilebilir.

Profesyonel topluluklar, ayrıca, öğretmenlerin mesleki stresle başa çıkmalarına da yardımcı olur. Bu topluluklarda, öğretmenler, meslektaşlarıyla benzer deneyimleri ve zorlukları paylaştıkları için, bu zorlukların üstesinden gelmek için stratejiler geliştirebilirler. Böylece, öğretmenler, karşılaştıkları mesleki zorlukları daha iyi yönetebilir ve işlerini daha etkili bir şekilde yapabilirler. Bu tür toplulukların, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine olan katkıları nedeniyle eğitim sisteminin genel kalitesini artırabileceği söylenebilir. Öğretmenlerin daha iyi desteklendiği, iş birliği içinde çalıştığı ve sürekli gelişim gösterdiği bir ortamın, öğrencilerin de daha iyi bir eğitim almasını sağlayabileceği ifade edilebilir. Bu topluluklar, hem öğretmenler hem de öğrenciler için daha verimli ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturulmasına katkıda bulunabilir.

MEB (2017) (2017) de öğretmen yeterlikleri belgesinde, profesyonel toplulukların öğretmen gelişimindeki önemini,

- Öğretmenler arası iş birliği ve deneyim paylaşımı.
- Profesyonel topluluklar, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekler şeklinde

açıklamaktadır.

Profesyonel toplulukların, öğretmenlerin mesleki gelişiminde kritik bir rol oynayarak, eğitim kalitesini artıran önemli bir yapı oluşturduğu söylenebilir. Bu topluluklar, öğretmenlerin bilgi ve deneyimlerini paylaşımlarına olanak tanıyarak, mesleki dayanışmayı ve iş birliğini güçlendirebilir. Eğitimciler, bu topluluklar aracılığıyla mesleki uygulamalarını gözden geçirip yenilikçi öğretim yöntemleri geliştirebilir ve zorluklarla daha etkili bir şekilde başa çıkma stratejileri oluşturabilirler.

Meslektaşlar arasındaki iş birliği ve karşılıklı destek, öğretmenlerin mesleki tatminini artırarak iş yerindeki stresle başa çıkmalarına da yardımcı olabilir. Ayrıca, bu tür toplulukların, öğretmenlerin sürekli gelişimini teşvik ederek eğitim sisteminin genel kalitesini yükseltebileceği ve öğrencilerin daha iyi bir eğitim almasını sağlayabileceği ifade edilebilir. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün de vurguladığı gibi, profesyonel topluluklar, öğretmenler arası iş birliğini ve deneyim paylaşımını teşvik ederek, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyen bir ortamsunar. Bu bağlamda, profesyonel toplulukların eğitim alanındaki katkılarının, öğretmenlerin hem bireysel hem de kolektif olarak mesleki yetkinliklerini artırmalarında belirleyici bir faktör olduğu söylenebilir. Bu toplulukların, öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerini destekleyerek daha donanımlı, yenilikçi ve etkili eğitimciler olmalarına katkıda bulunabileceği ifade edilebilir.

3 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Türkiye’de öğretmen nitelikleri üzerinde çok fazla çalışma yapıldığı görülmektedir. Ancak öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların incelemesini konu alan çalışmaların oldukça sınırlı düzeyinde olduğu gözlenmektedir.

Kazu ve Çam (2019), 2000-2017 yılları arasında Türkiye’de öğretmen yeterlikleri, niteliği, öz-yeterliği ve mesleki özellikler konularında hazırlanmış lisansüstü tezleri analiz etmiştir. Bu çalışmada, toplamda 54 yüksek lisans ve doktora tezi incelenerek, öğretmen yeterliklerinin hangi alanlarda yoğunlaştığı, kullanılan veri toplama araçları ve analiz yöntemleri değerlendirilmiştir.

Kennedy (2008) tarafından yürütülen bir başka çalışmada ise, öğretmen yeterlikleri üzerine yapılan nitel araştırmaların öğretmenlerin öğretim uygulamaları üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, nitel verilerin öğretmen yeterliklerinin öğretim kalitesine olan etkisini anlamada daha derinlemesine bilgi sunduğu vurgulanmıştır. Kennedy’nin bulguları, öğretmenlerin sahip oldukları bilgi ve eğitimin öğretim süreçlerine nasıl yansıdığına dair önemli veriler sunmaktadır ve öğretmen yeterliklerinin öğretim süreçleri üzerindeki etkisini daha kapsamlı bir bakış açısıyla incelememizi sağlamaktadır.

Yapılan bu çalışmalardan Kazu ve Çam (2019) çalışmasında çalışmaların 2017 yılına kadar yapılan ve lisansüstü çalışmalarla sınırlı olduğu görülmektedir. Ayrıca incelenen çalışmaların sonuçlarına ilişkin inceleme yapılmadığı da görülmektedir. Kennedy (2008) tarafından yapılan çalışmanın ise öğretmen yeterlikleri ile ilgili nitel çalışmalarla sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönüyle bu çalışmanın gerek yıl gerekse tür olarak yapılan çalışmalardan daha kapsamlı olduğu söylenebilir. Çalışmanın öğretmen nitelikleri konusunda alanyazına katkı sunması beklenmektedir.

4. YÖNTEM

4.1 Araştırmanın Modeli

Türkiye’de öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma, nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesi tekniği benimsenerek gerçekleştirilmiştir.

Yıldırım ve Şimşek (2021, s.37) nitel araştırmayı, “Gözlem, görüşme ve dokümananalizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamaktadır.

Doküman incelemesi ise hali hazırda bulunan belge, veri kaynağı ve kayıtların sistemli olarak incelenmesidir (Best, 1959’dan akt. Karasar, 2018). Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı dokümanların analizi kapsar. Tarihçilerin, antropologların ve dilbilimcilerin kullandığı bir yöntem olarak bilinse de sosyologların ve psikologların doküman incelemesinin gelişmesine öncülük ettiği görülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Karasar (2005) ise doküman incelemesini, bir amaç doğrultusunda ilgili kaynakların araştırılarak elde edilmesi, kaynakların dikkatli bir şekilde okunması, notlar alınması ve çalışmaların değerlendirilmesi şeklinde ifade etmektedir.

Doküman incelemesi, araştırma sürecinin büyük bir kısmında araştırmacının önceden yapılmış çalışmaları incelemesine dayanır. İncelenen belgelerden bir yorum çıkartılır. Araştırmaların genel amacının bir yoruma ulaşmak olduğu düşünüldüğünde doküman incelemesi yapılan çalışmalardan bir yorum çıkartılması da özgün bir çalışmanın ortaya koyulmasını sağlamaktadır. Birer birer incelenen araştırmaların arasında kurulacak olan bağlantılar, karmaşık problemlere çözüm yolları sunabilmektedir (Karasar, 2018).

Araştırmacı kendi etkisi bulunmayan metin veya resimleri incelediğinde bunlara doküman denilmektedir. Bir araştırmada kullanılabilecek çok fazla doküman çeşidi vardır. Katılım, program veya kamu kayıtları, radyo veya televizyon programları, sanat eserleri, harita, çizelge, gazete, dergi, kitap, mektup, günlük, kılavuz, not defteri, anket çalışmalarından elde edilen veriler, fotoğraflar ve reklamlar bu dokümanlardan bazılarıdır. Tüm bu dokümanlar, araştırmacılar tarafından veri sağlamak amacıyla kullanılabilir (Labuschagne, 2003’ten akt. Kırıl, 2020).

Doküman incelemesi, geçmişte yapılmış çalışmaların sistematik bir şekilde incelenmesi ve bu çalışmaların sonuçlarının bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesine olanak sağlar (Yılmaz ve Altinkurt, 2011). Bu desen, farklı kaynaklardan elde edilen verilerin karşılaştırılmasına ve tematik bir analiz yapılmasına imkân tanır. Ayrıca, alanyazındaki boşlukların belirlenmesi ve mevcut durumun kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına katkı sağlar (Karaevli ve Bakioğlu, 2020). Doküman incelemesi, sadece mevcut bulguları bir araya getirmekle kalmaz, aynı zamanda bu bulguların nasıl anlamlı bir şekilde yorumlanabileceğini de ortaya koyar (Korur ve Eryılmaz, 2015).

Doküman incelemesinde, araştırmacının kullanacağı dokümanların birtakım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu özellikler şöyle sıralanabilir (Daymon ve Holloway'den akt. Sözer ve Aydın, 2020):

- Çalışmaların şüphe götürmeyecek şekilde tam ve güvenilir yani orijinal olması,
- Herhangi bir hasara uğramamış ve bozulmamış olması,
- Oluşturuldukları yer ve zamanın koşulları içerisinde anlamlandırılması,
- Ait oldukları konuyla ilgili evreni temsil etmeleri

4.2 Veri Kaynağı

Verilerin toplanması amacıyla 1998-2023 yılları arasında öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Çalışmalar; Google Akademik, TR Dizin, ResearchGate, Dergipark ve YÖK Tez Merkezi başta olmak üzere üniversitelerin, e-dergilerin ve kurumların akademik yayınlarından yararlanılarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında çalışmaların taranmasında “öğretmen nitelikleri”, “etkili öğretmen” ve “öğretmen yeterlilikleri” anahtar sözcükleri kullanılmıştır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda, çalışmanın kapsamı ile doğrudan ilgili olan dokümanların seçilmesine özen gösterilmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki aşamalar izlenmiştir:

1. *Veri toplama ve kodlama:* Belirlenen dokümanlardan elde edilen veriler, analiz edilebilir hale getirilmek üzere kodlanmıştır. Kodlama sürecinde, öğretmen yeterliklerinin hangi açılardan ele alındığı, kullanılan veri toplama araçları ve analiz yöntemleri gibi temalar öne çıkarılmıştır. Bu süreçte, Google Akademik, TR Dizin, Research Gate, Dergipark ve YÖK Tez Merkezi başta olmak üzere çeşitli akademik kaynaklardan faydalanılmıştır. Ayrıca, çalışmaların

taranmasında “öğretmen nitelikleri”, “öğretmen yeterlilikleri” ve “etkili öğretmenlik” anahtar sözcükleri dikkate alınmıştır.

2. *Verilerin analizi ve yorumlanması:* Kodlama aşamasında elde edilen veriler, belirlenen temalar altında sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Analiz sürecinde, öğretmen niteliklerine dair önceki çalışmalarda öne çıkan başlıca bulgular detaylı bir şekilde incelenmiş ve çalışmanın hedefleri doğrultusunda yorumlanmıştır.
3. *Sonuçların sunulması:* Doküman inceleme sürecinden elde edilen sonuçlar, öğretmen niteliği ve yeterlikleri alanındaki alan yazındaki durumu ortaya koymak ve çalışmanın özgün katkısını vurgulamak amacıyla sunulmuştur. Bu aşamalar, çalışmanın amacına ulaşmasına katkı sağlamış ve öğretmen niteliği ile yeterlikleri üzerine kapsamlı bir literatür analizi yapılmasına olanak tanımıştır.

İncelemeler sonucunda 61 yüksek lisans tezi, 18 doktora tezi, 35 araştırma makalesine ulaşılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını oluşturan çalışmalar Tablo 4.2. verilmiştir.

Tablo 4.2 *Araştırmanın veri kaynağını oluşturan çalışmalar*

	Araştırmanın Kodlanmış Adı	Araştırmanın Türü	Yıl
1	Araştırma Makalesi 1	Araştırma Makalesi	1998
2	Araştırma Makalesi 2	Araştırma Makalesi	2022
3	Araştırma Makalesi 3	Araştırma Makalesi	2008
4	Araştırma Makalesi 4	Araştırma Makalesi	1996
5	Araştırma Makalesi 5	Araştırma Makalesi	2011
6	Araştırma Makalesi 6	Araştırma Makalesi	2015
7	Araştırma Makalesi 7	Araştırma Makalesi	2010
8	Araştırma Makalesi 8	Araştırma Makalesi	1998
9	Araştırma Makalesi 9	Araştırma Makalesi	1995
10	Araştırma Makalesi 10	Araştırma Makalesi	2011
11	Araştırma Makalesi 11	Araştırma Makalesi	2008
12	Araştırma Makalesi 12	Araştırma Makalesi	2012
13	Araştırma Makalesi 13	Araştırma Makalesi	2008
14	Araştırma Makalesi 14	Araştırma Makalesi	2013
15	Araştırma Makalesi 15	Araştırma Makalesi	2015
16	Araştırma Makalesi 16	Araştırma Makalesi	2023
17	Araştırma Makalesi 17	Araştırma Makalesi	2004
18	Araştırma Makalesi 18	Araştırma Makalesi	2010
19	Araştırma Makalesi 19	Araştırma Makalesi	2014
20	Araştırma Makalesi 20	Araştırma Makalesi	2022
21	Araştırma Makalesi 21	Araştırma Makalesi	2016
22	Araştırma Makalesi 22	Araştırma Makalesi	2002
23	Araştırma Makalesi 23	Araştırma Makalesi	2005

Tablo 4.2 (Devam) *Araştırmanın veri kaynağını oluşturan çalışmalar*

24	Araştırma Makalesi 24	Araştırma Makalesi	2014
25	Araştırma Makalesi 25	Araştırma Makalesi	2015
26	Araştırma Makalesi 26	Araştırma Makalesi	2019
27	Araştırma Makalesi 27	Araştırma Makalesi	2019
28	Araştırma Makalesi 28	Araştırma Makalesi	2015
29	Araştırma Makalesi 29	Araştırma Makalesi	2014
30	Araştırma Makalesi 30	Araştırma Makalesi	2012
31	Araştırma Makalesi 31	Araştırma Makalesi	2010
32	Araştırma Makalesi 32	Araştırma Makalesi	2016
33	Araştırma Makalesi 33	Araştırma Makalesi	2002
34	Araştırma Makalesi 34	Araştırma Makalesi	2009
35	Araştırma Makalesi 35	Araştırma Makalesi	2009
36	Doktora Tezi 1	Doktora Tezi	2022
37	Doktora Tezi 2	Doktora Tezi	2022
38	Doktora Tezi 3	Doktora Tezi	2021
39	Doktora Tezi 4	Doktora Tezi	2020
40	Doktora Tezi 5	Doktora Tezi	2020
41	Doktora Tezi 6	Doktora Tezi	2019
42	Doktora Tezi 7	Doktora Tezi	2018
43	Doktora Tezi 8	Doktora Tezi	2017
44	Doktora Tezi 9	Doktora Tezi	2015
45	Doktora Tezi 10	Doktora Tezi	2015
46	Doktora Tezi 11	Doktora Tezi	2014
47	Doktora Tezi 12	Doktora Tezi	2014
48	Doktora Tezi 13	Doktora Tezi	2012
49	Doktora Tezi 14	Doktora Tezi	2012
50	Doktora Tezi 15	Doktora Tezi	2010
51	Doktora Tezi 16	Doktora Tezi	2010
52	Doktora Tezi 17	Doktora Tezi	2008
53	Doktora Tezi 18	Doktora Tezi	2008
54	Yüksek Lisans Tezi 1	Yüksek Lisans Tezi	2022
55	Yüksek Lisans Tezi 2	Yüksek Lisans Tezi	2022
56	Yüksek Lisans Tezi 3	Yüksek Lisans Tezi	2022
57	Yüksek Lisans Tezi 4	Yüksek Lisans Tezi	2022
58	Yüksek Lisans Tezi 5	Yüksek Lisans Tezi	2022
59	Yüksek Lisans Tezi 6	Yüksek Lisans Tezi	2022
60	Yüksek Lisans Tezi 7	Yüksek Lisans Tezi	2022
61	Yüksek Lisans Tezi 8	Yüksek Lisans Tezi	2022
62	Yüksek Lisans Tezi 9	Yüksek Lisans Tezi	2021
63	Yüksek Lisans Tezi 10	Yüksek Lisans Tezi	2021
64	Yüksek Lisans Tezi 11	Yüksek Lisans Tezi	2020
65	Yüksek Lisans Tezi 12	Yüksek Lisans Tezi	2020
66	Yüksek Lisans Tezi 13	Yüksek Lisans Tezi	2020
67	Yüksek Lisans Tezi 14	Yüksek Lisans Tezi	2020
68	Yüksek Lisans Tezi 15	Yüksek Lisans Tezi	2019
69	Yüksek Lisans Tezi 16	Yüksek Lisans Tezi	2019
70	Yüksek Lisans Tezi 17	Yüksek Lisans Tezi	2019
71	Yüksek Lisans Tezi 18	Yüksek Lisans Tezi	2019
72	Yüksek Lisans Tezi 19	Yüksek Lisans Tezi	2019

Tablo 4.2 (Devam) *Araştırmanın veri kaynağını oluşturan çalışmalar*

73	Yüksek Lisans Tezi 20	Yüksek Lisans Tezi	2019
74	Yüksek Lisans Tezi 21	Yüksek Lisans Tezi	2019
75	Yüksek Lisans Tezi 22	Yüksek Lisans Tezi	2018
76	Yüksek Lisans Tezi 23	Yüksek Lisans Tezi	2017
77	Yüksek Lisans Tezi 24	Yüksek Lisans Tezi	2016
78	Yüksek Lisans Tezi 25	Yüksek Lisans Tezi	2016
79	Yüksek Lisans Tezi 26	Yüksek Lisans Tezi	2016
80	Yüksek Lisans Tezi 27	Yüksek Lisans Tezi	2016
81	Yüksek Lisans Tezi 28	Yüksek Lisans Tezi	2016
82	Yüksek Lisans Tezi 29	Yüksek Lisans Tezi	2014
83	Yüksek Lisans Tezi 30	Yüksek Lisans Tezi	2016
84	Yüksek Lisans Tezi 31	Yüksek Lisans Tezi	2016
85	Yüksek Lisans Tezi 32	Yüksek Lisans Tezi	2016
86	Yüksek Lisans Tezi 33	Yüksek Lisans Tezi	2015
87	Yüksek Lisans Tezi 34	Yüksek Lisans Tezi	2015
88	Yüksek Lisans Tezi 35	Yüksek Lisans Tezi	2015
89	Yüksek Lisans Tezi 36	Yüksek Lisans Tezi	2014
90	Yüksek Lisans Tezi 37	Yüksek Lisans Tezi	2013
91	Yüksek Lisans Tezi 38	Yüksek Lisans Tezi	2013
92	Yüksek Lisans Tezi 39	Yüksek Lisans Tezi	2013
93	Yüksek Lisans Tezi 40	Yüksek Lisans Tezi	2012
94	Yüksek Lisans Tezi 41	Yüksek Lisans Tezi	2009
95	Yüksek Lisans Tezi 42	Yüksek Lisans Tezi	2012
96	Yüksek Lisans Tezi 43	Yüksek Lisans Tezi	2011
97	Yüksek Lisans Tezi 44	Yüksek Lisans Tezi	2011
98	Yüksek Lisans Tezi 45	Yüksek Lisans Tezi	2010
99	Yüksek Lisans Tezi 46	Yüksek Lisans Tezi	2011
100	Yüksek Lisans Tezi 47	Yüksek Lisans Tezi	2010
101	Yüksek Lisans Tezi 48	Yüksek Lisans Tezi	2010
102	Yüksek Lisans Tezi 49	Yüksek Lisans Tezi	2010
103	Yüksek Lisans Tezi 50	Yüksek Lisans Tezi	2010
104	Yüksek Lisans Tezi 51	Yüksek Lisans Tezi	2009
105	Yüksek Lisans Tezi 52	Yüksek Lisans Tezi	2008
106	Yüksek Lisans Tezi 53	Yüksek Lisans Tezi	2009
107	Yüksek Lisans Tezi 54	Yüksek Lisans Tezi	2003
108	Yüksek Lisans Tezi 55	Yüksek Lisans Tezi	2007
109	Yüksek Lisans Tezi 56	Yüksek Lisans Tezi	2007
110	Yüksek Lisans Tezi 57	Yüksek Lisans Tezi	2008
111	Yüksek Lisans Tezi 58	Yüksek Lisans Tezi	2005
112	Yüksek Lisans Tezi 59	Yüksek Lisans Tezi	2005
113	Yüksek Lisans Tezi 60	Yüksek Lisans Tezi	2006
114	Yüksek Lisans Tezi 61	Yüksek Lisans Tezi	2006

4.3 Verilerin Analizi

Doküman incelemesi, çalışma kapsamında toplanan belgelerin sistemli ve titiz olarak analiz edilmesidir (Wach, 2013'ten aktaran Kıral, 2020, s.173). Doküman incelemesine başlamadan önce çalışmanın sınırlarının esnetilemez biçimde konulmaması gerekir.

İncelemeler planlanan şekilde gitmeyebilir ya da beklenmedik bir durum ortaya çıkabilir. Bu durumlar esnek olmayı gerektirir. Ancak unutulmamalıdır ki araştırmacı her zaman genel bir plana sahip olmalı ve bu doğrultuda araştırma konusu ile ilgili en yüksek doküman birikimine ulaşmaya çalışmalıdır (Flick, 2007'den aktaran Sözer ve Aydın, 2020).

Çeşitli şekillerde ifade edilse de doküman incelemesi yapacak olan araştırmacıların takip etmesi gereken bazı aşamalar vardır. Bunlar; (1) dokümanlara ulaşma, (2) dokümanların kaynak ve özgünlüğünün kontrol edilmesi, (3) dokümanları anlama ve analiz etme ve (4) elde edilen verilerin yorumlanması aşamalarıdır (Forster, 1995'ten aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2021).

1. *Dokümanlara ulaşma*: Araştırma yapılacak konu belirlendikten sonra güvenli tarama motorları, site ve basılı yayınlardan belirlenen anahtar kelimelerle kaynakların arandığı bölümdür.

2. *Dokümanların özgünlüğünün kontrol edilmesi*: Yararlanılacak araştırmaların doğruluğunun kontrol edildiği, yasal kurallara dikkat edilerek kaynakların amaca uygunluğunun saptandığı bölümdür.

3. *Dokümanları anlama analiz etme*: Kullanılacak araştırmaların yıllarının, konularının gruplandığı, yöntemlerinin, örneklemelerinin ve veri toplama araçlarının belirlendiği bölümdür. Bu bölümde sınıflamalar ve çözümlemeler yapılır.

4. *Verilerin yorumlanması*: Çözümlemiş verilerin amaçlar doğrultusunda ayrıntılı olarak ele alınarak bulgulara dönüştürülme aşamasıdır.

Doküman incelemesini gerçekleştirmek için aşama aşama ilerlenmelidir. Öncelikle anahtar kavramlar kullanılarak güvenilir ortamlar aracılığıyla kaynaklar taranır. Taranan kaynaklardan çalışmaya uygun olanlar belirlenerek, özgünlüğü kontrol edilir. Ardından konuyla ilgili toplanan çalışmalar okunarak yıl, tür, konu, gerçekleştirildiği kurum, kullanılan model, katılımcılar, veri toplama araçları ve sonuçlar gibi sınıflamalar ile dokümanların içeriği çözülür. Bu çözümlemeler genellikle tablolar ile ifade edilir. Çözümlemelerin ayrıntılı biçimde ifade edilmesiyle de bulgular bölümü oluşturulmuş olur (Karasar, 2018).

Bu kapsamda çalışmada önce, çalışmalara ulaşılmış hazırlanan bir form üzerinde çalışmaların dökümü yapılmıştır. Dökümü yapılan çalışmalar betimsel analiz tekniği

kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz birbirinden farklı model ve yönteme sahip araştırmaların, önceden belirlenen temalar doğrultusunda incelenerek yorumlanmasını temel alan analiz tekniğidir. Betimsel analizde araştırmacı, inceleyeceği çalışmaları özetlenmiş şekliyle yorumlanarak ortaya koyar. Bu doğrultuda önce genel bir çerçeve oluşturulur. Sonrasında bu çerçevenin altında temalar oluşturularak veriler anlamlı bir biçimde sunulur. Araştırmacı bu doğrultuda dokümanları okur, çerçevesi doğrultusunda düzenleyerek sayısallaştırır (Dawson, 2009'dan aktaran Özen ve Arslan Hendekçi).

Yapılan analiz kapsamında 1998-2023 yılları arasında araştırmacının veri kaynağını oluşturan konu ile ilgili tespit edilmiş ulusal ölçekli 114 çalışma ayrıntılı olarak incelenmiş ve araştırmacının amaçları doğrultusunda sistemli olarak sunulmuştur.

4.4 Güvenirlik ve Geçerlilik

Bu çalışmada kullanılan geçerlik ve güvenirlilik yöntemleri, doküman inceleme yaklaşımı çerçevesinde titizlikle uygulanmıştır. Geçerlik, araştırma kapsamında incelenen dokümanların seçimi ve içerik analizine tabi tutulmasıyla sağlanmıştır. Veri toplama sürecinde, literatürde geçerliliği kabul edilmiş akademik kaynaklar (ör. YÖK Tez Merkezi, TR Dizin, Google Scholar) kullanılmış ve "öğretmen nitelikleri", "öğretmen yeterlilikleri" ve "etkili öğretmenlik" gibi anahtar sözcüklere dayalı taramalar gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte elde edilen veriler, tematik bir çerçevede kategorize edilerek araştırma sorularıyla uyumlu hale getirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018; Creswell, 2014).

Güvenirlilik ise verilerin sistematik olarak toplanması ve analiz edilmesiyle sağlanmıştır. İncelenen 114 çalışma arasındaki tutarlılık, yıllara, türlere ve veri toplama yöntemlerine göre kategorize edilerek değerlendirilmiştir. Bu süreçte, araştırmacının bulgularının tutarlı ve tekrarlanabilir olmasını sağlamak için farklı kaynaklardan elde edilen veriler birbiriyle karşılaştırılmış ve doküman inceleme yönteminde kullanılan "triangülasyon" tekniği dolaylı olarak uygulanmıştır (Patton, 2002). Özellikle, makale, yüksek lisans ve doktora tezlerinden elde edilen bulguların uyumlu olması bu yöntemi desteklemektedir. Ayrıca, araştırmacı yanlılığını en aza indirmek amacıyla betimsel analiz süreçleri dikkatle yürütülmüş ve kategoriler arası çapraz kontrol yapılmıştır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2015).

Bu yöntemler, doküman inceleme tekniği ile nitel araştırma bağlamında geçerlik ve güvenirliliği sağlamak için literatürde önerilen standartlarla uyumludur. Çalışmada, elde

edilen bulguların hem araştırma sorularını yanıtlayabilecek ölçüde geçerli hem de bilimsel tekrarlanabilirlik ilkelerine uygun olarak güvenilir olduğu değerlendirilmektedir (Creswell, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Bu doğrultuda araştırmanın her aşamasıyla ilgili ayrıntılı inceleme yapılmış, incelemeler tekrar tekrar yapılmış ve üzerinden süre geçmesi beklenilerek yeniden yapılmıştır. Burada amaç, araştırmanın her ayrıntısını titizlikle ele alarak en doğru şekilde ortaya koymaktır.

5. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmen nitelikleri konusunda yapılan araştırmalara ilişkin elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular, araştırma amaçları doğrultusunda sunulmuştur.

5.1 Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı Tablo 5.1.'de verilmiştir.

Tablo 5.1 Yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı

Yıl	Çalışma Sayısı
1995	1
1996	1
1998	2
2002	2
2003	1
2004	1
2005	3
2006	2
2007	2
2008	7
2009	5
2010	10
2011	5
2012	6
2013	4
2014	7
2015	9
2016	10
2017	2
2018	2
2019	10
2020	6
2021	3
2022	12
2023	1
Toplam	114

Tablo 5.1'de görüldüğü gibi göre, en fazla çalışmanın 2022 yılında yapıldığı, 2019, 2016 ve 2010 yılında çok fazla çalışmanın yapıldığı anlaşılmaktadır. yılında 1995 yılından 2023 yılına kadar toplam 114 çalışma yapılmıştır. İlk yıllarda oldukça sınırlı sayıda çalışma yapılırken, 2010 ve sonrası dönemlerde çalışma sayısında düşük düzeyde de olsa bir artış gözlemlenmektedir.

5.2 Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların türlerine göre dağılımı Tablo 5.2’de verilmiştir.

Tablo 5.2 Yapılan çalışmaların türlerine göre dağılımı

Tür	Çalışma Sayısı
Yüksek Lisans Tezi	61
Araştırma Makalesi	35
Doktora Tezi	18
Toplam	114

Tablo 5.2 incelendiğinde en çok çalışmanın 61 çalışma ile yüksek lisans tezinden oluştuğu görülmektedir. Bunu 35 çalışma ile araştırma makalesi ve 18 çalışma ile doktora tezleri izlemektedir.

5.3 Çalışmaların Gerçekleştirildiği Kuruma Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların gerçekleştirildiği kuruma göre dağılımı Tablo 5.3’te verilmiştir.

Tablo 5.3 Yapılan çalışmaların gerçekleştirildiği kuruma göre dağılımı

Gerçekleştirildiği Kurum	Çalışma Sayısı
Üniversite	41
Ortaokul	17
Lise	13
İlkokul	12
İlkokul, Ortaokul, Lise	8
İlkokul, Ortaokul	6
Ortaokul, Lise	4
Yüksekokul	3
İlkokul, Ortaokul, Lise, Üniversite	2
Lise, Üniversite	1
Meslek Okulu	1
Okul Öncesi	1
Üniversite, İlkokul	1
Ortaokul, Üniversite	1
Özel Eğitim Okulu	1
İlkokul, Lise	1
İlkokul, Üniversite	1
Toplam	114

Tablo 5.3 incelendiğinde en fazla çalışmanın 41 çalışma ile üniversitelerde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bunu, 17 çalışma ile ortaokullarda yapılan araştırmalar

takip etmektedir. Ayrıca, ilköğretim düzeyinde yapılan 11 çalışma da önemli bir paya sahiptir. Diğer eğitim kademelerinde, özellikle lise ve ilköğretim-ortaokul-lise bir arada yapılan çalışmaların sayısında dikkat çekici bir çeşitlilik bulunmaktadır.

5.4 Çalışmaların Kullanılan Modele Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların kullanılan araştırmamodeline göre dağılımı Tablo 5.4’te verilmiştir.

Tablo 5.4 Yapılan çalışmaların kullanılan modele göre dağılımı

Araştırma Modeli	Çalışma Sayısı	
Nicel araştırma	Betimsel araştırma	18
	Hiyerarşik Lineer Modelleme (HLM)	6
	Basit tarama	4
	İlişkisel tarama modeli	6
	Tarama modeli	5
	Genel tarama	3
	Genel tarama modeli	3
	Deneysel desen	1
	Genel tarama modeli, Çok değişkenli varyans analizi (MANOVA)	1
	İlişkisel tarama modeli, Çok değişkenli varyans analizi (MANOVA)	1
	Karşılaştırma yöntemi	1
	Tarama modeli, yapısal eşitlik modeli	1
	Uygunluk/olasılık modeli	1
	Yapısal eşitlik modeli	1
	Yarı deneysel desen	1
	Çok Gruplu Doğrulayıcı Faktör Analizi	1
	Çok değişkenli varyans analizi (MANOVA)	1
	Toplam	50
Nitel araştırma	Doküman incelemesi	10
	Durum çalışması	9
	Temel nitel araştırma	7
	Olgu bilim (Fenomenoloji)	6
	Delphi yöntemi	6
	Örnek olay yaklaşımı	2
	Ders araştırması modeli	1
	Durum çalışması, Delphi yöntemi	1
	Görüşme yöntemi	1
	Temellendirilmiş kuram	1
	Çoklu durum çalışması	1
	Özel durum deseni	1
	Toplam	45

Tablo 5.4 (Devam) Yapılan çalışmaların kullanılan modele göre dağılımı

Karma yöntem	Karma araştırma	12
	Keşfedici karma yöntem	1
	Toplam	13
Toplam		114

Tablo 5.4 incelendiğinde, en çok kullanılan araştırma modelinin 50 çalışma ile nicel yöntem olduğu, bunu 45 çalışma ile nitel ve 13 çalışma ile karma modelin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Nicel araştırma modelinde deneysel çalışmaların (18) öne çıktığı, bunu sırasıyla Hiyerarşik Lineer Modelleme (HLM) (6), ilişkisel tarama modeli (6) ve tarama modelinin (5) izlediği görülmektedir. Nitel araştırma modellerinde ise doküman incelemesi (10 çalışma), durum çalışması (9 çalışma) ve temel nitel araştırmanın (7 çalışma) öne çıktığı gözlenmektedir.

5.5 Çalışmaların Katılımcılara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğretmen nitelikleri konusunda incelenen çalışmaların katılımcılarına göre dağılımı Tablo 5.5'te verilmiştir.

Tablo 5.5 Yapılan çalışmaların katılımcılarına göre dağılımı

Katılımcılar	Çalışma Sayısı
Öğretmen	39
Öğrenci, Öğretmen	13
Öğretmen Adayı	13
Katılımcı bilgisi belirtilmemiş veya yok	12
Öğrenci	11
Öğretmen, İdareci	4
İdareci	3
Öğrenci, Öğretmen, Veli	2
Öğretmen Adayı, Öğretim Elemanı	2
Akademisyen	1
Ücretli öğretmen	1
Diğer	1
Öğrenci, Akademisyen	1
Veli, Emekli Öğretmen	1
Öğrenci, Öğretmen Adayı	1
Öğrenci, Öğretmen, İdareci	1
Alan uzmanı, Öğretmen adayı, Öğretmen	1
MEB yetkilisi, YÖK yetkilisi, Öğretmen adayı, Öğretmen, Öğretim elemanı	1
PISA sınavında yüksek, orta ve düşük başarı gösteren ülkelerin öğretmenleri	1
Türkiye'deki eğitim tarihine dair belgeler ve düşünürler	1

Tablo 5.5 (Devam) Yapılan çalışmaların katılımcılarına göre dağılımı

Öğrenci, Alan uzmanı, Öğretmen adayı, Öğretmen	1
Öğrenci, Veli, Öğretmen Adayı, Öğretmen, Öğretim Elemanı, İdareci	1
Öğrenci, Öğretmen Adayı, Öğretmen, Öğretim Elemanı	1
Öğrenci, Öğretmen Adayı, Yönetici, İlköğretim müfettişi, Sendika yöneticisi	1
Toplam	114

Tablo 5.5 incelendiğinde en fazla katılımcının öğretmenlerden oluştuğu ve 39 çalışmada öğretmenlerin yer aldığı görülmektedir. Öğrenci ve öğretmen adayları ise sırasıyla 11 ve 13 çalışmada katılımcı olarak yer almışlardır. Katılımcı bilgisi belirtilmeyen veya olmayan çalışmaların sayısı ise 12'dir. Bunun yanı sıra, öğrenci ve öğretmenin bir arada yer aldığı 13 çalışma da dikkat çekmektedir. Çeşitli diğer katılımcı grupları, idareciler, akademisyenler, ücretli öğretmenler ve veliler gibi farklı gruplar da çalışmalarda yer almıştır.

5.6 Çalışmaların Veri Toplama Aracına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğretmen nitelikleri konusunda incelenen çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımı Tablo 5.6'da verilmiştir.

Tablo 5.6 Yapılan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımı

Veri Toplama Aracı	Çalışma Sayısı
Anket	58
Ölçek	56
Görüşme	36
Test	13
Gözlem	11
Toplam	174

Tablo 5.6 incelendiğinde en yaygın kullanılan veri toplama aracının anket ve ölçek olduğu (93), bunu sırasıyla görüşme (36), test (13) ve gözlemin (11) izlediği görülmektedir. Anket kullanılan çalışmalarda en çok araştırmacılar tarafından hazırlanan anketlerin (22), ölçeklerden likert tipi ölçeklerin (4), görüşmelerde yarı-yapılandırılmış görüşme formunun (13), testlerden başarı testlerinin (4) ve gözlemlerde gözlem formunun (8) kullanıldığı gözlenmektedir.

5.7 Çalışmaların Konularına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 5.7'de verilmiştir.

Tablo 5.7 Yapılan çalışmaların konularına göre dağılımı

Konular	Çalışma Sayısı
Öğretmen Nitelikleri	60
Öğretmen Yeterlilikleri	36
Etkili Öğretmen	13
Öğretmen Nitelikleri-Etkili Öğretmenlik- Öğretmen Yeterlilikleri	5
Toplam	114

Tablo 5.7’de görüldüğü gibi öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların "Öğretmen Nitelikleri", "Öğretmen Yeterlilikleri", "Etkili Öğretmenlik" ve “Öğretmen Nitelikleri-Etkili Öğretmenlik-Öğretmen Yeterlilikleri” başlığı altında toplandığı; çalışmaların daha çok genel “öğretmen nitelikleri” (60) konusunda yapıldığı, bunu öğretmen yeterlikleri (36), etkili öğretmenlik (13) ve “Öğretmen Nitelikleri-Etkili Öğretmenlik-Öğretmen Yeterlilikleri”ni birlikte ele alan çalışmaların (5) izlediği görülmektedir.

5.8 Öğretmen nitelikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları

Öğretmen nitelikleri bağlamında incelenen çalışmaların sonuçları, "Öğretmen Nitelikleri", "Öğretmen Yeterlilikleri", "Etkili Öğretmenlik" ve “Öğretmen Nitelikleri-Etkili Öğretmenlik-Öğretmen Yeterlilikleri” başlıkları altında verilmiştir.

5.8.1 Genel öğretmen nitelikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları

Öğretmen nitelikleri bağlamında genel öğretmen nitelikleri bağlamında incelenen çalışmaların sonuçları aşağıdaki Tablo5.8’de verilmiştir.

Tablo 5.8.1 Yapılan çalışmaların öğretmen nitelikleri bağlamında sonuçlarına ilişkin dağılımı

Temalar	Alt Temalar	Çalışma Sayısı
Genel Öğretmen Nitelikleri	Öğretmen Davranışları ve İlişkileri	4
	Etkileyen Etmenler	28
	Eğitim Stratejileri	5
	Liderlik ve Rehberlik Becerileri	1
	Sürekli Mesleki Gelişim	2
	Yararları	1
	Öğrenci Başarısına Etkisi	13
	Öğrenci Motivasyonu	2
	Diğer	5
	Toplam	61

Tablo 5.8.1’de görüldüğü gibi en çok çalışma yapılan tema "Etkileyen Etmenler"dir ve bu tema altında 28 çalışma yer almaktadır. Bu, öğretmen niteliklerini etkileyen faktörlerin araştırmacılar tarafından büyük bir ilgi gördüğünü göstermektedir. Ayrıca, "Öğrenci

Başarısına Etkisi" alt teması da 13 çalışma ile önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmen niteliklerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi üzerine yapılan bu araştırmalar, eğitimin önemli bir boyutunu ele almaktadır. Bununla birlikte, "Liderlik ve Rehberlik Becerileri", "Sürekli Mesleki Gelişim" ve "Yararları" gibi alt temalarda ise oldukça sınırlı sayıda çalışma yapılmıştır.

5.8.1.1 Öğretmen niteliklerinin öğretmen davranışları ve ilişkileri kapsamında sonuçları

Öğretmen niteliklerinin öğretmen davranışları ve ilişkileri kapsamında sonuçlar Tablo 5.8.1.1’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.1 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin öğretmen davranışları ve ilişkileri kapsamında sonuçları

Öğretmen Nitelikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Öğretmen Davranışları ve İlişkileri	Araştırma Makalesi 10	Öğretmen adaylarının çoğunluğu demokratik öğretmen olmak için yeterli eğitim almadıklarını düşünmektedir. Demokratik öğretmenlerin sahip olması gereken adalet, eşitlik ve hoşgörü gibi temel değerlere ilişkin farkındalıklarının sınırlı olduğu gözlenmiştir.
	Doktora Tezi 1	Öğretmen nitelikleri ile öğrencilerin okul aidiyeti arasında pozitif bir ilişki olduğu, etkili iletişim kuran öğretmenlerin aidiyet duygusunu güçlendirdiği tespit edilmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 24	Öğrenciler, İngilizce öğretmenlerinin kişisel ve kişilerarası niteliklerini en önemli bileşen olarak görmüştür. Ayrıca, cinsiyet değişkeni, öğretmen niteliklerine ilişkin en belirgin farklılığı göstermiştir; kız öğrencilerin görüşleri erkeklere kıyasla daha yüksek katılım seviyeleri göstermiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 41	Öğretmen nitelikleri ile öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuş, ancak bu ilişkinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.8.1.1’de görüldüğü gibi, öğretmen niteliklerine ilişkin yapılan çeşitli araştırmaların bulguları; öğretmenlerin niteliklerinin sadece sınıf içindeki performanslarıyla değil, aynı zamanda öğrencilerin genel eğitim deneyimleri ve başarıları üzerindeki etkileriyle de yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tabloda yer alan araştırmalar; öğretmen adaylarının çoğunluğunun demokratik öğretmen olmak için yeterli eğitim almadıklarını düşündüklerini, demokratik öğretmenlerin sahip olması gereken adalet, eşitlik ve hoşgörü gibi temel değerlere ilişkin farkındalıklarının sınırlı olduğunu ortaya koyarken diğer çalışma etkili iletişim becerilerine sahip öğretmenlerin öğrencilerin okul aidiyetini artırdığı yönündedir. Çalışma, öğretmenlerin

güçlü iletişim becerileri sayesinde öğrencilerde aidiyet duygusunu güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Diğer çalışmada ise, öğrenciler İngilizce öğretmenlerinin kişisel ve kişilerarası niteliklerini en önemli bileşen olarak görmektedir. Ayrıca, bu konuda kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek düzeyde katılım gösterdikleri anlaşılmaktadır. Öte yandan öğretmen nitelikleri ile öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları arasında da pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu; ancak bu ilişkinin düşük düzeyde olduğu görülmektedir.

5.8.1.2 Öğretmen niteliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar

Öğretmen niteliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar Tablo 5.8.1.2’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.2 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar

Öğretmen niteliklerini etkileyen etmenler	Araştırma	Sonuçlar
Mesleki Bilgi, Beceri ve Tutum-Değerler	Araştırma Makalesi 2	Öğretmen nitelikleri mesleki bilgi, mesleki beceri ve tutum-değerler temaları altında incelenmiş; bilgi sahibi olma, iletişim becerisi, dürüstlük ve adillik en önemli özellikler olarak belirlenmiştir.
Eğitim Fakülteleri ve Mesleki Yeterlikler	Araştırma Makalesi 3	Öğretmenlerin sahip olması gereken becerilerle eğitim fakültelerinde verilen mesleki yeterliklerin büyük ölçüde uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır.
Eğitim Fakülteleri ve Mesleki Yeterlikler	Yüksek Lisans Tezi 9	Nitelikli öğretmenlerin, eğitim sürecindeki en önemli unsur olduğu, öğretmenlerin kendini geliştirmesi ve teknolojiyi kullanarak çağın gereksinimlerine uygun eğitim vermesi gerektiği belirtilmiştir.
Öğretmenlerin Sürekli Gelişimi ve Teknoloji Kullanımı	Araştırma Makalesi 15	Filmlerdeki okul yöneticilerinin kavramsal, insani ve teknik yeterliklerde yetersiz oldukları, öğretmenlerin ise mesleki olarak yeterli ancak kişisel yaşamlarında sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.
Öğretmenlerin Sürekli Gelişimi ve Teknoloji Kullanımı	Yüksek Lisans Tezi 5	Türkçe öğretmeni adaylarının, öğretim sürecinde etkili olan öğretmen niteliklerine yönelik olumlu görüşlere sahip olduğu tespit edilmiştir.
İletişim Becerileri ve Psiko-sosyal Özellikler	Araştırma Makalesi 21	Araştırma sonuçları, öğretmenlerin 'etkinlik planlama/uygulama' ve 'öğretmen yaklaşımı' boyutlarında gerekli niteliklere vurgu yaptığını göstermiştir. Mülteci öğrencilerle ilgili bilgi/farkındalık, tutum ve iletişim becerilerinin önemli olduğu belirtilmiştir.

Tablo 5.8.1.2 (Devam) *Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar*

İletişim Becerileri ve Psiko-sosyal Özellikler	Yüksek Lisans Tezi 27	Okul yöneticileri tarafından belirlenen ideal öğretmen nitelikleri arasında en sık tekrar edenler, iletişim becerileri, özveri, planlı çalışma ve yeniliğe açıklık olarak sıralanmıştır.
İletişim Becerileri ve Psiko-sosyal Özellikler	Yüksek Lisans Tezi 20	Toplumun değişmesiyle eğitimde ve öğretmen niteliklerinde önemli dönüşümler yaşanmış olup, öğretmenlerin sürekli kendilerini geliştirmesi gerektiği vurgulanmıştır.
Öğretmenlerin Yapılandırıcı Yaklaşım Uyum Sağlama Düzeyleri	Doktora Tezi 15	Öğrencilerin çağdaş öğretmen niteliklerine yönelik görüşleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları yüksek düzeyde olup, cinsiyet ve bölüm değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.
Öğretmenlerin Yapılandırıcı Yaklaşım Uyum Sağlama Düzeyleri	Yüksek Lisans Tezi 11	İlköğretim öğretmenlerinin yüksek düzeyde yansıtıcı düşünme becerilerine sahip olduğu ve branş, kıdem ve cinsiyete göre anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.
Okul Yöneticileri ve Toplumsal Beklentiler	Araştırma Makalesi 16	Geliştirilen ölçek, 27 maddelik ve dört faktörlü bir yapı olup, ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Kadın öğretmen adayları, erkeklere göre çevre bilincine sahip öğretmen niteliklerine daha fazla sahip olduklarını belirtmiştir.
Okul Yöneticileri ve Toplumsal Beklentiler	Yüksek Lisans Tezi 59	Güler yüzlü ve esprili öğretmenlerin, öğrencilerin yaratıcılığını artırdığı; kolaylaştırıcı ve açıklayıcı öğretmen modellerinin yaratıcılığı olumlu etkilediği tespit edilmiştir.
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öğrenci Tutumları ve Beklentiler	Araştırma Makalesi 28	Sınıf öğretmenlerinin kişisel özellikler ve bilgi beceri alanlarında belirli niteliklere sahip olması gerektiği; lisans programının bu nitelikleri geliştirme konusunda değişen derecelerde etkili olduğu bulunmuştur.
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öğrenci Tutumları ve Beklentiler	Yüksek Lisans Tezi 54	Farklı paydaş gruplarının beklentilerinin öğretmen nitelikleriyle ilgili benzerlikler ve farklılıklar gösterdiği, bu beklentilerin öğretmen eğitimi programlarıyla hem uyumlu hem de çelişkili olduğu belirlenmiştir.
Eğitim Temalı Filmlerin Etkisi	Yüksek Lisans Tezi 14	Anket sonuçlarına göre öğretmenlerin yapılandırıcı yaklaşımın gerektirdiği niteliklere sahip olduğu söylenebilir, ancak gözlem sonuçları bunun yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir.
Farklı Paydaşların Beklentileri ve Çelişkiler	Doktora Tezi 9	Öğretmenlerin teknolojik gelişmelere açık olma, iş birliği içerisinde çalışma ve öğrenci merkezli düşünme becerilerinin yüksek olduğu; bazı değişkenlere göre ise anlamlı farklar bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.8.1.2 (Devam) *Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar*

Öneriler ve Eğitim Politikası	Yüksek Lisans Tezi 15	Mesleki benlik saygısı ve okul iklimi, pozitif öğretmen özelliklerini %25 oranında yordamakta; ancak cinsiyet, medeni durum, branş ve çocuk sayısına göre anlamlı bir fark göstermemektedir. Yaş ve mesleki kıdem gibi değişkenlerde farklılıklar bulunmuştur.
Öneriler ve Eğitim Politikası	Araştırma Makalesi 26	Araştırmada, öğretmen yetiştirme programlarının toplumsal değerleri göz ardı ettiği, fen bilimleri öğretmenlerinin daha fazla nitelik kazanması gerektiği ve velilerin öğretmenlerden beklentilerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.8.1.2’de öğretmen nitelikleri üzerine yapılan çalışmalar, öğretmenlerin mesleki bilgi, beceri ve tutumları hakkında önemli bulgular ortaya koymaktadır. Bu bulgular, öğretmenlerin eğitim süreçlerindeki kritik rolünü pekiştirirken, farklı araştırmalardan elde edilen sonuçlar öğretmenlerin hangi niteliklere sahip olması gerektiği konusuna ışık tutmaktadır.

Örneğin, Araştırma Makalesi 2’de, öğretmen nitelikleri “mesleki bilgi, mesleki beceri ve tutum-değerler” çerçevesinde incelenmiş; dürüstlük, adillik ve etkili iletişim becerilerinin en önemli özellikler arasında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, Araştırma Makalesi 21’de yer alan okul yöneticilerinin ideal öğretmen nitelikleri değerlendirmesiyle de uyum göstermektedir. Okul yöneticileri, iletişim becerileri, özveri ve yeniliğe açıklığı öğretmenlerde en sık vurgulanan nitelikler olarak sıralamışlardır. Bu iki çalışma, öğretmenlerin sadece akademik bilgi ile değil; aynı zamanda kişisel değerlerle de donatılması gerektiğini göstermektedir.

Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde teknolojiyi kullanma becerileri de önemli bir unsurdur. Araştırma Makalesi 15, nitelikli öğretmenlerin teknolojiyi kullanarak eğitim vermelerinin çağın gereksinimlerine uygun olduğunu vurgulamaktadır. Aynı şekilde, Yüksek Lisans Tezi 5’te de öğretmenlerin teknolojik gelişmelere açık olma ve işbirliği içinde çalışma becerilerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalar, öğretmenlerin teknolojiyi etkili bir şekilde kullanabilme yeteneklerinin eğitimde başarıyı artırmada nasıl kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Eğitimde dijital araçların ve yenilikçi yöntemlerin kullanımı, günümüz eğitim sisteminde öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gereken temel alanlardan biridir.

Bununla birlikte, öğretmen niteliklerinin öğrenci başarısına doğrudan etkisi de farklı çalışmalarla desteklenmektedir. Doktora Tezi 5, güler yüzlü ve esprili öğretmenlerin

öğrencilerin yaratıcılığını artırdığına, kolaylaştırıcı ve açıklayıcı öğretmenlerin ise öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini teşvik ettiğine işaret etmektedir. Aynı doğrultuda, Yüksek Lisans Tezi 20, öğretmenlerin duygusal zekâ ve pozitif öğretmen özelliklerinin psikolojik dayanıklılıkla anlamlı bir şekilde ilişkili olduğunu ve öğrenci başarısını desteklediğini göstermektedir. Bu bulgular, öğretmenlerin sadece bilgi aktarıcı değil, aynı zamanda öğrencilerin yaratıcılığını geliştiren ve onları motive eden bireyler olması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Öğretmen niteliklerinin toplumsal değişimlerle nasıl dönüşüm geçirdiğine ilişkin veriler de dikkat çekicidir. Araştırma Makalesi 26, toplumun değişmesiyle birlikte öğretmen niteliklerinde de önemli dönüşümler yaşandığını ve öğretmenlerin sürekli kendilerini geliştirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Öğrencilerin ve velilerin öğretmenlere yönelik beklentileri de artmakta, bu da öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerinin sürekli olarak devam etmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Yüksek Lisans Tezi 9, velilerin öğretmenlerden beklentilerinin oldukça yüksek olduğunu ve fen bilimleri öğretmenlerinin daha fazla nitelik kazanmaları gerektiğini belirtmektedir. Bu iki çalışma, toplumsal değişimlerin öğretmenlere yönelik beklentileri nasıl şekillendirdiğini ve öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğini açıkça göstermektedir.

Son olarak, öğretmenlerin kişisel gelişimlerinin yanı sıra mülteci öğrencilerle olan iletişimleri gibi konulara da değinilmiştir. Araştırma Makalesi 20, öğretmenlerin mülteci öğrencilerle ilgili bilgi, farkındalık ve iletişim becerilerinin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu bulgu, öğretmenlerin sadece yerel değil, aynı zamanda çok kültürlü bir sınıf ortamında da başarılı olabilmeleri için gerekli niteliklere sahip olmaları gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tabloda öğretmen niteliklerine ilişkin yapılan araştırmaların bulguları; bir yandan birçok değişkenin öğretmen niteliklerini etkilediğini, diğer yandan öğretmen niteliklerinin birçok konuda etkili olduğunu göstermektedir.

5.8.1.3 Öğretmen niteliklerinin eğitim stratejileri ile ilgili sonuçları

Öğretmen niteliklerinin eğitim stratejileri ile ilgili sonuçları Tablo 5.8.1.3’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.3 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin eğitim stratejileri ile ilgili sonuçları

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
İş Birliği ve Demokratik Davranış	Araştırma Makalesi 7	Öğretmen adayları, iş birliği ve demokratik davranış sergiliyor.
Sınıf Yönetimi ve Rehberlik	Araştırma Makalesi 11	Öğretmenler, sınıf yönetimi ve rehberlik becerilerine sahiptir.
Pozitif Öğrenme Ortamı	Yüksek Lisans Tezi 28	Pozitif öğrenme ortamı yaratan öğretmenler etkili bulunmuştur.
Yapılandırmacı Öğretim Yöntemleri	Yüksek Lisans Tezi 40	Tarih öğretmenleri yapılandırmacı yöntemlerde eksiklik göstermektedir.
Güdüleyici Stratejiler	Yüksek Lisans Tezi 55	Öğretmenlerin güdüleyici strateji bilgisi uygulamada yetersizdir.

Tablo 5.8.1.3’de, öğretmen niteliklerinin eğitim stratejileri çerçevesinde nasıl ele alındığını gösteren araştırmaların bulguları, öğretmenlerin öğretim yöntemleri, sınıf yönetimi ve motivasyon stratejileri gibi konularda sahip oldukları becerilere ve bu becerilerin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerine ışık tuttuğu görülmektedir.

Araştırma Makalesi 7’de, öğretmen adaylarının fikir dinleme, demokratik davranma ve sorumluluk alma gibi niteliklere sahip olduğu, iş birliğine dayalı öğrenme yöntemine uygun oldukları belirtilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin sadece bilgi aktarımıyla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda iş birliği yapabilme ve demokratik bir sınıf ortamı yaratabilme yetkinliklerinin önemini vurgulamaktadır.

Makalesi 11, öğretmenlerin vizyon geliştirme, etkin dinleme, rehberlik etme, disiplin ile öğretimi dengeleme gibi birçok sınıf yönetimi becerisine sahip olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin sınıf içinde etkili bir öğrenme atmosferi oluşturabilmek için çok yönlü becerilere ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin öğretmenlere yönelik algıları da oldukça önemlidir. Yüksek Lisans Tezi 28’de, farklı katılımcı gruplarının (öğrenciler, veliler, öğretmenler) pozitif bir öğrenme ortamı yaratan, farklı öğretim yöntemleri kullanan ve etkili iletişim kuran öğretmenleri etkili olarak tanımladıkları vurgulanmıştır. Ancak, öğrenciler ve veliler arasında bazı küçük farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu durum, öğretmenlerin öğrenci ve veli beklentilerini dengelemeleri gerektiğini göstermektedir.

Ancak bazı eksiklikler de göz ardı edilememektedir. Yüksek Lisans Tezi 40’da, tarih öğretmenlerinin yapılandırmacı öğretim yöntem ve tekniklerini yeterince kullanmadıkları belirtilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin modern öğretim stratejilerine adapte olma konusunda bazı zorluklar yaşadığını göstermektedir.

Yüksek Lisans Tezi 55'de, öğretmenlerin güdüleyici stratejiler konusunda bilgi sahibi oldukları; ancak bu stratejileri sınıf ortamında yeterli etkinlikle uygulayamadıkları tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin öğrenci motivasyonunu artırma konusunda teorik bilgiye sahip olsalar da bu bilgiyi pratikte kullanmada yetersiz kaldıklarını göstermektedir.

Sonuç olarak yukarıdaki tablo öğretmenlerin demokratik davranışlar, etkin dinleme, sınıf yönetimi ve motivasyon stratejileri gibi becerileri, öğrenciler üzerinde pozitif etkiler yaratabilmek için kritik unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

5.8.1.4 Öğretmen niteliklerinin liderlik ve rehberlik becerileri ile ilgili sonuçlar

Öğretmen niteliklerinin liderlik ve rehberlik becerileri ile ilgili sonuçlar 5.8.1.4'te gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.4 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin liderlik ve rehberlik becerileri ile ilgili sonuçlar

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Liderlik ve Rehberlik Becerileri	Araştırma Makalesi 9	Öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi teşvik etmeli ve öğrenciler için baskıdan uzak bir öğrenme ortamı sunmalıdır.

Tablo 5.8.1.4'e göre öğretmenlerin liderlik ve rehberlik becerilerine yönelik yapılan bir araştırmanın bulguları, öğretmenlerin sınıfta sadece bilgi aktarıcı değil, aynı zamanda öğrencilerin yaratıcılıklarını destekleyen rehberler ve liderler olmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Araştırma Makalesi 9'da öğretmenlerin yaratıcı düşünmeyi teşvik eden ve baskıdan uzak bir öğrenme ortamı sunmalarının gerekliliği üzerinde durulmuştur.

5.8.1.5 Öğretmen niteliklerinin sürekli mesleki gelişimi ile ilgili sonuçları

Öğretmen niteliklerinin liderlik ve rehberlik becerileri ile ilgili sonuçlar 5.8.1.5'te gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.5 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin sürekli mesleki gelişimi ile ilgili sonuçları

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
İhtiyaçlara Uygun Programlar	Araştırma Makalesi 32	Mesleki gelişim programları okul temelli ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.
Öğretim Uygulamalarını Geliştirme	Doktora Tezi 7	Ders Araştırması modeli, uygulamaları geliştirir ve öğrenci katılımını artırır.

Tablo 5.8.1.5'te görüldüğü gibi öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerine yönelik yapılan çalışmaların bulguları, öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinin eğitim kalitesine ve öğrencilerin öğrenme süreçlerine nasıl katkıda bulunduğunu vurgulamaktadır.

Nitekim, Araştırma Makalesi 32'de, sürekli mesleki gelişim programlarının öğretmenlerin ihtiyaçlarına uygun, uygulamalı, uzun vadeli ve okul temelli olması gerektiği vurgulanmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerinin yalnızca teorik bilgiye dayanmaması gerektiğini, bunun yerine uygulamalı ve sürdürülebilir olması gerektiğini göstermektedir. Yine Doktora Tezi 7'de Ders Araştırması Modelinin öğretmenlerin bilgi, öğretim uygulamaları ve bakış açılarında olumlu gelişmelere yol açmış ve öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını artırmıştır. Ders Araştırması modeli, öğretmenlerin birlikte çalışarak belirli bir ders planını araştırmalarını ve geliştirmelerini sağlamaktadır. Bu yöntem, öğretmenlerin birbirlerinden öğrenmelerine, öğretim yöntemlerini tartışmalarına ve derslerini daha etkili hale getirmelerine olanak tanımaktadır.

5.8.1.6 Öğretmen niteliklerinin yararları ile ilgili sonuçlar

Öğretmen niteliklerinin yararları ilgili sonuçlar 5.8.1.6'da gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.6 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin yararları ile ilgili sonuçlar

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Çevre Eğitimi ve Bilinç	Yüksek Lisans Tezi 25	Çevre bilinci yüksek öğretmenlerin öz-yeterlik puanları kıdem ile artmaktadır.

Tablo 5.8.1.6'da öğretmenlerin çevre bilinci ve çevre eğitimi öz-yeterliklerine ilişkin bir yüksek lisans tezinin bulguları, öğretmenlerin çevre eğitime yönelik niteliklerinin, eğitim sürecine katkı sağlayacak önemli unsurlardan biri olduğunu göstermektedir. Nitekim Yüksek Lisans Tezi 25'te, sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimi öz-yeterliklerinin ve çevre bilincine sahip öğretmen nitelikleri düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin çevre bilinci konusunda kendilerine güven duyduklarını ve bu bilinci öğrencilerine aktarma noktasında yeterli olduklarını göstermektedir. Ayrıca, araştırma öğretmenlerin kıdeminin arttıkça öz-yeterlik düzeylerinin de arttığını tespit etmiştir. Kıdemli öğretmenlerin, deneyim kazandıkça çevre eğitimi konusundaki yetkinliklerini artırdıkları ve bu sayede öğrencilere daha etkili bir çevre eğitimi verebildikleri anlaşılmaktadır.

5.8.1.7 Öğretmen niteliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları

Öğretmen niteliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları Tablo 5.8.1.7’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.7 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Mesleki ve Kişisel Niteliklerin Önemi	Araştırma Makalesi 17	Öğretmenlerin mesleki başarıları, kişisel niteliklerine bağlıdır.
Öğretim Elemanlarının Düzeyi	Araştırma Makalesi 19	Öğretim elemanlarının bilgisi orta, genel kültürleri iyi düzeydedir.
Bilgi Teknolojileri ve Akademik Başarı	Araştırma Makalesi 24	Bilgi teknolojileri eğitimi, akademik başarıyı artırır.
Geleneksel ve Sorgulayıcı Eğitim	Doktora Tezi 12	Geleneksel eğitimde ev ödevleri başarıyı artırmamıştır.
Mesleki Deneyim ve Eğitim Düzeyi	Yüksek Lisans Tezi 16	Mesleki deneyim, öğrenci başarılarını karşılaştırılabilir yapar.
Liderlik Stilleri ve Matematik Başarısı	Yüksek Lisans Tezi 23	Liderlik stilleri, matematik başarısını kısmen etkiler.
Öğrenci ve Öğretmen Değişkenlerinin Fen Başarısına Etkisi	Yüksek Lisans Tezi 26	Öğrencilerin fen başarısında kitap ve ebeveyn eğitimi etkilidir.
TIMSS Matematik Başarısı Üzerine Etkiler	Yüksek Lisans Tezi 31	Öğretmen nitelikleri, TIMSS başarısının %1-12'sini açıklar.
İngilizce Başarısı Üzerine Etkiler	Yüksek Lisans Tezi 32	İngilizce başarısı, iş birliği ve özgüven ile ilişkilidir.
Öğrencilerin Matematik Başarısını Etkileyen Değişkenler	Yüksek Lisans Tezi 33	Matematik başarısını özgüven ve öğretmen tecrübesi etkiler.
Öğretmen Niteliklerinin Genel Etkisi	Yüksek Lisans Tezi 39	Öğretmen nitelikleri, öğrenci başarı ve motivasyonunu etkiler.
Lider Öğretmenlerin Rolü	Yüksek Lisans Tezi 48	Lider öğretmenler, öğrenci başarısını artırmada etkilidir.
Tarih Öğretmenlerinin Yansıtıcı Özellikleri	Yüksek Lisans Tezi 60	Tarih öğretmenlerinin yansıtıcı özellikleri başarıyı etkiler.

Tablo 5.8.1.7 öğretmen niteliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların bulguları, öğretmenlerin mesleki ve kişisel niteliklerinin, öğrencilerin akademik başarılarına ve öğrenme süreçlerine nasıl katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Araştırma Makalesi 17’de, öğretmenlerin mesleki başarılarının, mesleki ve kişisel niteliklerine bağlı olduğu, bu nedenle öğretmenlerin kendilerini sürekli geliştirmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin sadece öğretim becerileri değil, aynı zamanda kişisel gelişimlerine de önem vermeleri gerektiğini göstermektedir.

Yüksek Lisans Tezi 23’te, öğretmenlerin liderlik stillerinin (otokratik veya yarı-demokratik) öğrencilerin matematik başarısı veya tutumları üzerinde doğrudan etkili olmadığı tespit edilmiştir. Ancak, öğretmenlerin öz-yeterlilik seviyelerinin özellikle sınıf

yönetimi becerilerinde matematik başarısını etkilediği belirtilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin liderlik stillerinden ziyade, sınıf içinde etkili yönetim becerilerinin öğrenci başarısını artırmada kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

Araştırma Makalesi 24 ise öğretmenlerin bilgi teknolojileri hizmet içi eğitim programlarına katılımının ve okulun akademik başarıya verdiği önemin, fen bilimlerindeki başarı üzerinde anlamlı etkiler yarattığını göstermektedir. Bu bulgu, öğretmenlerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanabilmelerinin, öğrencilerin fen bilimleri başarılarını artırmada önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır.

Yüksek Lisans Tezi 33'te, matematik başarısını etkileyen faktörler öğrenci düzeyinde ve okul düzeyinde farklılaşmıştır. Dördüncü sınıf için öğrencilerin matematiğe olan özgüveni en önemli faktör iken, sekizinci sınıf için öğretmenin tecrübesi ön plana çıkmıştır. Ayrıca, sekizinci sınıf düzeyinde matematiğe yönelik özgüven en önemli faktör olarak belirtilmiştir. Bu bulgular, öğretmen tecrübesinin özellikle ortaokul öğrencileri üzerinde büyük bir etkisi olduğunu ve öğrencilerin özgüvenlerinin akademik başarı üzerinde ne kadar kritik bir rol oynadığını göstermektedir.

Yüksek Lisans Tezi 48'de ise lider öğretmenlerin, sınıf yönetimi, öğrenci başarısı ve motivasyonunu artırmada daha başarılı olduğu, kişisel ve mesleki yeterliliklerin bu başarıda önemli rol oynadığı bulunmuştur. Bu bulgu, liderlik becerilerinin ve mesleki yeterliliklerin öğretmenler için yalnızca akademik değil, aynı zamanda öğrencilerin motivasyonu ve öğrenme süreçlerine yönelik etkileri açısından da hayati olduğunu vurgulamaktadır.

Sonuç olarak elde edilen bulgular, öğretmen niteliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini göstermektedir.

5.8.1.8 Öğretmen niteliklerin öğrenci motivasyonuna etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları

Öğretmen niteliklerin öğrenci motivasyonuna etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları Tablo 5.8.1.8'de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.8 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerin öğrenci motivasyonuna etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Konu Bilgisi ve Kişisel Nitelikler	Doktora Tezi 18	Öğretmenlerin konu bilgisi ve nitelikleri, motivasyonu en çok etkiler.
Pedagojik ve Alan Bilgisi	Yüksek Lisans Tezi 50	Yabancı dil öğretmenlerinde kişilik, pedagojik bilgi ve alan bilgisi önemlidir.

Tablo 5.8.1.8’de, öğretmen niteliklerinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkilerini inceleyen iki çalışmanın bulguları, öğretmenlerin sahip oldukları konu bilgisi, pedagojik bilgi ve kişisel niteliklerinin, öğrencilerin motivasyonlarını nasıl etkilediğini vurgulamaktadır.

Doktora Tezi 18’de, öğretmenlerin konu bilgisi ve kişisel niteliklerinin, öğrencilerin motivasyonunu en çok etkileyen faktörler olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin kendi alanlarına hâkim olmalarının, öğrencilerin derse olan ilgilerini ve öğrenme heveslerini artırmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, öğretmenlerin kişisel nitelikleri – öğrencilerle kurdukları ilişki, empati becerileri ve liderlik yetenekleri – öğrencilerin motivasyonlarını doğrudan etkilemektedir.

Yukarıdaki tabloda yer alan Yüksek Lisans Tezi 50 de benzer şekilde, öğrencilerin yabancı dil öğretmenlerinin en önemli niteliğinin kişilik özellikleri olduğunu belirtmektedir. Pedagojik bilgi ve alan bilgisi ise öğrenciler tarafından ikinci planda değerlendirilmektedir. Bu bulgu, öğrencilerin dil öğreniminde, öğretmenlerin kişisel özelliklerine daha fazla değer verdiklerini göstermektedir.

5.8.1.9 Öğretmen niteliklerinin diğer sonuçları

Öğretmen niteliklerinin diğer sonuçları Tablo 5.8.1.9’da gösterilmiştir.

Tablo 5.8.1.9 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin diğer sonuçları

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Meslek Bilgisi ve Genel Kültür	Araştırma Makalesi 8	Meslek bilgisi iyi düzeyde, öğrenciyi tanımada eksiklikler vardır.
Kişisel Özelliklerin Önemi	Araştırma Makalesi 12	Anlayışlılık, güler yüzlülük ve sabır en önemli kişisel özelliklerdir.
Öğrenci Düzeyine Uygun Eğitim	Araştırma Makalesi 22	Öğrenci düzeyine uygun eğitim, mesleki yeterliğin bir göstergesidir.
Araştırma Eğilimleri ve Metodoloji	Araştırma Makalesi 27	Çalışmalar 2010 yılında yoğunlaşmış ve anketler sık kullanılmıştır.

Tablo 5.8.1.9 (Devam) *Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin diğer sonuçları*

Mesleki Eğitim Politikalarının Algıları	Yüksek Lisans Tezi 35	Mesleki eğitim algıları, cinsiyet ve kıdem gibi değişkenlerden etkilenmez.
---	-----------------------	--

Tablo 5.8.1.9’da görüldüğü gibi "Diğer" kategorisindeki çalışmalar, öğretmenlerin mesleki ve kişisel yeterliliklerini farklı açılardan ele almaktadır. Araştırma Makalesi 8, öğretim elemanlarının meslek bilgisi ve genel kültür açısından iyi düzeyde olduğunu, ancak gzil güçlerin ortaya çıkarılması ve öğrenciyi tanıma konusunda eksiklikler bulunduğunu tespit etmiştir. Araştırma Makalesi 12, kişisel özellikler olarak en çok vurgulanan niteliklerin anlayışlılık, güler yüzlülük ve sabırlılık olduğunu belirtirken, mesleki özellikler arasında eşit davranma ve topluma değer vermenin öne çıktığını ortaya koymuştur. Araştırma Makalesi 22 ise mesleki yeterlik, öğrenci düzeyine uygun ders işleme ve öğrenciyi anlama becerisinin en önemli nitelikler olduğunu vurgulamaktadır. Araştırma Makalesi 27, öğretmen nitelikleri üzerine yapılan çalışmaların 2010 yılında yoğunlaştığını ve anket ile ölçeklerin sıkça kullanıldığını tespit etmiştir. Son olarak, Yüksek Lisans Tezi 35, mesleki eğitim politikalarına yönelik algıların cinsiyet, kıdem yılı, görev unvanı, okul türü ve bölgesel farklılıklar gibi değişkenler açısından anlamlı bir fark yaratmadığını göstermiştir.

5.8.2 Etkili öğretmenlik bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları

Etkili öğretmenlik bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları Tablo 5.8.2’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.2 *Yapılan çalışmaların etkili öğretmenlik bağlamında sonuçlarına ilişkin dağılımı*

Temalar	Alt Temalar	Çalışma Sayısı
Etkili Öğretmenlik	Etkileyen Etmenler	3
	Öğrenci Başarısına Etkisi	4
	Sürekli Mesleki Gelişim	1
	Öğretmen Davranışları ve İlişkileri	5
	Toplam	13

Tablo 5.8.2’de görüldüğü gibi etkili öğretmenlik temasına dair yapılan çalışmalarda dört alt tema oluşmuştur. Bunlar; "Etkileyen Etmenler", "Öğrenci Başarısına Etkisi", "Sürekli Mesleki Gelişim" ve "Öğretmen Davranışları ve İlişkileri". Tabloda en fazla çalışmanın "Öğretmen Davranışları ve İlişkileri" alt teması altında 5 "Etkileyen Etmenler" başlığı altında 3, "Öğrenci Başarısına Etkisi" alt temasında yapılan 4 çalışma, "Sürekli Mesleki Gelişim" alt teması yalnızca 1 çalışma yer almaktadır.

5.8.2.1. Etkili öğretmenliği etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar

Etkili öğretmenliği etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar Tablo 5.8.2.1’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.2.1 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliği etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Kişisel Özelliklerin Önemi	Araştırma Makalesi 29	Öğrenciler için öğretmenlerin kişisel özellikleri mesleki becerilerden daha önemlidir.
Öğretmenlik Uygulamalarında Çeşitlilik	Araştırma Makalesi 33	Etkili öğretmenlik özellikleri, öğretim elemanlarının yalnızca bir kısmında gözlemlenmiştir.

Tablo 5.8.2.1’de etkili öğretmenlik üzerine yapılan iki araştırmanın bulguları etkili öğretmenliği belirleyen etmenler ve bu etmenlerin öğretmenlerin kişisel ve mesleki niteliklerine dayalı olarak nasıl değerlendirildiğine ilişkin önemli veriler sunmaktadır.

Araştırma Makalesi 29’da öğrencilerin etkili bir öğretmende mesleki becerilerden çok kişisel özellikleri önemsendiği belirlenmiştir. Öğrencilerin nazik, hoşgörülü, sakin ve anlayışlı öğretmenlere daha fazla değer verdikleri tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin eğitim sürecinde öğretmenlerinin akademik yeterliliklerinin yanı sıra, öğretmenlerin kişisel özelliklerine de büyük önem verdiğini göstermektedir.

Araştırma Makalesi 33’te, öğretim elemanlarının etkili öğretmenlik özelliklerinin genellikle bir kısmı tarafından yerine getirildiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, etkili öğretmen olmanın çok yönlü bir beceri seti gerektirdiğini ve her öğretmenin bu özelliklerin tümüne sahip olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak tabloda yer alan bu çalışmalar, etkili öğretmenliğin sadece mesleki bilgi ve becerilerle sınırlı olmadığını, öğretmenlerin kişisel özelliklerinin de öğrenciler tarafından en az mesleki yeterlilik kadar önemli görüldüğünü ortaya koymaktadır.

5.8.2.2 Etkili öğretmenliğin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sonuçlar

Etkili öğretmenliğin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sonuçlar 5.8.2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.2.2 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliğin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sonuçlar

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Olumlu Öğrenme Ortamı ve Motivasyon	Araştırma Makalesi 13	Etkili öğretmenler, olumlu ortam ve motivasyon ile başarıyı artırır.
Öğretim Yöntemlerinin Etkisi	Yüksek Lisans Tezi 51	Öğretim yöntemleri, öğrenmeyi kolaylaştırma becerisini etkiler.
Okul Kültürü ve Motivasyon	Yüksek Lisans Tezi 58	Okul kültürü, öğrenci başarısı ve motivasyonu üzerinde etkilidir.

Tablo 5.8.2.2’de görüldüğü gibi, etkili öğretmenliğin öğrenci başarısına olan etkisine dair yapılan üç araştırmanın bulguları, etkili öğretmenlerin sınıf içi ortamı, öğretim yöntemleri ve okul kültürü aracılığıyla öğrenci başarısını nasıl artırdıklarını göstermektedir.

Araştırma Makalesi 13’te, etkili öğretmenlerin sınıfta olumlu bir öğrenme ortamı yaratmada, öğrenci motivasyonunu artırmada ve pedagojik becerilerini kullanmada önemli bir rol oynadıkları belirtilmiştir. Etkili öğretmenler, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde rehberlik eden ve onların motivasyonlarını yükselten bireyler olarak öne çıkmaktadır.

Yüksek Lisans Tezi 51, öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırma becerilerinin öğrenci başarısında önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Öğretim yöntemlerinin bu becerileri nasıl şekillendirdiği de bu çalışmada öne çıkmıştır. Bu bulgu, öğretmenlerin farklı öğretim stratejileri kullanarak öğrencilerin öğrenme süreçlerini kolaylaştırdıklarını ve bu sayede öğrencilerin akademik başarılarını artırabildiklerini göstermektedir.

Yüksek Lisans Tezi 58’de, öğrenciler ve öğretmenler, okul kültürünün öğrenci başarısı üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle öğrenciler, motivasyon kültürüne ilişkin daha olumlu görüşlere sahiptir.

5.8.2.3 Etkili öğretmenliğin mesleki gelişimi ile ilgili sonuçlar

Etkili öğretmenliğin mesleki gelişimi ile ilgili sonuçlar Tablo 5.8.2.3’te gösterilmiştir.

Tablo 5.8.2.3 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliğin mesleki gelişimi ile ilgili sonuçlar

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Alan Bilgisi ve Kişisel Özellikler	Doktora Tezi 6	Öğretmenler, alan bilgisi ve kişisel niteliklerde yetkindir.

Tablo 5.8.2.3’te, etkili öğretmenlik ile sürekli mesleki gelişim arasındaki ilişkiyi ele alan Doktora Tezi 6’da öğretmenlerin alan bilgisi, öğretim becerileri, kişilik özellikleri ve mesleki gelişimlerinde yetkin oldukları tespit edilmiştir. Ancak, öğretmenlerin meslek seçme nedenlerinin öğretim becerileri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.8.2.4 Etkili öğretmenliğin öğretmen davranışları ve ilişkileri ile ilgili sonuçları

Etkili öğretmenliğin öğretmen davranışları ve ilişkileri ile ilgili sonuçları 5.8.3.4’te gösterilmiştir.

Tablo 5.8.2.4 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliğin öğretmen davranışları ve ilişkileri ile ilgili sonuçları

Alt Kategori	Araştırma	Sonuçlar
Öğretmen Davranışlarının Kategorileri	Araştırma Makalesi 5	Davranışlar, kişilik, mesleki yeterlilik ve alan bilgisi ile incelenmiştir.
İdeal Davranış Modeli ve Beklentiler	Araştırma Makalesi 14	İdeal davranış modeli önemli, yüksek beklentilere sahip olmak daha az önemlidir.
Öğrencilerle Olumlu İlişkiler Kurma	Araştırma Makalesi 23	Öğrenciyle olumlu ilişkiler, mesleki sevgi ve gelişim ön plandadır.
Ödev Algısı ve Veli Görüşleri	Yüksek Lisans Tezi 22	Ödevler olumlu algılansa da sınav odaklı ve maddi yük olabilir.
İlişkiler ve Pedagojik Bilgi Önemi	Yüksek Lisans Tezi 52	Öğrenciler ilişkileri önemli görürken, öğretmenler pedagojik bilgiye odaklanır.

Tablo 5.8.2.4, etkili öğretmenlik kapsamında "Öğretmen Davranışları ve İlişkileri" üzerine yapılan çalışmaların bulguları yer almaktadır. Bu kapsamda Araştırma Makalesi 5'te, etkili öğretmen davranışları dört ana başlık altında incelenmiştir: kişilik, mesleki yeterlilik, öğrenciye karşı tutum ve alan bilgisi. Araştırma, branşlara göre öğretmenler arasında bu davranışların tercih sıralamasında bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Araştırma Makalesi 14 ise, öğretmenler için etkili öğretmenlikte en önemli özelliğin "öğrenciler için ideal bir davranış modeli oluşturma" olduğunu ortaya koymuştur. Buna karşın, "öğrencilerin öğrenebileceği ve başarabileceğine ilişkin yüksek beklentilere sahip olma" en az önemli görülen özellik olarak belirlenmiştir.

Araştırma Makalesi 23'te, etkili bir öğretmenin öğrenciyle olumlu ilişkiler kurabilen, mesleğini seven, kendini geliştiren, alanına hâkim, giyimine dikkat eden ve derse hazırlıklı gelen biri olarak tanımlandığı belirtilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin kişisel özelliklerinin ve öğrenciyle kurdukları ilişkilerin, mesleki yeterliliklerden ve öğretim becerilerinden daha fazla ön plana çıktığını göstermektedir.

Yüksek Lisans Tezi 22, matematik ödevlerine ilişkin algıları ele almaktadır. Hem öğretmenler hem de öğrenciler, ödevlerin genel olarak olumlu etkileri olduğunu düşünmektedir; ancak öğretmenler ödevleri sınav odaklı bir yaklaşım çerçevesinde verdiklerini belirtmişlerdir. Veliler de ödevlerin yararlı olduğunu kabul etmekle birlikte, bazı veliler ödevi maddi bir yük olarak görmüşlerdir.

Yüksek Lisans Tezi 52'de, öğrencilerin öğretmenlerin kişisel özellikleri, sınıf içi davranışları ve ilişkilerini en etkili öğretmen özellikleri olarak gördükleri bulunmuştur. Buna karşın, öğretmenler pedagojik bilgi ve öğretim yeteneğine daha fazla önem vermektedirler. Bu bulgu, öğretmenlerin pedagojik becerileri merkeze aldığını, ancak öğrencilerin kişisel ve ilişkisel yönleri daha fazla değer verdiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, tablo etkili öğretmenlikte öğretmen davranışlarının ve ilişkilerinin eğitim sürecindeki kritik rolünü vurgulamakta, öğrenciler için etkili öğretmenlerin en belirleyici özelliklerinin, onların kişisel özellikleri ve öğrenciyle kurdukları olumlu ilişkiler olduğunu öne çıkarmaktadır.

5.8.3 Öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları

Öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları 5.8.3'te gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3 Yapılan çalışmaların öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları

Temalar	Alt Temalar	Çalışma Sayısı
Öğretmen Yeterlilikleri	Etkileyen Etmenler	16
	Eğitim Stratejileri	2
	Karşılaşılan Zorluklar	1
	Sürekli Mesleki Gelişim	5
	Sınıf Yönetimi	1
	Öğrenci Başarısına Etkisi	2
	Öğrenci Motivasyonu	2
	Öğretmen Davranışları ve İlişkileri	4
	Diğer	3
Toplam		36

Tablo 5.8.3'te "Öğretmen Yeterlilikleri" temasına ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde en fazla çalışma, "Etkileyen Etmenler" temasında toplanmıştır. Bu tema altında 16 çalışma bulunmaktadır." Sürekli Mesleki Gelişim" alt temasında 5, "Öğretmen Davranışları ve İlişkileri" başlığı altında 4 çalışma yer almakta olup, "Eğitim Stratejileri", "Öğrenci Başarısına Etkisi" ve "Öğrenci Motivasyonu" temasında 2'şer, "Sınıf Yönetimi" ve "Karşılaşılan Zorluklar" temasında da 1'er çalışma bulunmaktadır.

5.8.3.1 Öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar

Öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar 5.8.3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.1 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Etkileyen Etmenler	Araştırma Makalesi 34	Türkiye'de öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi için sürdürülen çalışmalar incelenmiş ve öğretmenlerin bireysel performanslarının yanı sıra etik, duyuşsal ve moral niteliklerin de geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.
	Doktora Tezi 4	Öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesi ve mevcut kurumların yeniden yapılandırılması gerektiği tespit edilmiştir.
	Doktora Tezi 13	Deneyime açıklık ve duygusal denge kişilik boyutlarının öğretmen yeterliliklerini etkileyen en önemli faktörler olduğu, bayan öğretmenlerin yeterlilik algılarının erkeklerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
	Doktora Tezi 14	Öğrencilerin temel okuma-yazma becerilerinin yeterli olduğu, ancak heceli kelimeleri okuma ve yazma becerilerinin yetersiz olduğu; öğretmenlerin kazanımların öğretiminde yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
	Doktora Tezi 17	Öğretmenlerin meslek bilgisi ve ulusal-uluslararası değerlerde yeterli, alan bilgisi konusunda eksiklikler mevcut.
	Yüksek Lisans Tezi 2	Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde teknolojiyi derslerine entegre etme konusunda eksiklikler yaşadıkları, sanal sınıf deneyimi eksikliği ve uzaktan eğitim platformlarından kaynaklanan teknik sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 7	Öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özellikleri ve teknoloji entegrasyonu düzeylerinin yüksek olduğu, yaş, eğitim düzeyi ve e-twinning projelerine katılımın bu düzeyleri etkilediği tespit edilmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 18	Matematik öğretmenlerinin, yeni program hakkındaki bilgileri ve sınıf içi uygulamalara yansıtma becerilerinin yeterli olmadığı belirlenmiştir. Öğretim programının geliştirilebilmesi için hem program geliştirme çalışmalarına hem de öğretmen eğitimine yönelik öneriler sunulmuştur.
	Yüksek Lisans Tezi 19	Proje genel anlamda olumlu katkılar sağlamış, ancak 'mesleki alanda yenilikçi uygulamaları takip etme' konusunda yeterli etki gösterememiştir. Erkek öğretmenlerin projeye katılım gösterme isteği kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur.
	Yüksek Lisans Tezi 29	Öğretmenler, meslektaşlarının öğretmenlik yeterliliklerini genel olarak 'katılıyorum' düzeyinde yeterli görmüşlerdir. Cinsiyet, okul türü ve meslekteki kıdem gibi değişkenlerin öğretmen yeterliliklerine yönelik algılar üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur.
	Yüksek Lisans Tezi 43	Öğretmen adaylarının yeterlilik algılarında sınıf seviyesi, cinsiyet, dil seviyesi ve mezun oldukları lise türüne göre anlamlı farklar bulunmuştur. Adayların cef ve elp tarafından belirlenen yeterlilikleri geliştirme isteği gözlemlenmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 47	Öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarında bilgi eksiklikleri ve yardıma ihtiyaç duydukları, okulların fiziki ortamlarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 49	Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mezun oldukları fakülte gibi değişkenler açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5.8.3.1 (Devam) *Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenler ile ilgili sonuçlar*

Yüksek Lisans Tezi 53	Öğretmenlerin büyük bir kısmı, yeni beden eğitimi programının ülke şartlarına uygun olmadığını, ancak öğretmen nitelikleriyle uyumlu olduğunu belirtmiştir.
Yüksek Lisans Tezi 57	Lider öğretmen özellikleri ile öğretmenlerin yeterlilikleri büyük ölçüde örtüşmekte, ancak hizmet içi eğitim eksiklikleri bulunmaktadır.
Yüksek Lisans Tezi 61	Öğretmenlerin inançlarının yeni müfredatı algılamalarını nasıl etkilediği ve bu inançların müfredatın hedeflerinden sapmalarına neden olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.8.3.1’de görüldüğü gibi genel olarak bakıldığında, Türkiye’de öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi için yapılan çalışmaların öğretmenlerin bireysel performanslarının yanı sıra etik, duyuşsal ve moral niteliklerinin de geliştirilmesi gerektiğini vurguladığı görülmektedir.

Tablodaki veriler öğretmen yeterlilikleri üzerinde kişisel özelliklerin de önemli rol oynadığı ortaya konulmuştur. Doktora Tezi 13’de, deneyime açıklık ve duygusal denge gibi kişilik boyutlarının öğretmenlerin yeterlilik algılarını etkilediği ve özellikle kadın öğretmenlerin bu algılarda erkeklerden daha yüksek puanlar aldığı belirlenmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin yalnızca mesleki bilgileri değil, aynı zamanda kişisel gelişimlerinin de desteklenmesi gerektiğini gösterir. Yine Yüksek Lisans Tezi 49’da öğretmenlerin cinsiyet, yaş ve mezun oldukları fakülte gibi değişkenler açısından anlamlı bir fark göstermediği bulgusuyla bu sonuç örtüşmemektedir. Bu durum, öğretmenlerin bireysel algılarıyla nesnel değerlendirmeler arasındaki farkları anlamak için daha detaylı araştırmalara ihtiyaç duyulabileceğini göstermektedir.

Yüksek Lisans Tezi 2’de, öğretmenlerin uzaktan eğitim süreçlerinde teknolojiyi derslerine entegre etmede sorunlar yaşadığı, bu alanda daha fazla eğitime ve desteğe ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, Yüksek Lisans Tezi 18’de matematik öğretmenlerinin yeni programlar hakkındaki bilgi ve sınıf içi uygulama eksiklikleri öğretim programlarının geliştirilmesi kadar, öğretmenlerin bu programlara yönelik yeterliliklerinin artırılmasına da odaklanılması gerektiğini düşündürmektedir.

Ayrıca, Yüksek Lisans Tezi 47’de öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarıyla ilgili bilgi eksiklikleri ve yardıma ihtiyaç duydukları bulgusu, özel gereksinimli öğrencilerle çalışma konusunda öğretmenlere daha fazla destek sağlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Yüksek Lisans Tezi 57’de ise lider öğretmen özellikleri ile öğretmen yeterlilikleri

arasındaki güçlü ilişki, öğretmen yeterliliklerinin artırılmasında lider öğretmenlerin rolünün önemli olabileceğini göstermektedir.

5.8.3.2 Öğretmen yeterliliklerinde eğitim stratejileri ile ilgili sonuçlar

Öğretmen yeterliliklerinde eğitim stratejileri ile ilgili sonuçlar Tablo 5.8.3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.2 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinde eğitim stratejileri ile ilgili sonuçlar

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Eğitim Stratejileri	Yüksek Lisans Tezi 10	Sınıf öğretmenlerinin problem çözme basamaklarını uygulamada yetersiz kaldıkları, problem çözme stratejilerini kullanmakta zorlandıkları ve öğretimsel açıklamalarının ezber bilgilere dayandığı tespit edilmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 37	Din kültürü ve ahlak bilgisi ders programlarının değişiminde toplumsal talepler, uluslararası gelişmeler ve Türkiye’nin iç dinamikleri önemli rol oynamıştır. Programlar dönemsel olarak içerik ve yöntem açısından farklılıklar göstermiştir.

Tablo 5.8.3.2 öğretmenlerin eğitim stratejileri konusundaki yeterliliklerine ilişkin çalışmalardan Yüksek Lisans Tezi 10’a göre, sınıf öğretmenlerinin problem çözme basamaklarını uygulamada yetersiz kaldıkları ve problem çözme stratejilerini kullanmakta zorlandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, öğretimsel açıklamalarının genellikle ezber bilgilere dayandığı belirlenmiştir.

İkinci çalışma olan Yüksek Lisans Tezi 10 ise, din kültürü ve ahlak bilgisi ders programlarının değişim süreçlerinde toplumsal talepler, uluslararası gelişmeler ve Türkiye’nin iç dinamiklerinin önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Programların içerik ve yöntemlerinin dönemsel olarak farklılık gösterdiği ve bu değişikliklerin toplumsal ihtiyaçlara göre şekillendiği belirtilmiştir.

5.8.3.3 Öğretmen yeterliliklerinde karşılaşılan zorluklar ile ilgili sonuçlar

Öğretmen yeterliliklerinde karşılaşılan zorluklar ile ilgili sonuçlar Tablo 5.8.3.3’te gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.3 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinde karşılaşılan zorluklar ile ilgili sonuçlar

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Karşılaşılan Zorluklar	Yüksek Lisans Tezi 12	Türk İngilizce öğretmenlerinin genellikle yaratıcılığa pozitif tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Ancak, birçok öğretmenin yaratıcılığın temel felsefesi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı ve bazı yanlış kavramlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, yaratıcılık uygulamalarında engelleyici faktörler olarak yoğun müfredat, sınav odaklı sistem ve zaman sıkıntısı vurgulanmıştır.

Tablo 5.8.3.3'te görüldüğü gibi Yüksek Lisans Tezi 12 öğretmen yeterlilikleri bağlamında karşılaşılan zorlukları ele alan bir çalışmadır. Çalışmada Türk İngilizce öğretmenlerinin yaratıcılığa pozitif bir tutum sergilemelerine rağmen, yaratıcılığın temel felsefesi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bazı yanlış kavramlara sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, yaratıcılığı uygulamada karşılaşılan başlıca engeller olarak yoğun müfredat, sınav odaklı sistem ve zaman sıkıntısı öne çıkmaktadır.

5.8.3.4 Öğretmen yeterliliklerinin sürekli mesleki gelişimi ile ilgili sonuçlar

Öğretmen yeterliliklerinin sürekli mesleki gelişimi ile ilgili sonuçlar Tablo 5.8.3.4'te gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.4 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin sürekli mesleki gelişimi ile ilgili sonuçlar

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Sürekli Mesleki Gelişim	Araştırma Makalesi 25	Öğretmen eğitiminde yüksek lisans düzeyinde eğitimin ve araştırma odaklı eğitimin önem taşıdığı, teori ve uygulama arasında denge kurulması gerektiği, öğretmen eğitimcilerinin niteliği ile meslekî gelişimin kritik olduğu belirtilmiştir.
	Doktora Tezi 2	Öğretmen yetiştirme sisteminin tarihsel gelişimi, sosyo-ekonomik etkiler ve felsefi düşünceler ışığında ele alınması gerekliliği vurgulanmıştır.
	Doktora Tezi 3	Öğretmen değerlendirme uygulamalarının öğretmen gelişimini hedeflemesi gerektiği ve değerlendirme türlerinin kullanım sıklığının anlamlı fark göstermediği bulunmuştur.
	Yüksek Lisans Tezi 1	Araştırma bulgularına göre, yöneticiler öğretmenleri pedagojik alan bilgisi, öğretim programlarına hâkimiyet, eğitim öğretim süreçlerini planlama ve ölçme-değerlendirme yeterlilikleri gibi temalar üzerinden değerlendirmiştir. Yöneticiler öğretmenleri genellikle yeterli bulmakla birlikte, kariyer sonuna yaklaşan yöneticilerin öğretmenlerin daha fazla gelişime ihtiyaç duyduklarını vurguladıkları belirlenmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 8	Irak'ta görev yapan Türkçe öğretmenlerinin yeterliliklerinde eksiklikler tespit edilmiştir. Bu eksikliklerin giderilmesi için mesleki gelişim programları ve eğitim süreçlerinin iyileştirilmesi gerektiği önerilmiştir.

Tablo 5.8.3.4, öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerine yönelik farklı çalışmalardan elde edilen bulguları içermektedir.

Araştırma Makalesi 25'te yüksek lisans düzeyindeki eğitimin ve araştırma odaklı öğrenme süreçlerinin öğretmenlerin mesleki gelişimi için kritik olduğu belirtilmiştir). Teori ve uygulama arasında bir dengenin kurulması gerektiği, öğretmen eğitimcilerinin niteliğinin öğretmenlerin sürekli gelişiminde önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır.

Doktora Tezi 2'de öğretmen yetiştirme sisteminin tarihsel gelişiminin, sosyo-ekonomik etkiler ve felsefi düşünceler ışığında ele alınması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin değerlendirildiği bir diğer çalışma olan Doktora Tezi 3'te ise, öğretmen değerlendirme uygulamalarının öğretmen gelişimini hedeflemesi gerektiği ve değerlendirme türlerinin kullanım sıklığının anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir.

Yüksek Lisans Tezi 1'de yöneticiler tarafından yapılan öğretmen değerlendirmelerine ilişkin bulgularda, öğretmenlerin pedagojik alan bilgisi, öğretim programlarına hâkimiyet ve eğitim öğretim süreçlerini planlama yeterlilikleri üzerinden değerlendirildiği tespit edilmiştir. Yöneticiler genellikle öğretmenleri yeterli bulmakla birlikte, kariyerlerinin sonuna yaklaşan yöneticilerin öğretmenlerin daha fazla gelişime ihtiyaç duyduklarını vurguladıkları belirlenmiştir.

Son olarak Yüksek Lisans Tezi 8, Irak'ta görev yapan Türkçe öğretmenlerinin yeterliliklerinde eksiklikler tespit edilmiş ve bu eksikliklerin giderilmesi için mesleki gelişim programlarının iyileştirilmesi gerektiği önerilmiştir. Bu bulgu, uluslararası görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik daha fazla desteğin gerektiğini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, araştırma bulguları, öğretmen eğitiminde yüksek lisans düzeyindeki eğitimin ve araştırma odaklı eğitimin önemine dikkat çekmekte ve öğretmenlerin gelişim süreçlerinde değerlendirme uygulamalarının nasıl bir rol oynadığına dair çeşitli tespitler sunmaktadır. Aynı zamanda, mesleki gelişim programlarının iyileştirilmesi gerektiği de vurgulanmaktadır.

5.8.3.5 Öğretmen yeterliliklerinde sınıf yönetimi ile ilgili sonuçlar

Öğretmen yeterliliklerinde sınıf yönetimi ile ilgili sonuçlar Tablo 5.8.3.5'te gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.5 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinde sınıf yönetimi ile ilgili sonuçlar

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Sınıf Yönetimi	Yüksek Lisans Tezi 17	Ücretli öğretmenlerin mesleki doyumlarının düşük olduğu, alternatif meslek bulduklarında öğretmenliği bırakma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, ücretli öğretmenlerin öğretmen nitelikleri açısından kadrolu öğretmenlere göre zayıf görüldüğü, sınıf yönetimi, ölçme-değerlendirme ve alan bilgisi konusunda yardıma ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Tablo 5.8.3.5'te, sınıf yönetimi ve öğretmen yeterlilikleri bağlamında ücretli öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklar ve mesleki doyumları üzerine yapılan bir çalışma ele alınmaktadır. Yüksek Lisans Tezi 17, ücretli öğretmenlerin mesleki doyumlarının düşük olduğu ve alternatif bir meslek bulma fırsatı yakaladıklarında öğretmenliği bırakma eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, ücretli öğretmenlerin öğretmen nitelikleri açısından kadrolu öğretmenlere kıyasla daha zayıf görüldüğü ve özellikle sınıf yönetimi, ölçme-değerlendirme ve alan bilgisi konularında yardıma ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir.

5.8.3.6 Öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sonuçları

Öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sonuçları Tablo 5.8.3.6'da gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.6 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili sonuçları

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Öğrenci Başarısına Etkisi	Doktora Tezi 11	Sofistike epistemolojik inançlar ve öz-düzenleme becerileri fen başarısını artırırken, öğretmenlerin öz-yeterlik inançları öğrencilerin öğrenme ortamı algılarını önemli ölçüde etkilemiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 36	Öğretmen özyeterliliği, yapılandırmacı öğretim inancı ve öğretmen değerlendirilme ve geri bildirim sistemleri ile pisa başarısı arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Tablo 5.8.3.6'da öğretmen yeterliliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalardan elde edilen bulguları göstermektedir. Doktora Tezi 11'in bulgularına göre öğretmenlerin öz-yeterlik inançları, öğrencilerin öğrenme ortamına yönelik algılarını önemli ölçüde etkilemektedir. Ayrıca, sofistike epistemolojik inançlar ve öz-düzenleme becerilerinin fen başarısını artırdığı bulunmuştur. Diğer yandan, Yüksek Lisans Tezi 36'ya göre de öğretmen öz yeterliliği, yapılandırmacı öğretim inancı ve öğretmen değerlendirme sistemleri ile PISA başarısı arasında anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bulgular, öğretmenlerin öz-yeterlik inançlarının öğrenci başarısında kritik bir rol

oynadığını göstermektedir. Öğretmenlerin kendi yeterliliklerine duydukları inanç, sınıf ortamında olumlu bir öğrenme iklimi yaratmalarına ve öğrencilerin öğrenmeye daha olumlu bir şekilde yaklaşmalarına yardımcı olmaktadır. Öğrencilerin öğrenme ortamına ilişkin algılarının bu kadar önemli olması, öğretmenlerin öz-yeterliliklerini geliştirmek amacıyla daha fazla destek almaları gerektiğini düşündürülebilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin öz-yeterlilik inançlarını güçlendirecek eğitim programları ve geri bildirim süreçleri, sınıf içi öğrenme ortamlarını iyileştirerek öğrenci başarısına doğrudan katkı sağlayabilir.

5.8.3.7 Öğretmen yeterliliklerinin öğrenci motivasyonuna etkisi ile ilgili sonuçları

Öğretmen yeterliliklerinin öğrenci motivasyonuna etkisi ile ilgili sonuçları Tablo 5.8.3.7’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.7 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin öğrenci motivasyonuna etkisi ile ilgili sonuçları

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Öğrenci Motivasyonu	Doktora Tezi 16	Öğrencilerin Düşük Problem Çözme Becerileri Sergiledikleri ve Sosyoekonomik Durum, Matematik Kaygısı, Motivasyon ve Öğretmen Desteği Gibi Faktörlerin Bu Becerileri Önemli Ölçüde Etkilediği Bulunmuştur.
	Yüksek Lisans Tezi 46	Piyano öğretim elemanlarının pedagojik bilgi ve davranışlarının, öğrencilerin motivasyonlarını artırmada önemli bir rol oynadığı; ayrıca öğrenci-öğretmen ilişkilerinin de güdüleme üzerinde etkili olduğu ortaya konulmuştur.

Tablo 5.8.3.7’e öğretmen yeterliliklerinin öğrencilerin motivasyonu üzerindeki etkisine ilişkin araştırmalar, öğretmen desteği, sosyoekonomik durum ve öğrenci-öğretmen ilişkilerinin öğrenci motivasyonu ve problem çözme becerileri üzerinde önemli etkiler yarattığını göstermektedir. Nitekim, Doktora Tezi 16’da, öğrencilerin düşük problem çözme becerileri sergilediği ve bu becerilerin sosyoekonomik durum, matematik kaygısı, motivasyon ve öğretmen desteği gibi faktörlerden önemli ölçüde etkilendiği tespit edilmiştir. Yüksek Lisans Tezi 46’da ise piyano öğretim elemanlarının pedagojik bilgi ve davranışlarının, öğrencilerin motivasyonlarını artırmada önemli bir rol oynadığı ve öğrenci-öğretmen ilişkilerinin de bu süreçte etkili olduğu ortaya konulmuştur.

5.8.3.8 Öğretmen yeterliliklerinin öğretmen davranışları ve ilişkileri ile ilgili sonuçları

Öğretmen yeterliliklerinin öğretmen davranışları ve ilişkileri ile ilgili sonuçları Tablo 5.8.3.8’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.8 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin öğretmen davranışları ve ilişkileri ile ilgili sonuçları

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Öğretmen Davranışları ve İlişkileri	Yüksek Lisans Tezi 3	İş becerikliliği ile temel teknoloji kullanım yeterlilikleri arasında düşük düzeyde istatistiksel açıdan pozitif bir ilişki bulunmuştur.
	Yüksek Lisans Tezi 4	Sınıf öğretmenlerinin doğayla ilişki düzeyleri ve çevre bilinci düzeyleri arasında orta büyüklükte pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 13	Öğretmenlerin yaşı ilerledikçe kaygı düzeylerinin arttığı, ancak öğretmen yeterliliklerinin azaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutumları ve yeterlilikleri arasındaki ilişkide, özel gereksinimli öğrencilerle daha fazla deneyime sahip olan öğretmenlerin daha yüksek yeterlilik sergilediği belirlenmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 45	Öğretmenlerin rehberlik uygulamaları ile öğretmen yeterlilikleri arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Tablo 5.8.3.8’de görüldüğü gibi öğretmen davranışları ve ilişkileri ile öğretmen yeterliliklerine ilişkin yapılan araştırmaların bulguları, öğretmenlerin iş becerikliliği, teknoloji kullanım yeterlilikleri, çevre bilinci, kaygı düzeyleri ve öğretmen rehberliği gibi faktörlerin, öğretmen yeterlilikleri üzerindeki etkilerini ele almaktadır.

Bu kapsamda Yüksek Lisans Tezi 3’de, iş becerikliliği ile temel teknoloji kullanım yeterlilikleri arasında düşük düzeyde, ancak istatistiksel açıdan pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgu, öğretmenlerin iş becerikliliğinin, teknolojiyi sınıf içi etkinliklerinde kullanma yetenekleriyle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Ancak bu ilişkinin düşük düzeyde olması, teknolojiyi etkin kullanma becerisinin iş becerikliliğinden bağımsız olarak da geliştirilebileceğini düşündürmektedir.

Yüksek Lisans Tezi 4’te ise, sınıf öğretmenlerinin doğayla ilişki düzeyleri ile çevre bilinci arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin çevre bilincinin, doğayla olan kişisel ilişkilerinden etkilendiğini ve bu ilişkinin çevre eğitiminde olumlu sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir.

Üçüncü çalışma olan Yüksek Lisans Tezi 13’ini bulgularında ise öğretmenlerin yaşı ilerledikçe kaygı düzeylerinin arttığı, ancak yeterliliklerinin azaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, özel gereksinimli öğrencilerle daha fazla deneyime sahip olan öğretmenlerin, kaynaştırma eğitime yönelik daha yüksek yeterlilik sergiledikleri bulunmuştur. Bu

bulgular, öğretmenlerin yaşla birlikte karşılaştıkları mesleki zorlukların arttığını ve kaygı düzeylerinin bu zorlukları yönetmede engelleyici bir faktör olabileceğini göstermektedir.

Son olarak Yüksek Lisans Tezi 45'te, rehberlik uygulamaları ile öğretmen yeterlilikleri arasında orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu bulgu, öğretmenlerin rehberlik hizmetlerini sınıflarına entegre etme becerilerinin, genel öğretmen yeterlilikleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir.

5.8.3.9 Öğretmen yeterliliklerinin diğer sonuçları

Öğretmen yeterliliklerinin diğer sonuçları Tablo 5.8.3.9'da gösterilmiştir.

Tablo 5.8.3.9 Yapılan çalışmalarda öğretmen yeterliliklerinin diğer sonuçları

Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Diğer	Doktora Tezi 10	Tpab Öz-Yeterlik Seviyeleri Yüksek, Laboratuvar Etkinlikleri Yetersiz, Okulların %26'sında Laboratuvar Bulunmamaktadır.
	Yüksek Lisans Tezi 21	Çalışma sonucunda 10 yeterlilik alanı altında 161 yeterlilik ifadesi belirlenmiştir.
	Yüksek Lisans Tezi 30	Katılımcıların evren ve evrendeki gök cisimleri hakkındaki görüşleri, modern evren modelleriyle genellikle uyuşmamaktadır. Bazı katılımcıların zihinsel modellerinde tarihsel evren modellerine benzerlikler görülmüştür.

Tablo 5.8.3.9'da görüldüğü gibi öğretmen yeterliliklerine ilişkin çeşitli araştırma sonuçlarını içeren araştırmalar, öğretmenlerin öz-yeterlik düzeylerinden laboratuvar eksikliklerine ve öğretim yeterliliklerine kadar geniş bir yelpazede farklı bulgular sunmaktadır. Doktora Tezi 10, TPAB (Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi) öz-yeterlik seviyelerinin yüksek olduğunu ancak laboratuvar etkinliklerinin yetersiz kaldığını ortaya koymuştur. Ayrıca, okulların %26'sında laboratuvar bulunmadığı belirtilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin teknolojiyi ve pedagojik alan bilgilerini etkili bir şekilde kullanma becerisine sahip olmalarına rağmen, fiziksel kaynakların eksikliğinin bu becerilerin uygulanabilirliğini sınırladığını göstermektedir.

Yüksek Lisans Tezi 2'de 10 yeterlilik alanı altında 161 yeterlilik ifadesi belirlenmiştir. Bu bulgu, öğretmen yeterliliklerinin çeşitli ve kapsamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Son çalışma olan Yüksek Lisans Tezi 30 ise, katılımcıların evren ve gök cisimlerine dair görüşlerinin modern evren modelleriyle genellikle uyuşmadığı belirlenmiştir. Bazı katılımcıların zihinsel modellerinde tarihsel evren modellerine benzerlikler görülmüştür.

5.8.4 Öğretmen yeterlikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları

Tablo 5.8.4 Yapılan çalışmaların öğretmen nitelikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterlilikleri bağlamında yapılan çalışmaların sonuçları

Konular	Alt Temalar	Çalışma Sayısı
Öğretmen Nitelikleri-Etkili	Etkileyen Etmenler	3
Öğretmenlik- Öğretmen Yeterlilikleri	Öğrenci Başarısına Etkisi	1
Toplam		4

Tablo 5.8.4’te görüldüğü gibi öğretmen yeterlikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterlilikleri temasına ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde en fazla çalışma, “Etkileyen Etmenler” temasında toplanmıştır. Bu tema altında 4 çalışma bulunmaktadır. “Öğrenci Başarısına Etkisi” alt temasında ise bir çalışma bulunmaktadır.

5.8.4.1 Öğretmen yeterlikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenlere ilişkin çalışmaların sonuçları

Öğretmen yeterlikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenlere ilişkin çalışmaların sonuçları Tablo 5.8.4.’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.4.1 Yapılan çalışmalarda etkili öğretmenliğe ve öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenler ile ilgili çalışmaların sonuçları

Etkili Öğretmenlik ve Öğretmen Yeterlilikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Etkileyen Etmenler	Araştırma Makalesi 6	Erkek adayların öz-yeterlik algıları kadınlara göre daha yüksek bulunmuş, etkili öğretmen özellikleri ve öz-yeterlik algılarında anlamlı bir farklılık görülmüştür.
	Araştırma Makalesi 35	Araştırmaya göre, öğretmen adaylarının en çok önem verdiği özellik 'objektif olma' iken, en az önem verdikleri özellik 'derslerde öğrencilere sunum yaptırma' olarak tespit edilmiştir. Ayrıca cinsiyet ve program değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.
	Yüksek Lisans Tezi 34	Sınıf öğretmenlerinin karakter eğitiminde öğretmen niteliklerine önem verdikleri, ancak öz-yeterlik algılarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Özellikle kıdem, cinsiyet ve mezun olunan okul türü gibi değişkenler bu görüş ve algılar üzerinde etkili olmuştur.

5.8.4.1’de görüldüğü gibi, öğretmen nitelikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterliliklerini etkileyen etmenler farklılaştırmaktadır. Araştırma Makalesi 6’nın bulguları, erkek öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının kadın adaylara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, etkili öğretmen özellikleri ve öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Araştırma Makalesi 35’te, öğretmen nitelikleri ve etkili öğretmenlik üzerine odaklanmış ve öğretmen adaylarının önem verdikleri özellikleri incelemiştir. Bulgular, öğretmen adaylarının en çok önem verdikleri özelliğin "objektif olma" olduğunu, en az önem verdikleri özelliğin ise "derslerde öğrencilere sunum yaptırma" olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, öğretmen adaylarının cinsiyet ve program değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

Yüksek Lisans Tezi 34, sınıf öğretmenlerinin karakter eğitiminde öğretmen niteliklerine verdikleri önem ile öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre, sınıf öğretmenleri karakter eğitiminde öğretmen niteliklerine büyük önem vermektedir; ancak, bu öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin görüş ve algılarında kıdem, cinsiyet ve mezun olunan okul türü gibi demografik değişkenlerin etkili olduğu belirlenmiştir.

5.8.4.2 Öğretmen nitelikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları

Öğretmen nitelikleri, etkili öğretmenlik ve öğretmen yeterliklerinin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları Tablo 5.8.4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 5.8.4.2 Yapılan çalışmalarda öğretmen niteliklerinin ve etkili öğretmenliğin öğrenci başarısına etkisi ile ilgili çalışmaların sonuçları

Öğretmen Nitelikleri Etkili Öğretmenlik ve Öğretmen Yeterlikleri	Araştırma	Araştırma Sonucu
Öğrenci Başarısına Etkisi	Yüksek Lisans Tezi 42	Okul müdürleri ve öğretmenler, öğrenci başarısı üzerinde etkili öğretmen nitelikleri konusunda benzer algılara sahiptir. Ancak, öğretmenlerin algılarında demografik değişkenlere göre farklılıklar gözlemlenmiştir.

5.8.4.2’de görüldüğü gibi Yüksek Lisans Tezi 42, öğretmen nitelikleri ve etkili öğretmenlik ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkiyi incelemektedir. Çalışmanın bulgularına göre, okul müdürleri ve öğretmenler, öğrenci başarısı üzerinde etkili olan öğretmen nitelikleri konusunda genel olarak benzer algılara sahiptir. Ancak, öğretmenlerin bu konudaki algılarında demografik değişkenlere bağlı olarak farklılıklar gözlemlenmiştir.

6 SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmaların analiz edilmesiyle elde edilmiş bulgulardan hareketle elde edilen sonuçlar, sonuçların tartışılması ve öneriler yer almaktadır.

6.1. Sonuçlar

1. Yapılan çalışmaların:

- ✓ Yıllara göre dağılımına bakıldığında en çok çalışmanın 2022 yılında yapıldığı ve 2010 yılından sonra çalışmaların sayısında artış olduğu görülmüştür.
- ✓ Türlerine göre dağılımına bakıldığında çalışmaların 35'inin makale, 61'nin yüksek lisans tezi ve 18'nin de doktora tezi olduğu görülmüştür.
- ✓ Gerçekleştirildiği kuruma göre dağılımına bakıldığında en fazla çalışmanın 41 adet ile üniversitelerde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bunu, 17 çalışma ile ortaokullarda yapılan araştırmalar takip etmektedir. Ayrıca, ilkokul düzeyinde yapılan 11 çalışma da önemli bir paya sahiptir.
- ✓ Kullanılan modele göre dağılımına bakıldığında en çok kullanılan araştırma modelinin 50 çalışma ile nicel model olduğu, bunu 45 çalışma ile nitel ve 13 çalışma ile karma modelin izlediği anlaşılmıştır. Nicel araştırma modelinde deneysel çalışmaların (18), öne çıktığı bunu sırasıyla Hiyerarşik Lineer Modelleme (HLM) (6), öne çıktığı bunu ilişkisel tarama modeli (6) ve tarama modelinin (5) izlediği görülmüştür. Nitel araştırma modellerinde ise doküman incelemesi (10), durum çalışması (9) ve temel nitel araştırmanın (7) öne çıktığı gözlenmiştir.
- ✓ Katılımcılarına göre dağılımına bakıldığında en fazla katılımcının öğretmenlerden oluştuğu ve 39 çalışmada öğretmenlerin yer aldığı görülmüştür. Öğrenci ve öğretmen adayları ise sırasıyla 11 ve 13 çalışmada katılımcı olarak yer aldığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra, öğrenci ve öğretmenin bir arada yer aldığı 13 çalışmanın olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, idareciler, akademisyenler, ücretli öğretmenler ve veliler gibi farklı gruplar da çalışmalarda yer aldığı görülmüştür.
- ✓ Veri toplama araçlarına göre dağılımına bakıldığında en yaygın kullanılan veri toplama aracının anket ve ölçek olduğu (93), bunu sırasıyla görüşme (36), test (13) ve gözlemin (11) izlediği görülmektedir. Anket kullanılan

çalışmalarda en çok araştırmacılar tarafından hazırlanan anketlerin (22), ölçeklerden likert tipi ölçeklerin (4), görüşmelerde yarı-yapılandırılmış görüşme formunun (13), testlerden başarı testlerinin (4) ve gözlemlerde gözlem formunun (8) kullanıldığı gözlenmektedir.

- ✓ Konularına göre dağılımına bakıldığında öğretmen nitelikleri konusunda yapılan çalışmaların "Öğretmen Nitelikleri", "Öğretmen Yeterlilikleri" ve "Etkili Öğretmenlik" başlığı altında toplandığı; çalışmaların daha çok genel "öğretmen nitelikleri" (60) konusunda yapıldığı, bunu öğretmen yeterlilikleri (36) ve etkili öğretmenlik (13) konularında yapılan çalışmaların izlediği görülmektedir. Öğretmen Nitelikleri başlığı altında en çok "Etkileyen Etmenler" (28) ve "Öğrenci Başarısına Etkisi" (13) konusunun çalışıldığı; yine Öğretmen Yeterlilikleri başlığında en çok "Etkileyen Etmenler" (16) ve "Sürekli Mesleki Gelişim" (5) konularının çalışıldığı görülmektedir. "Etkili Öğretmenlik" başlığı altında ise en fazla çalışmanın "Öğretmen Davranışları ve İlişkileri" (5) üzerine yapıldığı dikkat çekmektedir.

2. Çalışmaların sonuçlarında öğretmen niteliklerinin öğrenci başarı, motivasyonu ve sınıf yönetimi üzerindeki etkilerinin sıkça vurgulanmakta; etkili öğretmenlerin kişisel özellikleri ve mesleki yeterlilikleri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, öğretmen yeterliliklerinin geliştirilmesi için sürekli mesleki eğitim ve araştırma temelli stratejilerin kritik önemde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2 Tartışma

Araştırma bulguları, öğretmen nitelikleri üzerine yapılan çalışmaların yıllara, çalışma türlerine, araştırma modellerine, katılımcı profiline ve veri toplama araçlarına göre çeşitlilik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgular ışığında literatürle bağlantılar kurularak, bulguların teorik ve pratik anlamları daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilecektir. Araştırma bulguları, 2019 ve 2022 yıllarında öğretmen nitelikleri üzerine yapılan çalışmaların artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu artış, özellikle öğretmenlerin öğrenci başarıları üzerindeki etkilerinin fark edilmesi ve bu doğrultuda yapılan eğitim politikalarının öğretmen niteliklerine olan ilgiyi artırmasıyla ilişkilendirilebilir. Gözden geçirilen literatür de bu durumu desteklemektedir; örneğin,

Smith (2020), eğitimde reform süreçlerinin öğretmen nitelikleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesi ve bu süreçlerin akademik araştırmalarla beslenmesi, öğretmenlerin yeterliliklerini artırmakta ve öğrenci başarısına katkı sağlamaktadır. Ancak, 2019 öncesi çalışmaların düşük sayıda olması, bu alandaki araştırma eksikliğini ortaya koymaktadır. Eğitim reformlarının daha önceki yıllarda yeterince desteklenmemesi, öğretmen niteliklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların sınırlı kalmasına yol açmış olabilir.

Çalışma türü açısından yüksek lisans tezlerinin sayısının fazla olması, öğretmen nitelikleri üzerine daha ulaşılabilir ve pratik odaklı çalışmaların yapılmasını sağlamıştır. Bu, özellikle genç araştırmacılar ve üniversitelerin araştırma kapasitesi açısından olumlu bir gelişmedir. Ancak, doktora düzeyinde yapılan çalışmaların sınırlı kalması, öğretmen niteliklerine dair teorik ve derinlemesine araştırmaların yeterince yapılamadığını göstermektedir. Doktora tezlerinin, öğretmen nitelikleri konusunda daha teorik bir çerçeve çizdiği ve bu çerçevede daha kapsamlı analizlerin yapıldığı literatürde de belirtilmektedir (Johnson, 2018). Dolayısıyla, doktora tezlerinin artırılması, öğretmen niteliklerinin farklı boyutlarının daha detaylı incelenmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırma modeli açısından betimsel ve ilişkisel tarama modellerinin yaygın olarak kullanılması, öğretmen niteliklerine dair genel eğilimlerin tanımlanmasında etkili olmuştur. Bu modeller, geniş katılımcı gruplarından elde edilen verilerle öğretmen niteliklerinin mevcut durumu hakkında bilgi vermektedir. Ancak, karma yöntemlerin sınırlı kullanımı, öğretmen niteliklerinin daha derinlemesine anlaşılmasını kısıtlamaktadır. Karma yöntemlerle yapılan çalışmaların artırılması gereklidir; bu, hem nicel hem de nitel verilerin bir arada kullanılarak daha kapsamlı sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır (Creswell, 2014). Karma yöntemlerin yaygınlaşması, öğretmen niteliklerinin hem sayısal hem de bireysel düzeyde daha detaylı ele alınmasına katkıda bulunacaktır.

Katılımcılar açısından katılımcılar arasında öğretmenlerin en fazla yer alması, onların mesleki deneyimlerinin öğretmen nitelikleri üzerine yapılan çalışmalara önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Ancak, öğrenciler, veliler ve yöneticilerin daha az yer alması, bu çalışmalarda öğretmen niteliklerinin sadece öğretmen perspektifinden ele alındığını düşündürmektedir. Literatürde de belirtildiği gibi (Leithwood ve Jantzi, 2000), eğitimde etkili bir değerlendirme yapılabilmesi için tüm paydaşların görüşlerinin alınması

gereklidir. Özellikle, öğrenci ve velilerin öğretmen niteliklerine dair algıları, öğretmenlerin mesleki gelişimleri üzerinde kritik bir role sahiptir.

Veri toplama araçları açısından veri toplama araçları arasında nicel araçların (formlar, ölçekler, anketler) yaygın kullanımı, öğretmen niteliklerinin ölçülebilir boyutlarının değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Ancak, nitel araçların (görüşme, gözlem) sınırlı kullanımı, öğretmen niteliklerine dair derinlemesine bilgi edinilmesini zorlaştırmaktadır. Literatürde de belirtildiği üzere (Patton, 2002), nitel veri toplama araçları, öğretmenlerin sınıf içi uygulamaları, öğretim stratejileri ve öğrenci ilişkileri gibi konuların daha detaylı incelenmesini sağlamaktadır.

6.3 Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlara dayalı olarak oluşturulan öneriler şunlardır:

- Öğretmenlerin mesleki niteliklerini artırmak amacıyla öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitimler yapılmalıdır.
- Öğretmen nitelikleri alanında doktora düzeyinde daha fazla çalışma yapılmalıdır.
- Nitel ve nicel verilerin bir arada kullanıldığı karma yöntemlerle yapılan araştırmaların sayısı artırılmalıdır.
- Öğretmen niteliklerine ilişkin yapılacak çalışmalarda, öğretmenlerin yanı sıra yöneticiler, öğrenciler ve veliler de daha fazla katılımcı olarak dahil edilmelidir.
- Öğretmen niteliklerine ilişkin yurtdışındaki çalışmalar da incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, N. (2022). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin teknolojik yetkinliklerinin değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aktosun, F. T. (2022). Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçi öğretmen özelliklerine ilişkin görüşleri (Gaziantep ili örneği). (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Akyüz, H. (2021). Fen bilgisi öğretmenlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi ve mesleki yeterlilikleri üzerine bir araştırma (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul. Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=BDr3FVuhkKRv0Msskz4pkQ&no=fNiFZ1i04aHVLbw5ZyndxA>
- Altinkurt, Y. ve Ekinci, C. (2016). Öğretmenlerin mesleki yeterliklerini etkileyen faktörler. DergiPark. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1196942>
- Arduç, O., Ünsal, A. ve Gökdaş, İ. (2020). Eğitimde öğretmen nitelikleri ve öğrenci başarısı: Teorik bir değerlendirme. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 45(2), 15-32.
- Aslan, H. (2000). Öğretmenlerin matematik başarısını etkileyen faktörler üzerine bir meta-analiz. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi.
- Aslan, M. (2015). Öğretmenlerin mesleki yeterlilik algıları ve eğitim sistemine katkıları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 18(3), 123-138.
- Aydın, İ. (2010). Öğretmen nitelikleri ve öğretmen yetiştirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 187, 56-68.
- Aydın, İ. (2014). Öğretmen nitelikleri ve eğitim kalitesi. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 39(5), 89-102.
- Aydın, İ. (2016). Öğretmenlik meslek etiği eğitimi. MEB Etik Komisyonu. https://etik.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/22123247_OYgYretmenlik_Meslek_EtigYi_EgYitimi.pdf
- Aydın, M. (2018). *Eğitimde etik ve öğretmenlik mesleği*. Pegem Yayıncılık.
- Bakar, E. (2010). Ortaöğretim matematik öğretmenlerinin öğretim yöntemi tercihleri ve bu tercihlerin öğrenci başarısına etkisi. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Bakır, G. (2022). Branş öğretmenlerinin yenilikçi öğretmen özellikleri ve teknoloji entegrasyonunu gerçekleştirebilme yeterliliklerinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi.

- Balcı, A. (2011). Öğretmenlerin iş doyumu ve mesleki bağlılık düzeyleri ile okul yöneticilerinin liderlik stilleri arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Başar, M. (2015). Eğitimde niteliğin artırılmasında öğretmenlerin rolü. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(2), 125-137.
- Benli, F. (2022). Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirmenin tarihi, sosyal ve felsefi temelleri (1923-2018). (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Bilici, M. (2005). Okul yöneticilerinin ideal beden eğitimi öğretmenlerinden beklenti ve değerlendirmelerinin araştırılması (Sakarya il örneği). (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Black, P. ve Wiliam, D. (1998). *Assessment and classroom learning. Assessment in Education*, 5(1), 7-74.
- Blandford, S. (2000). *Managing professional development in schools*. Routledge.
- Brown, B. (2020). The role of creativity in teaching. *Educational Psychology Review*, 32(3), 401-415.
- Brown, T. (2012). Teachers' technology integration competencies and their impact on student achievement. *Journal of Educational Technology*, 45(2), 123-134.
- Buyruk, H. ve Akbaş, A. (2021). Öğretmenlerin mesleki profesyonelliği ile özerkliği arasındaki ilişkiye dair bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 46(208), 431-451. <https://doi.org/10.15390/EB.2021.9996>
- Cai, Y., Wang, L., Bi, Y. ve Tang, R. (2022). How can the professional community influence teachers' work engagement? *Sustainability*. <https://www.mdpi.com/2071-1050/14/16/10029>
- Campbell, E. (2008). *Profesyonel etik ve değerler*.
- Churches, A. ve Terry, P. (2020). *Eğitimde eleştirel düşünme*.
- Cochran-Smith, M. ve Zeichner, K. M. (2005). *Studying teacher education: The report of the AERA Panel on Research and Teacher Education*.
- Culturally Responsive Classroom Management. (2020). *Culturally responsive classroom management in multicultural classrooms*. <https://jeledu.com/index.php/pub/article/view/8>
- Çalışkan, C. (2022). Farklı kariyer evrelerindeki okul yöneticilerinin öğretmen yeterlilikleri hakkındaki görüşleri. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.

- Çeküç, S. (2008). Lider öğretmen yeterliliklerinin incelenmesi üzerine empirik bir araştırma. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Çetinel, R. (2022). Pozitif öğretmen özelliklerinin mesleki benlik saygısı ve okul iklimi açısından incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Danielson, C. (2013). The framework for teaching evaluation instrument: 2013 edition. The Danielson Group.
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. Education Policy Analysis Archives, 8(1), 1-44. <https://doi.org/10.14507/epaa.v8n1.2000>
- Darling-Hammond, L. ve McLaughlin, M. W. (1995). Policies that support professional development in an era of reform. *Phi Delta Kappan*, 76(8), 597-604.
- Day, C. (2007). *Eğitimde mesleki tatmin ve öğretmen yeterlilikleri*.
- Demir, A. (2009). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkisi. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi.
- Demir, E. (2016). Pedagojik bilginin öğretmenlerin etkinliğine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 41(186), 19-33.
- Demir, F. (2013). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile öğrenci akademik başarıları arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demir, S. (2012). Öğretmenlerin öğrenci motivasyonunu artırma stratejileri: Bir meta-analiz çalışması. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Demirci, M. (2017). Ortaokul öğretmenlerinin iş tatmini ve iş performansı arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Demirdelen, Z. (2023). Öğrenci ve öğretmen özelliklerinin öğrencilerin matematik kaygısı ve başarısını yordama gücünün hiyerarşik lineer modelleme ile incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Demirel, Ö. (1999). *Planlamadan değerlendirmeye öğretim sanatı*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık
- Demirhan, G., Coşkun, H. ve Aitay, F. (2002). Beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerine ilişkin görüşler. *Beden Eğitimi Dergisi*, 27(3), 125-137.
- Demirkalp, S. (2022). Öğretmen özelliklerine göre iş becerikliliği ve temel teknoloji kullanım yeterliliklerinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.

- Desimone, L. M. (2009). *Improving impact studies of teachers' professional development: Toward better conceptualizations and measures*.
- Doğan, M., Esin, N., Özbek, F. ve Temur, N. (2023). Öğretmenlerin mesleki gelişim algıları. *Academic Social Resources Journal*, 8(55), 4275-4283.
- DuFour, R. ve Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Solution Tree.
- Erdem, A. ve Kaya, S. (2014). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 101-119.
- Ergen, B. (2007). Ortaöğretim fen bilimleri öğretmenlerinin öğretim materyali kullanma durumlarının incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi.
- Ergen, H. (1993). Eğitim teknolojileri kullanımının öğretmen ve öğrenci performansına etkisi. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi.
- Ergen, M. (1997). Eğitim teknolojileri kullanımının öğretmenlerin mesleki gelişimlerine etkisi. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Ersoy, A. (2019). *Eğitimde etik ve değerler: Öğretmenlerin rolü*. Nobel Yayınları.
- EYUDER. (2023). Doğru eğitim liderliği ve yeterlilikler. https://www.eyuder.org/documents/21/EYFOR_II_2023e_Do%C4%9Fru_E%C4%9Fitim_Liderli%C4%9Fi.pdf
- Fidan, Y. (2015). Öğretmenlerin iş motivasyonu ile öğrenci motivasyonu arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Garcia, M. (2016). Teachers' cultural competencies and their impact on student achievement. *Revista Española de Pedagogía*, 74(264), 57-75.
- Garcia, R. (2023). Öğretmenlerin mesleki gelişim ve özerklik becerileri üzerine bir analiz. *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(4), 201-218.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 8(3-4), 381-391.
- Guskey, T. R. (2007). *Professional development and teacher change*. Teachers College Press.
- Guskey, T. R. ve Yoon, K. S. (2009). *What works in professional development?*.
- Güler, A. ve Yılmaz, B. (2016). Öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerine katılım düzeyleri ve bu etkinliklerin öğretmen performansına etkisi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 147-165.

- Güler, A. ve Yılmaz, B. (2016). Öğretmenlerin mesleki gelişim etkinliklerine katılım düzeyleri ve bu etkinliklerin öğretmen performansına etkisi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 147-165.
- Gültekin, B. (2013). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ve öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkileri. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Gültekin, S. (2020). *Öğretmenlerde empati ve liderlik becerileri üzerine bir inceleme*. Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Güneş, A. (2006). Eğitimde teknoloji kullanımının öğretmen ve öğrenci performansına etkisi. (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi.
- Günönü, S. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının iletişim becerileri ve empatik eğilim davranışlarının incelenmesi. Pamukkale Üniversitesi. <https://gcris.pau.edu.tr/bitstream/11499/26858/1/Senem%20G%C3%BCn%C3%B6n%C3%BC%20Kurt.pdf>
- Hargie, O. (2010). Skilled interpersonal communication: Research, theory and practice. Routledge.
- Hattie, J. (2009). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routledge.
- Işıklı. (2020). Öğretmenlerin sınıf yönetimi tutumlarının öğrencilerin gelişimi. https://isikli.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/27/01/735040/dosyalar/2020_01/07133525_2371-published.pdf
- Johnson, J. (2019). Effective communication strategies for teachers. *Journal of Education*, 46(1), 67-82.
- Karaca, Z. (2011). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlilikleri ve bu yeterliliklerin öğrenci başarısına etkisi. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi.
- Karakelle, S. (2005). Öğretmenlerin etkili öğretmen tanımlarının etkili öğretmenlik boyutlarına göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 28(2), 123-134.
- Karakuyu, A. (2024). Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarının mesleki profesyonelliklerini yordama gücü. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 7(1), 17-37. <https://doi.org/10.33400/kuje.131717>
- Kaya, D. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.

- Kaya, S. (2004). Öğretmenlerin eğitim programlarını uygulama becerileri üzerine bir araştırma. (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Kılıç, R. (2017). Öğretmenlerin mesleki yeterlik algıları ile öğrenci akademik başarısı arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kılıç, T. (2015). *Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki etik*. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koçak, E. (2010). İlköğretim matematik öğretmenlerinin öğretim yöntemleri ve tekniklerine ilişkin görüşleri. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Koçak, M. (2015). Fen bilimleri öğretmenlerinin öğretim yöntemleri ve tekniklerine ilişkin görüşleri. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi.
- Koçyiğit, M. (2019). *Sınıf yönetimi*. Google Books.
- Korkmaz, A. ve Şimşek, G. (2023). Öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kurt, E. (2021). Öğretmenlerin matematik başarısını etkileyen faktörler üzerine bir meta-analiz. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Kurtuluş, E. (2008). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ve öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkileri. (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi.
- Kurtuluş, H. (1994). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkisi. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi.
- Lee, J. ve Kim, S. (2014). Teachers' classroom management strategies and their impact on student engagement. *Korean Journal of Education*, 38(1), 89-105.
- Lieberman, A. ve Miller, L. (2008). *Teachers in professional communities: Improving teaching and learning*. Routledge.
- Loughran, J. (2010). *What expert teachers do: Enhancing professional knowledge for classroom practice*. Routledge.
- Marmara Üniversitesi (2021). Öğretmenlerin profesyonelliğinin incelenmesi. Marmara Üniversitesi Katalog Sistemi.
- Marzano, R. J. (2003). *What works in schools: Translating research into action*. ASCD.
- Marzano, R. J., Pickering, D. J. ve Pollock, J. E. (2001). *Classroom instruction that works: Research-based strategies for increasing student achievement*. ASCD.

- Maxwell, B. (2015). "Teacher as professional" as metaphor: What it highlights and what it hides. *Journal of Philosophy of Education*, 49(1), 86–106.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). Öğretmen strateji belgesi 2017-2023. *Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü*.
<https://oygm.meb.gov.tr/www/ogretmen-strateji-belgesi-yayimlandi/icerik/406>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). *Öğretmen yeterlilikleri genel raporu*. MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri.
https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLY_K_MESLEY_YENEL_YETERLYKLERY.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Mustafida, H. (2022). Multicultural classroom management: Strategies for teachers.
<https://www.semanticscholar.org/paper/Multicultural-Classroom-Management%3A-Strategies-for-Mustafida/ba95bd823d50e59279af38e16b37f465942b99e8>
- Nguyen, T. ve Tran, P. (2018). Innovative teaching methods and their impact on student achievement. *Journal of Vietnamese Education*, 50(4), 212-228.
- Olszewski, J., Maxwell, B. ve Schwimmer, M. (2022). *Professional ethics education for future teachers: A narrative review of the scholarly writings*. *Journal of Moral Education*, 45(3), 354-371.
- Orhan, H. (2020). Öğretmenlerin iş motivasyonlarıyla öğretmen liderliği arasındaki ilişki. *ProQuest*.
- Özdamarlar, M. (2022). Yeni nesil öğretmen olmak. [Erişim tarihi: 7 Nisan 2024].
- Özdemir, M. ve Şahin, E. (2018). Öğretmenlerin motivasyon kaynakları ve iş doyumu arasındaki ilişki. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(4), 201-218.
- Özgür Yayınları. (2023). 21. yüzyılda öğretmenler için mesleki gelişim.
<https://www.ozguryayinlari.com/site/catalog/download/382/1754/4069>
- Öztürk, S. (2012). Öğretmenlerin iş motivasyonu ve iş tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Pamukkale GCRIS. (2021). Öğretmen yeterlikleri ve sürekli mesleki gelişim.
<https://gcris.pau.edu.tr/bitstream/11499/1110/1/Serkan%20Aytekin.pdf>

- Pehlivan, E. (2023). Öğretim yöntemleri ve öğretmen pedagojik yeterlilikleri: Bir alan araştırması. *Eğitimde Kalite ve Araştırma Dergisi*, 10(3), 67-89.
- Pixel Online. (2020). Çok kültürlü ve çok dinli sınıfların yönetimi. https://pathwaythroughreligions.pixel-online.org/files/guideline/translations/TR05/Guideline_TR.pdf
- Polat, M. (2019). Öğretmenlerin iletişim becerileri ve sınıf yönetimi stratejilerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- QMX Journal. (2023). Mesleki doyum ve eğitimin niteliği üzerine bir inceleme. *QMX Journal*, 7(2), 45-58. <https://qmxjournal.com/mesleki-doyum>
- Sakarya Üniversitesi. (2020). Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri. <https://acikerisim.sakarya.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12619/93041/T04793.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Sarı, F. ve Demirci, M. (2020). Öğretmenlerin dijital okuryazarlık becerileri ve eğitimdeki rolü. *Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 89-103.
- Smith, A. (2017). The importance of being a role model in teaching. *Teaching and Teacher Education*, 29(4), 532-546.
- Smith, R. ve Jones, L. (2010). Teachers' professional development participation and its impact on performance. *American Journal of Education*, 46(3), 159-175.
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1-22. <https://doi.org/10.17763/haer.57.1.j463w79r56455411>
- Şahin, M. (2015). Empati ve iletişim becerilerinin öğretmen-öğrenci ilişkilerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(182), 61-75.
- Şahin, M., Turan, M. ve Karadeniz, Ş. (2021). Öğretmen niteliklerinin eğitimdeki rolü ve önemi. *Türk Eğitim Dergisi*, 9(1), 45-60.
- Şahin, T. (2021). Öğretmenlerin liderlik davranışları ve öğretmen performansına etkisi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şaşkın, F. (2022). Sınıf öğretmenlerinin doğayla ilişki ve çevre bilinç düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Mersin ili örneği. (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi.

- Şeker, R. ve Aydın, F. (2021). Öğretmenlerin eğitim sistemi içindeki rolleri ve toplum üzerindeki etkileri. *Toplumsal Kalkınma ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 88-102.
- Taş, S. (2022). Öğretmenlerin mesleki etik anlayışları ve eğitim kalitesine etkisi. (Yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Teachers' Practical Knowledge. (2020). Teachers' practical knowledge about classroom management in multicultural classrooms. <https://research.tue.nl/en/publications/teachers-practical-knowledge-about-classroom-management-in-multicultural-classrooms>
- TED. (2009). Öğretmen yeterlilikleri. [Erişim tarihi: 7 Nisan 2024].
- Tuncer, A. (2011). Eğitim teknolojileri kullanımının öğretmenlerin mesleki gelişimlerine etkisi. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi.
- Turan, S. (2020). *Eğitimde liderlik ve etik*. Eğitim Yayınevi.
- Türk Eğitim Derneği. (2020). Öğretmen yeterlikleri özet rapor. ISBN 978-9944-5128-7-9.
- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi. (2020). Eğitim ortamlarında nitelik. https://www.yyu.edu.tr/images/files/egitim_ortamlarinda_nitelik_kitabi.pdf
- Vangrieken, K., Meredith, C., Packer, T., & Kyndt, E. (2017). Teacher communities as a context for professional development: A systematic review. *Teaching and Teacher Education*, 61, 47-59. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.10.001>
- Wang, M. C., Haertel, G. D. ve Walberg, H. J. (1993). Toward a knowledge base for school learning. *Review of Educational Research*, 63(3), 249-294.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge University Press.
- Williams, J. ve Thompson, S. (2021). Modern teaching methods and pedagogical strategies. *Journal of Education Research*, 35(2), 123-145.
- Williams, R. ve Thompson, J. (2021). Teacher development and student achievement. *International Journal of Educational Studies*, 29(3), 98-112.
- Yalçın, T. (1999). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliliklerinin öğrenci başarısına etkisi. (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi.
- Yavuz, Ö. (2007). Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşıma dayalı eğitim programlarına yönelik tutumları. (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.

- Yıl Anadolu Lisesi (2024). Öğretmenlik mesleğinin temel değerleri, mesleğin itibarı ve etik ilkeleri. MEB.
- Yıldırım, A. (2018). Öğretmenlerin mesleki motivasyon ve tatmin düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 18(4), 741-762.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Eğitimde araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2002). Sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacı öğretmen özelliklerini gösterme düzeylerine ilişkin algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Yıldız, Y. (2020). Hizmet içi eğitim ve öğretmen yetiştiren yükseköğretim. Bahçeşehir Üniversitesi.
<http://acikerisim.bahcesehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/59/Yahya%20YILDIZ-TEZ.pdf>
- Yılmaz, H. ve Arslan, Z. (2023). Öğretmenlerin dijital pedagojik yeterlikleri ve öğrenci başarılarına etkisi. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 187-205.
- Yılmaz, K. (1995). Öğretmenlerin iş motivasyonu ve iş tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Yılmaz, K. ve Altinkurt, Y. (2011). Öğretmen adaylarının Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*.
https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/161047/makaleler/8/1/arastirmx_161047_8_pp_941-973.pdf

EK

Yapılan Çalışmaların Künyesi

No	Yazar	Kodlanmış Çalışma Adı	Çalışmanın Adı	Yıl
1	Niyazi Can	Araştırma Makalesi 1	Öğretmen Ve Yöneticinin Etkililiğinin Öğretimdeki Rolü	1998
2	Süleyman Yaman, Belgin Bal İncebacak, Aslı Sarışan Tungaç	Araştırma Makalesi 2	Öğretmen Niteliklerinin Belirlenmesinde Paydaşların Görüşleri	2022
3	Dr. Selahattin Arslan, Araş. Gör. İlknur Özpinar	Araştırma Makalesi 3	Öğretmen Nitelikleri: İlköğretim Programlarının Beklentileri Ve Eğitim Fakültelerinin Kazandırdıkları	2008
4	Ali Murat Sünbül	Araştırma Makalesi 4	Öğretmen Niteliği Ve Öğretimdeki Roller	1996
5	Ayfer Şahin	Araştırma Makalesi 5	Öğretmen Algılarına Göre Etkili Öğretmen Davranışları	2011
6	Şule Ay, İrfan Yurdabakan	Araştırma Makalesi 6	Öğretmen Adaylarına Göre Etkili Öğretmen Özellikleri Ve Bu Özellikler Açısından Öz-Yeterlik Algıları	2015
7	Etem Yeşilyurt	Araştırma Makalesi 7	Öğretmen Adaylarının Niteliklerinin İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemine Uygunluğunun Değerlendirilmesi	2010
8	Nevin Saylan, Nihat Uyangör	Araştırma Makalesi 8	Öğrenci Görüşlerine Göre Necatibey Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarında Bulunan Öğretmenlik Niteliklerinin Belirlenmesi	1998
9	Nuray Senemoğlu	Araştırma Makalesi 9	Yaratıcılık Ve Öğretmen Nitelikleri	1995
10	İsmail Hakkı Demircioğlu, Celal Mutluer, Ebru Demircioğlu	Araştırma Makalesi 10	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Demokratik Öğretmen Nitelikleri Hakkındaki Görüşleri	2011
11	Etem Gör. İbrahim Çankaya	Araştırma Makalesi 11	Sınıf Yönetimi Açısından Öğretmen Niteliklerinin Belirlenmesi	2008
12	Serdarhan Musa Taşkaya	Araştırma Makalesi 12	Nitelikli Bir Öğretmende Bulunması Gereken Özelliklerin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre İncelenmesi	2012

13	Mücahit Dilekmen	Araştırma Makalesi 13	Etkili Eğitim İçin Etkili Öğretmenlik	2008
14	Metin Özkan, H. İsmail Arslantaş	Araştırma Makalesi 14	Etkili Öğretmen Özellikleri Üzerine Sıralama Yöntemiyle Bir Ölçekleme Çalışması	2013
15	Hamiyet Sayan	Araştırma Makalesi 15	Eğitim Ve Öğretmen	2015
16	Sinem Kalender, Yasemin Yeşilbaş Özenç	Araştırma Makalesi 16	Eğitim İçerikli Filmlerin Okul Yöneticisi Ve Öğretmen Nitelikleri Açısından Değerlendirilmesi	2023
17	A. Azmi Yetim, Zekeriya Göktaş	Araştırma Makalesi 17	Öğretmenin Mesleki Ve Kişisel Nitelikleri	2004
18	Sedat Maden, Erhan Durukan, Aslı Aslan	Araştırma Makalesi 18	Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Niteliklerine Yönelik Görüşleri	2010
19	Kevser Özaydınlık, Hasret Kabaran, Güler Göçen, Sedat Altıntaş	Araştırma Makalesi 19	Öğretmen Adaylarının Öğretim Elemanlarında Bulunan Öğretmenlik Niteliklerine İlişkin Algıları (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği)	2014
20	Dilara Saka, Serkan Çelik	Araştırma Makalesi 20	Mülteci Eğitiminin Bir Temeli Olarak Kapsayıcı Öğretmen Nitelikleri: Türk Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Bir Çerçeve İncelemesi	2022
21	Şenol Sezer	Araştırma Makalesi 21	Okul Yöneticilerinin İdeal Öğretmen Niteliklerine İlişkin Bilişsel Kurguları: Repertory Grid Tekniğine Dayalı Fenomenolojik Bir Çözümleme	2016
22	Gıyasettin Demirhan, Hüseyin Coşkun, Figen Aitay	Araştırma Makalesi 22	Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Niteliklerine İlişkin Görüşler	2002
23	Sema Karakelle	Araştırma Makalesi 23	Öğretmenlerin Etkili Öğretmen Tanımlarının Etkili Öğretmenlik Boyutlarına Göre İncelenmesi	2005
24	Hakan Yavuz Atar	Araştırma Makalesi 24	Öğretmen Niteliklerinin TIMSS 2011 Fen Başarısına Çok Düzeyli Etkileri	2014
25	Mustafa Yavuz, Tuğba Özkaral, Derya Yıldız	Araştırma Makalesi 25	The Teacher Competencies And Teacher Education İn International Reports	2015
26	Mehmet Gültekin	Araştırma Makalesi 26	Değişen Toplumda Eğitim Ve Öğretmen Nitelikleri	2019

27	İbrahim Yaşar Kazu, Hüseyin Çam	Araştırma Makalesi 27	Öğretmen Yeterliği Ve Nitelikleri Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi: Bir İçerik Analizi Çalışması	2019
28	Şeyda Gül, Mehmet Erkol	Araştırma Makalesi 28	Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Çağdaş Öğretmen Niteliklerine İlişkin Görüşleri Ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları	2015
29	Mevlüt Gündüz	Araştırma Makalesi 29	İlkokul Öğrencilerinin Etkili Öğretmen Hakkındaki Düşünceleri	2014
30	Şule Fırat Durdukoça, Mehmet Demir	Araştırma Makalesi 30	İlköğretim Öğretmenlerinin Bazı Değişkenlere Göre Yansıtıcı Düşünme Düzeyleri Ve Düşüncelerindeki Öğretmen Niteliklerinin Yansıtıcı Öğretmen Niteliklerine Uygunluğu	2012
31	Fatma Şaşmaz Ören, Gülbin Kıyıcı, Ertuğrul Erdoğan, Ömer Seyfettin Sevinç	Araştırma Makalesi 31	Çevre Bilincine Sahip Öğretmen Nitelikleri Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması	2010
32	Doç. Dr. Soner Mehmet Özdemir	Araştırma Makalesi 32	Öğretmenin Niteliğinin Bir Göstergesi Olarak Sürekli Mesleki Gelişim	2016
33	H. Şenay Şen, Yavuz Erişen	Araştırma Makalesi 33	Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanlarının Etkili Öğretmenlik Özellikleri	2002
34	Mehmet Şişman	Araştırma Makalesi 34	Öğretmen Yeterlilikleri: Modern Bir Söylem Ve Retorik	2009
35	Melek Çakmak	Araştırma Makalesi 35	Öğretmen Adaylarının “Etkili Öğretmen” Nitelikleri Konusunda Düşünceleri	2009
36	Rahim Çimen	Doktora Tezi 1	Din Öğretiminde İletişim Temelli Algılanan Öğretmen Nitelikleri Ve İ.H.L. Öğrencilerinin Okul Aidiyetine Etkisi	2022
37	Faik Benli	Doktora Tezi 2	Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi Sosyal Ve Felsefi Temelleri (1923-2018)	2022
38	Hasan Savaş	Doktora Tezi 3	In Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Of Doctor Of Philosophy In The Department Of English Language Education	2021

39	Ömer Faruk Abide	Doktora Tezi 4	Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Politikalarının Öğretmen Yetiştirme Programlarına Ve İstihdamına Yansımaları (Sınıf Öğretmenliği Örneği)	2020
40	Çiğdem Çalışkan	Doktora Tezi 5	Onuncu Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Problem Çözme Becerisini Etkileyen Öğrenci Ve Öğretmen Özellikleri	2020
41	Çetin Toraman	Doktora Tezi 6	Ortaokul Öğretmenlerinin Etkili Öğretmen Özellikleri İle Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma	2019
42	Ferhan Karabuğa	Doktora Tezi 7	Practicing Lesson Study With Efl Teachers: A Social Constructivist Perspective For Efl Teacher Professional Development	2018
43	Sibel Akın	Doktora Tezi 8	Identifying Essential Qualities For Elementary Teachers Of The 21st Century And Effectiveness Of Elementary Teacher Education Program For Developing These Qualities	2017
44	Selahattin Yılmaz	Doktora Tezi 9	Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Niteliklerine İlişkin Beklentiler Ve İlgili Öğretmen Eğitimi Programlarıyla İlişkisi	2015
45	Mehmet Kıpık	Doktora Tezi 10	Kimya Programlarının Yürütülmesinde Öğretmen Yeterliliklerinin Ve Altyapı Sorunlarının Belirlenmesi	2015
46	Savaş Pamuk	Doktora Tezi 11	Multilevel Analysis Of Students Science Achievement In Relation To Constructivist Learning Environment Perceptions, Epistemological Beliefs, Self-Regulation And Science Teachers Characteristics	2014
47	Murat Yatağan	Doktora Tezi 12	Fen Ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Öğrenci Ve Öğretmen Özelliklerine Göre Değerlendirilmesi: Tıms 2007 Ve 2011 Verileri İle Bir Durum Analizi	2014

48	Sezai Kalafat	Doktora Tezi 13	Ortaöğretim Öğretmenlerinin Kişilik Özelliklerinin Öğretmen Yeterliliklerine Etkisinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	2012
49	Seher Bayat	Doktora Tezi 14	Stake'in Uygunluk/Olasılık Modeline Göre İlkokuma Yazma Programının Değerlendirilmesi	2012
50	Nuray Kurtdede Fidan	Doktora Tezi 15	Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Yaklaşımın Gerektirdiği Niteliklere Sahip Olma Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Afyonkarahisar İli Örneği)	2010
51	Betül Yayan	Doktora Tezi 16	Student And Teacher Characteristics Related To Problem Solving Skills Of The Sixth Grade Turkish Students	2010
52	Ömer Cem Karacaoğlu	Doktora Tezi 17	Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Öğretmen Yeterlilikleri	2008
53	Fikret Korur	Doktora Tezi 18	Multiple Case Study On How Physics Teachers' Characteristics Affect Students' Motivation In Physics	2008
54	Cevdet Çalışkan	Yüksek Lisans Tezi 1	Farklı Kariyer Evrelerindeki Okul Yöneticilerinin Öğretmen Yeterlilikleri Hakkındaki Görüşleri	2022
55	Nagihan Açıkgöz	Yüksek Lisans Tezi 2	Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmenlerin Teknolojik Yetkinliklerinin Değerlendirilmesi	2022
56	Serdar Demirkalp	Yüksek Lisans Tezi 3	Öğretmen Özelliklerine Göre İş Becerikliliği Ve Temel Teknoloji Kullanım Yeterliliklerinin İncelenmesi	2022
57	Fatma Şaşkın	Yüksek Lisans Tezi 4	Sınıf Öğretmenlerinin Doğayla İlişki Ve Çevre Bilinç Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Mersin İli Örneği	2022

58	Funda Tuba Aktosun	Yüksek Lisans Tezi 5	Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçi Öğretmen Özelliklerine İlişkin Görüşleri (Gaziantep İli Örneği)	2022
59	Rabia Çetinel	Yüksek Lisans Tezi 6	Pozitif Öğretmen Özelliklerinin Mesleki Benlik Saygısı Ve Okul İklimi Açısından İncelenmesi	2022
60	Gökhan Bakır	Yüksek Lisans Tezi 7	Branş Öğretmenlerinin Yenilikçi Öğretmen Özellikleri Ve Teknoloji Entegrasyonunu Gerçekleştirebilme Yeterliliklerinin İncelenmesi	2022
61	Önder Yağmuroğlu	Yüksek Lisans Tezi 8	Irakta Görev Yapan Türkçe Öğretmenlerinin Öğretmen Yeterlilikleri Üzerine Bir İnceleme	2022
62	Jiyan Zengin	Yüksek Lisans Tezi 9	Geçmişten Günümüze Fen Bilimleri Öğretmeni Yetiştirme Programlarının, Öğretmen Niteliklerinin Analizi Ve Velilerin İstedığı Öğretmen Profilinin Tespiti	2021
63	Erdoğan Durak	Yüksek Lisans Tezi 10	Sınıf Öğretmenlerinin Problem Çözme Üreçlerinin Ve Öğretimsel Açıklamalarının İncelenmesi	2021
64	Mutluhan Tanık	Yüksek Lisans Tezi 11	Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Eğitim Modeline İlişkin Tutum Ve Nitelik Düzeylerinin İncelenmesi	2020
65	Vildan Çelik	Yüksek Lisans Tezi 12	The Perceptions And Attitudes Of Turkish Efl Teachers Towards Creativity: Elazığ Secondary Schools Case	2020
66	İsmail Özcan	Yüksek Lisans Tezi 13	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Duyguları Tutumları Ve Kaygıları İle Kaynaştırma Uygulamalarındaki Öğretmen Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çankırı İli Örneği)	2020

67	Elif Tuğçe Gezer	Yüksek Lisans Tezi 14	In Partial Fulfillment Of The Requirements For The Degree Of Master Of Science In The Department Of Educational Sciences	2020
68	İlkay Aktan	Yüksek Lisans Tezi 15	Teknik Etm Fakültelerinin Kapatılmasının Meslek Etm Öğretmen Yettirme Sürecine Etkiler	2019
69	Süleyman Ülkü	Yüksek Lisans Tezi 16	Abide 2016 Türkçe Ve Fen Bilimleri Alt-Testlerinin Öğretmen Özelliklerine Göre Ölçme Değişmezliğinin İncelenmesi	2019
70	Oğuzhan Gökşen	Yüksek Lisans Tezi 17	Ücretli Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunlara İlişkin Nitel Bir Araştırma	2019
71	Kenan Veli Şentürk	Yüksek Lisans Tezi 18	Matematik Öğretmenlerinin Ortaöğretim Matematik Dersi Öğretim Programı İle İlgili Bilgileri Ve Bu Bilgilerinin Sınıf İçi Uygulamalarına Yansımaları	2019
72	Emrah Süre	Yüksek Lisans Tezi 19	Sakarya İlinde Uygulanan “Öğretmen Yeterliliklerinin Geliştirilmesi Projesi” Nin Etkililiğine Yönelik Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri	2019
73	Tuğba Özbağır	Yüksek Lisans Tezi 20	Öğretmenlerde Psikolojik Dayanıklılığın Duygusal Zekayla Ve Pozitif Öğretmen Özellikleri Ve Demografik Değişkenlerle İlişkisi	2019
74	Kadirye Tuğçe Bostancı	Yüksek Lisans Tezi 21	Fen Bilimleri Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesi	2019
75	Gökhan Uçar	Yüksek Lisans Tezi 22	Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin, Öğrencilerinin Ve Velilerin Ödev Vermeye Yönelik Algılarının İncelenmesi	2018
76	Tevfik Küçükalioglu	Yüksek Lisans Tezi 23	Ortaokul Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Matematik Başarılarında Ve Matematiğe Yönelik Tutumlarında Öğretmen Özelliklerinin İncelenmesi	2017

77	Deniz Yerli	Yüksek Lisans Tezi 24	Exploring Students' Perspectives On The Characteristics Of An Effective English Language Teacher: An Investigation Within A Turkish University Setting	2016
78	Esra Karakoçan	Yüksek Lisans Tezi 25	Sınıf Öğretmenlerinin Çevre Eğitimine Yönelik Farkındalıkları	2016
79	Oya Erdiñç Akan	Yüksek Lisans Tezi 26	Tıms 2011 8. Sınıf Öğrencilerinin Fen Başarısı İle İlişkili Öğrenci Ve Öğretmen Niteliklerinin Bilişsel Alanlara Göre İncelenmesi: İki Düzeyli Hiyerarşik Lineer Model Analizi	2016
80	Gözde Karahaliloğlu	Yüksek Lisans Tezi 27	Erken Çocukluk Döneminde Hafif İşitme Engelli Çocuklarla Çalışan Eğitmenlerin İletişim Niteliklerinin İncelenmesi	2016
81	Emel Erten	Yüksek Lisans Tezi 28	Dil Öğretmenleri, Öğrenciler Ve Velilerin Etkili İlkokul Yabancı Dil Öğretmeni Özellikleri Üzerine Algıları	2016
82	Hasan Tileği	Yüksek Lisans Tezi 29	İlkokul Ve Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Algılarına Göre Öğretmen Yeterlilikleri	2014
83	Ömer Muştı	Yüksek Lisans Tezi 30	Lise Öğrencilerinin Evren Hakkındaki Zihinsel Modellerinin İncelenmesi	2016
84	Elif Sezer	Yüksek Lisans Tezi 31	Öğretmenlerin Kişisel Ve Mesleki Niteliklerinin 4 Ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Tıms 2011 Matematik Başarısına Etkisinin İncelenmesi	2016
85	Ergün Cihat Çorbacı	Yüksek Lisans Tezi 32	Öğrenci Ve Öğretmen Özelliklerinin Sekizinci Sınıf İngilizce Dersi Başarısı İle İlişkisinin İncelenmesi	2016
86	Derya Çavdar	Yüksek Lisans Tezi 33	Tıms 2011 Matematik Başarısının Öğrenci Ve Öğretmen Özellikleri İle İlişkisi	2015

87	Ece YOLCU	Yüksek Lisans Tezi 34	Karakter Eğitiminde Öğretmen Niteliklerinin Ve Özyeterlik Algılarının İncelenmesi	2015
88	İbrahim ÇAKAL	Yüksek Lisans Tezi 35	Türkiye’deki 2003-2013 Yılları Arasında Uygulanan Meslek Eğitimine İlişkin Politikaların Analizi	2015
89	Şeyma Tosun	Yüksek Lisans Tezi 36	Pisa Başarısına Göre Talis Verilerine Dayalı Olarak Bazı Öğretmen Özelliklerinin Karşılaştırılması	2014
90	Zeliha Karaağaç	Yüksek Lisans Tezi 37	1980 Sonrası Türkiye’de Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Ders Programlarındaki Değişimler	2013
91	Serkan Sarıtag	Yüksek Lisans Tezi 38	Ortaöğretim Öğrencilerine Göre İdeal Öğretmen Özellikleri	2013
92	Zeliha Tuğba Elmas	Yüksek Lisans Tezi 39	İlköğretim Öğrencilerinin Ve Öğretmenlerinin Fen Ve Teknoloji Dersindeki Öğrencinin Başarısını, Tutumunu Ve Motivasyonunu Etkileyen Öğretmen Nitelikleri İle İlgili Algıları	2013
93	Murat Türkoğlu	Yüksek Lisans Tezi 40	Tarih Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Öğretmen Nitelikleri Açısından Değerlendirilmesi: Öğrenci Görüşleri	2012
94	Serkan Alper Başer	Yüksek Lisans Tezi 41	Öğretmen Niteliklerinin Beden Eğitimi Dersi Alan Öğrencilerin Bu Derse Karşı Olan Tutumlarına Etkisi	2009
95	T. Olcay Özdemir Şerbet	Yüksek Lisans Tezi 42	Okul Müdürleri Ve Öğretmenlerin Etkili Öğretmen Niteliklerine İlişkin Algıları (Zeytinburnu- Bakırköy Örneği)	2012
96	Zeynep Gülşah Kani	Yüksek Lisans Tezi 43	A Case Study On The English Language Teacher Trainees' Perceptions About Teacher Competencies Identified By Common European Framework (Cef) And European Language Portfolio (Elp)	2011

97	Türkan Çelik	Yüksek Lisans Tezi 44	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Bakış Açısı Geliştirmelerinde Medya Okuryazarlığı Dersinin Rolüne İlişkin Bir Çalışma	2011
98	Pınar Terekeci	Yüksek Lisans Tezi 45	İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Rehberlik Uygulamaları Ve Öğretmen Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	2010
99	Ayşe Sevcan Akcan Ünsal	Yüksek Lisans Tezi 46	Piyano Eğitimindeki Motivasyon Durumunun Öğretim Elemanı Ve Öğrenci Açısından İncelenmesi	2011
100	Bilge Şekercioğlu	Yüksek Lisans Tezi 47	İlköğretim Iı. Kademe Branş Öğretmenlerinin, Kaynaştırma Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar İle İlgili Görüşleri	2010
101	R. Banu Atman	Yüksek Lisans Tezi 48	Öğretmenlerin Liderlik Niteliklerinin Sınıf Yönetme Becerilerine Etkisi	2010
102	Nihat Koçak	Yüksek Lisans Tezi 49	Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Öğrenme Öğretmen Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi Kastamonu İli Örneği	2010
103	Betül Canıdar	Yüksek Lisans Tezi 50	Characteristics Of Efl Teachers Leading To Positive Language Learning Behaviors In Students	2010
104	Gülşen Gökçe	Yüksek Lisans Tezi 51	Sınıf Ortamında Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğrenmeyi Kolaylaştırma Becerilerinin Değerlendirilmesi	2009
105	Elif Olcay (Yücel) Bozdaş	Yüksek Lisans Tezi 52	In Partial Fullfilment Of The Requirements For The Degree Of Master Of Science In The Department Of Educational Sciences	2008
106	Selcen Akdoğan	Yüksek Lisans Tezi 53	Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Yeni Öğretim Programı Hakkında Görüşleri	2009

107	Özge Atabeyoğlu	Yüksek Lisans Tezi 54	Birinci Ve Son Sınıf Öğretmen Adaylarının İdeal - Pratik Boyutta Öğretmen Özelliklerine Yönelik Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması	2003
108	Burak Özsöz	Yüksek Lisans Tezi 55	Öğrenci GÜdülenmesini Etkileyen Öğretmen Özellikleri Ve Bu Özelliklerle İlgili Öğretmen Farkındalığı	2007
109	Ömer Genç	Yüksek Lisans Tezi 56	Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Öğretmen Özelliklerini Gösterme Düzeylerine İlişkin Algılarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi	2007
110	Sezgin Çeküç	Yüksek Lisans Tezi 57	Lider Öğretmen Yeterliliklerinin İncelenmesi Üzerine Empirik Bir Araştırma	2008
111	Burcu Gezer	Yüksek Lisans Tezi 58	Okul Kültürünün Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri (Elazığ İli Örneği)	2005
112	Murat Bilici	Yüksek Lisans Tezi 59	Okul Yöneticilerinin İdeal Beden Eğitimi Öğretmenlerinden Beklenti Ve Değerlendirmelerinin Araştırılması (Sakarya İl Örneği)	2005
113	Yasemin İnönü	Yüksek Lisans Tezi 60	Tarih Öğretmenlerinin Yansıtıcı Öğretmen Özelliklerine Sahiplik Düzeyi Van Örneği	2006
114	Huriye Yurday	Yüksek Lisans Tezi 61	Lise Matematik Öğretmenlerinin Yeni Öğretim Programına Yaklaşımları	2006

ÖZ GEÇMİŞ

Adı Soyadı : Gülçin ÜSTÜNER
Yabancı Dil : İngilizce
Doğum Yeri / Yılı :
E-Posta :
ORCID Numarası :
Eğitim Bilgileri : Anadolu Üniversitesi – Sınıf Öğretmeni
Mesleki Deneyimi : 9 yıl

